

GLASILO

Ustanovljeno - Established in 1996

GLASILO kanadskih Slovencev

Izdaja - Vseslovenski kulturni odbor

Published by - All Slovenian Cultural Committee

770 Browns Line, Toronto, ON M8W 3W2

www.theslovenian.com

President Marjan Kolari-

Tel: 905-273-4678

E-mail: marjan_kolaric@hotmail.com

Glavni urednik - Editor - Leander [kof

Tehni-ni sourednik - Frank Brence

Sourednik za angle{-ino - Richard Vuk{ini-

Sodelavke:

Anica Resnik, Tja{a [kof, Julka Brence in Milena Sor{ak

Letna naro-nina - yearly subscription

Kanada \$25.00, ZDA \$30.00 US

Europe \$40.00 US

Address you comments to: Frank Brence,

94 Glenthorne Drive, Toronto, ON M1C 3X5

Tel: 416-281-6794, Fax: 416-281-4287

E-mail: fbrence@aol.com

Iz vsebine

- 4 Uvodne besede
Dr`avni svet izdal zbornik @rtve vojne in
revolucije
- 5 Jan{eva vlada je odpravila partizanski
monopol nad uporom proti okupatorjem
- 6 SKGZ: Tigrovcu prvi antifa{isti na Primorskem
Odporni{tvo je ohranilo Slovence kot narod
- 10 Glede dogodkov med in po 2. svetovni vojni
ne bi smelo biti te`av
- 11 Ob 9. maju, dnevu Evrope
- 12 Jan{a: Brez enotnosti ne bi {lo
- 13 Peterle: Slovenija zaostaja v jasnem
opredeljevanju do totalitarne preteklosti
Proslavljanje konca vojne je pokazalo, kako
potreben je praznik enotnosti
- 14 Slovesno praznovanje "Dneva Dr`avnost" v
Ottawi
- 15 Cenjeni gospod profesor dr. Repe
- 16 Dragi gospod [kulj
- 17 Hudi-eva stopinja
"Pod njenim Oknom" v Torontu
- 18 Zgodovina slovenskih uporov
Predsedniki strank podpirajo kompromisno
re{evanje vpra{anj iz preteklosti
- 20 Jan{a brez glasu proti ponovno izvoljen za
predsednik SDS
Zanimiva majni{ka analiza Danila Slivnika
- 23 Ime tedna: Janez Stanovnik
Nekaj pripomb k -lanku "60 let potem"
- 24 Prikrito in o-em zakrito
- 26 Dr. Mitja Ferenc - intervju
- 27 To`ilstvo: Tudi poveljni poboji so genecid
- 28 Ribi-i- {e brez komentarja
Tine Hribar za TVS glede poveljnih pobojev
Uran v Ko-evskem Rogu: Ura sprave in
o-i{-enega spomina
- 30 Spominska ma{a za `rtve vojne
- 31 Na{e `ivljenje
- 32 Petdesetletnica duhovni{kega posve-enja
kardinala Alojzija Ambro`i-a
- 33 Eminenca Aloysius kardinal Ambro`i- - zlati
jubilej
- 34 Srebrni jubilej `upnika Valentina Bati-a
Romanje v Mission, Britanska Kolumbija
- 36 Slovenska Dru{tva po Kanadi
Dru{tvo Slovenski Dom
- 37 Poro-ilo koordinacijskega odbora
- 38 Resolucija kanadskega slovenskega
kongresa...
Ogla{a se prihodnost, ki se spravlja z
minulostjo
- 40 Obvestilo
- 41 Na{e smu-anje v [vici
- 43 Rad odhajam gor` v planine
- 45 Uspe{en zaklju-ek sezone na slovenskih
smu-i{-ih
- 46 Events Calendar for 2005
- 47 Mama Reminisces
- 49 Anna Evans
- 50 Krek mourns the loss of Anna Evans
Na ribolov pri 93-tih letih!
- 51 Na Telovo, 31. maj 1945
- 52 V Kanadi obele`ili spomin na re{itelja
slovenskih beguncov
- 53 Govori o `alni slovesnosti pokojnega
Majorja Paula Barre
Eulogy delivered by Anthony Natla-en
Eulogy delivered by H. F. Hall, R.M.R.

Uvodne besede

Leander [kof

Nepri-akovano je moje uvodne besede, -eprav nehote, posredoval sam predsednik dr`ave R. S., dr. Janez Drnovšek, ki je 11. junija na dr`avni `alni slovesnosti v Spomeniškem parku Teherje pri dr`avnem spomeniku doslej zamol-anim `rtvam povojnih pobojev dejal:

"Prišel je -as za odpu-anje in spravo... Nikoli ve- se ne sme zgoditi, da bi Slovenec pobijal Slovenca. Dogajanja po drugi svetovni vojni ne smemo pozabiti. Poklonimo se `rtvam. Vrnimo jim dostojanstvo vsaj v smrti. Naj nam bo njihova smrt v ve-en opomin."

@alne slovesnosti so se udele`ili tudi predsednik vlade Janez Janča, ministri v slovenski vladi ter diplomatski zbor.

V svojem govoru je tudi poudaril, da naša prihodnost ne sme biti obremenjena s preteklostjo in starimi zamerami. Mora temeljiti na resnici o tem, kaj se je zgodilo pred 60 leti in spore urejevati na miren na-in z demokrati-nim dialogom.

"Desetletja smo proslavljali samo svetle zmage nad okupatorji in doma-imi izdajalci. Temne strani revolucionarne zmage pa so bile zamol-ane. Velika ve-ina Slovencev o tem ni vedela ni-. Dolgi -as je le slutila -loveško tragedijo," je povedal Drnovšek.

"Ta zlo-in ne bremeni {tevilnih partizanov, ki so se hrabro borili proti okupatorju in tiso-i pla-ali s svojim `ljenjem... Bremeni pa revolucionarne voditelje, ki so brez vesti bili pripravljeni pobiti na tiso-e nedol`nih ljudi..."

Dr`avni svet izdal zbornik @rtve vojne in revolucije

Povzeto po STA, 17. maj 2005

Slovenci kot dvomilijonski narod potrebujemo spravo, skupno sodelovanje in kon-anje dru`benega konflikta, ne pa poglobljanje sovraštva, je ob dana{nji predstavitvi zbornika 'rtve vojne in revolucije v Ljubljani dejal predsednik dr`avnega sveta Janez Sušnik. Zbornik, ki ga je izdal DS, je tako po njegovem prepri-anju del zgodovinske resnice, ki ponuja veliko zgodovinskih dejstev.

^lan uredniškega odbora zbornika, zgodovinar Tine Hribar je v svojem nastopu izpostavil predvsem naslov zbornika. Ta izhaja iz predloga predsednika republike Janeza Drnovška dr`avnemu zboru za napis na spomenike 'rtvam na tistih mori{ih, ki so nastala po vojni, torej na za-etku komunisti-ne revolucije v Sloveniji, je pojasnil Hribar. Kasneje sprejeti napis "'rtvam vojne in povojnih usmrtitev" pa je po njegovi oceni la`en, saj ni {lo za usmrtitve, temve- za zunajsodne pomore.

"Danes smo v situaciji, ko smo glede tega napisa znova v dilemi. Nova vlada namre- predlaga

napis "'rtvam revolucionarnega nasilja", ki sicer ni napa-en, je pa nepopoln," meni Hribar. Do vseh povojnih dogajanj je namre- prišlo na podlagi dogajanj med vojno, torej je najbli`ji resnici prav napis iz Drnovškovega predloga, pojasnjuje Hribar. ^e pa bo sprejet napis, ki ga predlaga sedanja vlada, bo po Hribarjevem mnenju to pomenilo nadaljevanje dr`avlanske vojne na simbolni ravni.

Po podatkih na dan 31. december 2004 je {tevilo slovenskih 'rtev iz tistega -asa naraslo 'e na 94.000, kar pa zagotovo {e ni dokon-na {tevilka, je ob tem pojasnila Jasna Fižer z In{tituta za novej{o zgodovino. Zagotovila je, da so to preverjeni podatki, iz katerih so izlo-eni vsi dvojniki in trojniki. Opozorila pa je, da -e raziskava ne bo dofinancirana, ji grozi, da bo ostala nedokon-ana v obliki zaprte baze podatkov, ki ta hip praviloma ni dostopna slovenski javnosti. Brezbri`nost {tirih ministrov, ki so v teh letih

delali z njo, pa ka' e na to, da si te raziskave pravzaprav ne 'elijo, je {e dejala Fi{erjeva.

Zbornik, v katerem so zbrani referati ve-slovenskih zgodovinarjev, pravnih strokovnjakov in strokovnjakov s podro-ja filozofije, obravnava

okupacijo in narodnoosvobodilni boj, partizanstvo in komunisti-no revolucijo, dr'avljansko vojno in antikomunisti-ni boj ter protipartizanstvo in kolaboracijo.

Jan{eva vlada je odpravila partizanski monopol nad uporom proti okupatorjem

Igor Kr{inar, Mag, 3. maj 2005

Na leto{nji dr'avni proslavi dneva boja proti okupatorju je predsednik vlade Janez Jan{a odprl prostor tudi za druge protifa{isti-ne odporneke. Spomnil se je, da so se na Mali gori nad Ribnico z italijanskimi okupatorji prvi spopadli pripadniki primorske domoljubne organizacije Tigr. Dogodek so v -asu komunizma zamol-ali, tigrovce so celo preganjali. [e po nedavni proslavi se jih je podpredsednik SD Igor Luk{i- drznil ozna-iti za teroriste.

Dan boja proti okupatorju praznujemo na nekdanji dan OF, ki smo ga morali -astiti v komunizmu. Dejansko se 27. aprila 1941 ni zgodilo ni-. Dan prej so se v vili poznej{ega socialisti-nega akademika Josipa Vidmarja v Ljubljani se{li predstavniki komunistov in njihovih simpatizerjev ter razpravljali o politi-nem polo'aju po okupaciji in razkosanju Slovenije. Uradno naj bi ustanovili Protiimperialisti-no fronto in obsodili nem{ki, italijanski in angle{ki imperializem (takrat je Velika Britanija kot edina sila kljubovala nacifa{izmu). Po Hitlerjevem napadu na dotedanjega zaveznika Stalina (22. junija 1941) se je organizacija preimenovala v Osvobodilno fronto in -akala na povelje KPJ za boj proti okupatorju. V OF niso povabili ne predstavnikov Tigra, -eprav se je ta proti fa{izmu bojeval 'e od leta 1925, ne predstavnikov predvojnih me{-anskih strank, ki so se prav tako pripravljale na odpor. Nasprotno, KPS je monopolizirala odpor proti okupatorju znotraj OF in vsak drug odpor ozna-ila za narodno izdajo. Zgodila se je osvobodilna in dr'avljanska vojna, z dolomitsko izjavo so komunisti celo svojim zaveznikom, kr{-anskim socialistom in sokolom, prepovedali,

da bi se povezali v enotno politi-no skupino (komunisti so edini smeli imeti svojo partijo).

Kljub temu smo sporni sestanek v Vidmarjevi vili praznovali kot dan upora proti okupatorju {e dolga leta po propadu komunizma. Dosedanje proslave so potekale v lu-i monopola boja proti okupatorju, ploskali so izklju-no partizanom. Komunisti-no revolucijo, ki se je dogajala vzporedno z narodnoosvobodilnim bojem, so po padcu berlinskega zidu zamol-ali (-eprav smo se o njej u-ili iz vseh socialisti-nih {olskih u-benikov). Porodilo se je vpra{anje, -emu sploh prazniki, ki razdvajajo ljudi in potvarjajo slovensko zgodovino, zato je bil premier Janez Jan{a v dvomih, ali naj se ta dan sploh praznuje, saj bi tvegala o-itke z ene ali druge strani. Gordijski vozal je presekal tako, da se je poklonil prvemu uporu proti fa{isti-nemu okupatorju, ki ga niso organizirali (komunisti-ni) partizani, ampak (neideolo{ki) tigrovci. Hkrati je pozdravil partizanstvo kot odpor (rezistenco) ter obsodil njegovo zlorabo za potrebe komunisti-ne revolucije in povojnega prevzema oblasti. Dejal je, da so bili tudi mnogi partizani 'rtve krvnikov iz lastnih vrst, po drugi strani pa obsodil kolaboracijo z okupatorjem ter zlo-ine nad civilisti, ki so jih prizadejale vse vojskujo-e strani. Spomnil se je tudi na nacionalno ilegalno, ki se je bojevala med dvema ognjema (ve-ino njihove vojske so uni-ili partizani jeseni 1943 in vojne ujetnike hladnokrvno zmetali v ko-evske jame, nekatere nacionalne ilegalce so komunisti-ni agenti izdali okupatorju, ki jih je nato aretiral in poslal v koncentracijska tabori{-a).

SKGZ: Tigrovci prvi antifašisti na Primorskem

STA, 4. maj 2005

Organizacija TIGR (Trst, Istra, Gorica, Reka) je označevala prvi antifašizem na Primorskem, kjer je italijanski fašizem 'e pred drugo svetovno vojno kazal svoj pravi obraz s prirojenim nasiljem in nestrpnostjo do različnosti, je prepričana ena od krovnih organizacij Slovencev v Italiji, Slovenska kulturno-gospodarska zveza (SKGZ). SKGZ ob tem odločno zavrača vsak poskus zmanjševanja

pomena in vloge te organizacije, so zapisali v današnjem sporočilu za javnost.

Tigrovci so se od vsega začetka z razpoložljivimi sredstvi uprli genocidni politiki fašistične diktature, so sporočili iz SKGZ. Zato "kot Primorci in demokrati odklanjajo vsako primerjanje njihovega boja s terorističnimi metodami, ki se nanašajo na popolnoma različne cilje v drugem času".

Odpornost je ohranilo Slovence kot narod

Janez Janča, Mala gora pri Ribnici, 27. april 2005

Spoštovani veteranke in veterani, ekscelence, dragi rojaki!

Duh odpornosti, samoobrambe je bil med Slovenci vselej živ. Tako kot pri številnih drugih narodih je bil odpor oziroma samoobramba del naše nacionalne identitete, ki nas je na tem prepričanem delu Evrope, preko katerega so se selila ljudstva in številne vojske, tudi ohranili.

Slovenci smo morali v zgodovini nepopustljivo braniti svoje temelje: ozemlje, premoženje in jezik kot osnovo svoje lastne kulture. Svoje odpornost so našli predniki izkazali v času turških vpadov in še mnogokrat kasneje v zgodovini. Tudi v nepopustljivem in hrabrem boju Slovencev na soški fronti med prvo svetovno vojno vidijo mnogi zgodovinarji predvsem željo braniti svojo domovino. Dejansko je vsa slovenska zgodovina eno samo narodno odpornost, kajti le zaradi njega smo se lahko ohranili, neprav nam je grozilo izginotje. Slovenci, ne odmislimo Mohorjevo društvo in Slovensko matico ter nekatera njim podobna kulturna podjetja, skoraj vse do leta 1918 nismo imeli nobene osrednje organizacije, ki bi skrbelo za vse Slovence. Pa vendar je bil dosežen 'e do začetka 20. stoletja zavidljiv kulturni razvoj. In kultura je bila temeljna podlaga vseh pomembnejših odpornostnih podjetij v naši zgodovini.

Zakonsko podlago državnega praznika dneva upora proti okupatorju je določil zakonodajalec, prvi demokratično izvoljeni slovenski parlament, zakon pa je leta 1991 predlagala prva slovenska demokratično izvoljena vlada. V zakonu je 27. april, ki se je v enopartijskem času praznoval kot dan OF, opredeljen kot dan upora proti okupatorju. V obrazložitvi in razpravi o Zakonu o praznikih in dela prostih dnevih je vlada poudarila, da je ta praznik namenjen poobstitvi slovenskega odpornost skozi zgodovino, še posebej pa v svojem sporočilu nosi obeležje protifašističnega boja.

V postopku sprejemanja je bil oblikovan tudi predlog, da bi bil 27. april še naprej dan OF, vendar je bil tak predlog z veliko večino zavrnjen. In kasneje nikoli več ni bil formalno ponovljen. [irška podlaga praznika je bila v javnosti sprejeta z velikim soglasjem, ker neupravičeno ni izključevala nikogar. In to kljub temu, da so v posamičnih letih državne proslave skušale oiniti njegovo zakonsko vsebino.

Ker praznik še posebej v svojem sporočilu nosi obeležje protifašističnega boja, za njegovo poobstitev ni bolj primerne kraja, kot je mesto današnje prireditve.

Danes je prvič po 64. letih tu na Mali gori nad Ribnico državna prireditev. Nikoli doslej je še ni bilo. Bile so samo društvene in občinske.

-prav je ravno tukaj potekal prvi oboroženi spopad na slovenskem ozemlju med protifašističnimi uporniki narodnoobrambne organizacije TIGR in okupacijskimi silami po kapitulaciji jugoslovanske kraljeve vojske.

Slovenci ali bolje slovenski Primorci so ves čas fašizma dokazovali svoj odpor. V teh prizadevanjih se je v vojaškem pogledu najvišje povzpela TIGR, katerega pripadniki in simpatizerji pomenijo najstarejšo oboroženo protifašiste v Evropi. Poleg njih se je treba spomniti še duhovniške organizacije 'Društvo svetnikov sv. Pavla', ki je ogromno naredila za obrambo slovenstva na kulturnem področju. Prizadevanja Primorskih Slovencev so ustvarila moralno in materialno pomoč tudi pri številnih organizacijah in posameznikih v jugoslovanskem delu Slovenije in celotni takratni državi, še zlasti pa med primorskimi emigranti. Slovenski antifašizem torej ni iznajdba leta 1941 oziroma takrat ustanovljene Antiimperialistične oziroma kasnejše Osvobodilne fronte, ampak je bistveno starejši. Praktično je bil del politične in narodne zavesti vseh takratnih Slovencev.

Znameniti angleški zgodovinar A. J. P. Taylor je zapisal da so bili Slovenci po zaslugi TIGRA prvi zavezniki Velike Britanije v II. svetovni vojni. Dejansko je bil njihov boj na Mali gori 13. maja 1941 prvi oboroženi spopad Slovencev z okupatorji. To dejstvo je tisto, ki so hoteli monopolizirati slovensko odporništvo ne glede na zgodovinska dejstva motilo ves čas po II. svetovni vojni. Tigrovcem so bili dejansko zamerljivi. Polno priznanje jim je dala šele samostojna slovenska država. Tudi današnja državna proslava na tem mestu je del naporov, da se popravi zgodovinska krivica.

Protiimperialistična fronta, ki je bila ustanovljena 26. aprila 1941 in ki se je šele kasneje preimenovala v Osvobodilno fronto, je dejansko nastala v duhovnem in političnem ozračju nemško-sovjetskega pakta iz leta 1939. Pri glavnih pobudnikih in organizatorjih ni izhajala iz nacističnega antifašizma in antinacizma, ampak iz prepričanja nujnosti spopada imperialističnih

taborov. Ker osnovni cilj protiimperialistične fronte (PIF) ni bil narodnoobrambni, med ustanovne skupine nikoli niso povabili organizacije TIGR.

Kljuba problemu PIF, kasnejše OF je monopolizacija narodnoobrambnega boja, ki jo je OF formalno potrdila 16. septembra 1941, ko je vse, ki niso bili pripravljene priznati njenega, to je komunističnega vodstva, označila za izdajalce slovenskega naroda. Nobena demokratična stranka ali vlada ne more pristati na posebno ideološko tajna nagla sodila, kjer so bili obsojenci ustreljeni brez pravice do zaslišanja in pritožbe. V tej monopolizaciji narodnoodporniškega gibanja se OF bistveno loči od večinoma zahodnoevropskih odporniških gibanj.

Slovenska država v imenu boja proti okupatorju ne more pristati na kršitve mednarodnih standardov vojnega prava in civiliziranih pravnih načel, ki tudi v vojnem času zagotavljajo, zlasti civilnemu prebivalstvu pravico do življenja, do osebne nedotakljivosti, verske in osebne svobode, nepristranskega sojenja in pravico do poštenega postopka ter privatne lastnine. Ta načela in pravila obvezujejo tako okupatorja kot upornike proti njim.

Zavoljo zgodovinske resnice ter nekaterih dvomov in skušnjav, ki se ponovno pojavljajo v nekaterih krogih v naši državi, moramo ponovno poudariti, da je temelj vsega zla, ki se je med drugo svetovno vojno in takoj po njej zgodilo v Sloveniji, tuja okupacija. Brez nje ne bi bilo ne vojne, ne strahotnih ruten, ne državljanskega spopada, ne vojnih in drugih medvojnih in povojnih zločinov. Tuja okupacija je šele ustvarila podlago za strahote, ki so usodno zaznamovale slovenski narod. V času, o katerem govorimo, se je v razponu polovice desetletja zgodilo toliko zla, ki ga nikoli ne bi smelo biti, da posledice zdravimo šele danes.

Vsaka vojna je nesrečna in prinaša s seboj trpljenje. Toda v času, o katerem govorimo, so se na slovenskem ozemlju zgodile stvari, ki se v civilizaciji ne bi smele zgoditi:

1. Fašistični in nacistični okupator je s kršenjem mednarodnih vojnih

konvencij, streljanjem talcev, uni-evalnimi tabori{-i, mno'i-nim preseljevanjem in genocidno politiko ustvaril razmere, ki posameznikom v mnogih primerih niso dopu{-ale nobene dobre izbire.

2. Komunisti-na partija je po navodilih iz Kominterne in preko OF pod smrtno kaznijo prepovedala odpor proti okupatorju izven OF ter sku{ala izena-iti domoljubje s tujo ideologijo, nato pa je VOS OF do konca julija 1942 pod razli-nimi pretvezami brez kakr{nihkoli sodnih postopkov postrelila na stotine Slovencev.
3. Protikomunisti-na stran je prisegla zvestobo okupatorju, -esar moralno ni mogo-e z ni-emer opravi-iti.
4. V drugi polovici vojne sta tako komunisti-na kot protikomunisti-na stran zagre{ili vrsto zlo-inov nad posamezniki, sonarodnjaki, ki se niso mogli braniti.
5. [e po kon-anih spopadih in vojni je zmagovita stran izvedla mno'i-en poboj vojnih ujetnikov razli-nih narodnosti, pa tudi {tevilnih civilistov.

Demokrati-na Slovenija kot del zdru'ene demokrati-ne Evrope, ob vsem spo{tovanju do resni-nega antifa{izma in odporni{tva, ne more pristati niti na poskuse njegovega omalo'evanja niti na njegove zlorabe za cilje totalitarizma, saj bi se s tem odpovedala tistim na-elom, na katerih sloni samostojna demokrati-na Republika Slovenija, pa tudi EU.

Za boj proti okupatorju ni bistveno politi-no prepri-anje udele'encev. In pri veliki ve-ini posameznikov, ki so od{li v partizane, politi-ni motiv ni bil prevladujo-. Zato velika ve-ina borcev NOB ne nosi odgovornosti za {tevilne napake in zlo-ine vodstva OF, saj so bili pogosto prav oni njihova prva 'rtev.

Za demokrati-ne, evropsko usmerjene posameznike in politi-ne stranke ni in ne more biti problemati-en boj proti okupatorju in {e

manj sodelovanje z zavezniki, ki so partizansko odporni{tvo priznali kot del antihitlerjevske koalicije, ampak vse tisto, kar je na obeh straneh doma onemogo-ilo dejanski enotni vsenarodni odpor proti okupatorju.

V opisanih razmerah veli-ina dejanj pripadnikov TIGRa {e posebej izstopa. Bili so odlo-ni za boj, pripravljeni na 'rtve, toda dr'ali so se evropskih civilizacijskih norm. V boju so se izogibali civilnim 'rtvam. Leta 1938 niso izvr{ili atentata na Mussolinija, ki so ga dobro pripravili, ko je pri{el v Kobarid, ker bi morali 'rtvovati tudi skupino {olskih otrok. Njim cilj ni posve-al sredstev. Bili so patrioti. Pripadniki TIGRa, ki so 'iveli v Sloveniji, so bili po italijanski okupaciji Dolenjske in Notranjske tisti Slovenci, ki so se prvi z oro'jem spopadli z oboro'enim okupatorjem.

Do prvega spopada pripadnikov organizacije TIGR je pri{lo tu, na Mali gori, 13. maja 1941. Sem so se kmalu po okupaciji umaknili tigrovci Tone Majnik, Ferdo Kravanja ter voja{ki voditelj TIGRa Danilo Zelen. Ko jih je izsledila italijanska patrolja, so se z njo juna{ko spopadli. Danilo Zelen je bil hudo ranjen in si je sam vzel 'ivljenje, da ne bi padel v roke sovra'niku. Kravanja, hudo ranjenega so Italijani ujeli, Majniku pa je {e vkljenemu kasneje uspelo pobegniti. Za ta juna{ki spopad se je kmalo zvedelo po Sloveniji in to je med Slovenci dvigovalo uporni{kega duha.

Anton Majnik je nato skupaj s tigrovcima Tonetom ^erna-em in Justom Godni-em na tem obmo-ju organiziral prvo partizansko enoto, Ribni{ko -eto. Ob ustanovitvi 1. julija 1941 je {tela 14 bojnikov. Enota je bila ustanovljena {tiri dni prej, preden je KPS izdala poziv na vstajo. Vodstvo KPS je kmalu v -eto poslalo komisarja, ki je zahteval, da prise'ejo Stalinu, Tigrovci pa so se tej zahtevi uprli, -e{ da so 'e prisegli organizaciji TIGR in boju za zdru'itev Slovencev. Iz Ljubljane je nato pri{el -lan vodstva komunisti-ne partije dr. Ale{ Bebler in zamenjal komandirja -ete tigrovca Toneta ^erna-a. Tigrovci

so zaradi teh nesporazumov odšli iz Ribniške -ete in se pridruili drugim partizanskim enotam, vendar tam niso dosegli vidnih funkcij. Ve-ina jih je kasneje v boju padla, Majnik v ne povsem pojasnjenih okoliš-inah.

Kljub 15 letni tradiciji in izkušnjam iz protifašisti-nega boja TIGRa nikoli niso vklju-ili v OF. Prvi oboroeni spopad Tigrovcev s fašisti-nimi okupatorji pa je bil ve-ino -asa po drugi svetovni vojni pri nas zanemarjen. Za dan upora oziroma dan vstaje in republiški praznik pa je bil v Socialisti-ni republiki Sloveniji kot posmeh resnici izbran dogodek 22. julija 1941, v katerem sploh ni šlo za spopad z okupatorjem, ampak za obra-un med Slovenci.

Spoštovani!

Zaradi vsega naštetega smo še posebno zahvalo dolni zdruenju TIGR, Ribniški in primorskim ob-inam, ki so postavili pomnik Danilu Zelenu in sobojevnikom ter ta pomembni dogodek pomagale trgati iz pozabe. Hvala tudi vsem zgodovinarjem in publicistom, ki ste pisali o TIGR-u in negovali pozitivno izročilo najstarejšega odporništva proti fašizmu v Evropi.

Danes je državni praznik - dan upora proti okupatorju. Danes se spominjamo vseh nešteti generacij rojakov, naših prednikov, katerih pogum je vgrajen v temelje našega nacionalnega obstoja in naše dravnosti.

Spominjamo se vseh, ki so v stoletjih viharne slovenske zgodovine branili svoja ognjiša, svoje doma-ije in domovino, kot so jo vsakokrat prepoznali in -utili.

[e posebej se spominjamo dolgoletnega upora proti fašizmu, ki so ga izvajali pripadniki TIGR-a, njihovih rtev za svobodo slovenskega primorskega -loveka, Bazoviških junakov, Danila Zelena in sobojevnikov. TIGR je bil prvi upor zoper fašizma v Evropi in je bil -ista rezistenca za preivetje pred rasisti-nim zavojevalcem, ki je v -asu sicer mednarodno priznane okupacije Primorske po prvi vojni skušal de'elo etni-no poenotiti in o-istiti. V tem smislu je TIGR -isto uporništvu, predpartizanstvu, pomembno za obstoj Primorcev in Slovencev. TIGR je tisto, kar bi

bilo partizanstvo brez komunisti-ne prevlade slovenskega upora zoper okupatorja.

Tako pa smo dolni upor, rezistenco, ali pa partizanstvo v svoji -isti uporniški obliki, lo-evati od revolucije in revolucionarnega nasilja.

In danes se spominjamo poguma slovenskih partizanov, ki so se odlo-ili za upor iz iskrenega domoljubnega prepri-anja, nekateri tudi iz iskrenega domoljubnega in socialnega prepri-anja in vere v boljšo bodo-nost.

Partizanstvo, kot upor zoper zavojevalca in zoper okupatorja našega lastnega ozemlja, je pozitivna vrednota, vredna spomina in ta spomin je nelo-ljiv del današnjega državnega praznika.

Danes, na dan odpora proti okupatorju, se spominjamo tudi pripadnikov slovenske nacionalne ilegale, ki se je v prvih letih druge svetovne vojne kot takrat še del legalne jugoslovanske vojske kljub ogro-enosti z dveh strani borila proti fašisti-nemu okupatorju.

In spominjamo se pripadnikov slovenske TO in slovenskih policistov, ki so leta 1991 v vojni za Slovenijo izbojevali zmago proti JLA, zadnjemu okupatorju, ki je z oro'em ogro'al naša ognjiša. To je bilo uporništvu, ki ni delilo, ampak nas je povežalo.

Prav enotnost, ki smo jo Slovenci ter državljanke in državljani Slovenije dosegli v -asu slovenske pomladi, v -asu plebiscita za samostojno Slovenijo in v -asu vojne za Slovenijo, je tisti trdni temelj, na katerem lahko gradimo našo pot navzgor. Z njim smo v praksi še dodobra presegli stare delitve. V tem usodnem -asu smo bili povezani na osnovi skupne pripadnosti domovini in temeljnim demokrati-nim vrednotam. Bolj bomo poudarjali ta -as, v katerem smo bili enotni in povezani, manj bo prostora za nesmiselne in škodljive stare delitve in razdvajanja. In manj bo možnosti, da se tragedija, ki je doletela Slovenijo sredi prejšnjega stoletja, v kakršnikoli obliki ponovi.

Spoštovani!

Obstajajo ve-ji narodi od nas, pa nimajo lastne dr'ave. Tudi v Evropi in celo znotraj EU

'ivijo ve-ji narodi, pa njihov jezik ni uradni jezik EU. Obstajali so {tevilni narodi, ve-ji in mo-nej{i od nas, a jih danes ni ve-. Nih-e ve-ne govori njihovega jezika, njihovi grobovi so 'al pozabljeni in njihovo dedi{-ino najdemo le {e po redkih muzejih.

Slovenci pa smo stali in obstali, kot je prero{ko zapisal Trubar. Kljub temu, da ni bilo lahko in kljub temu, da se je na{e narodnostno ozemlje mo-no skr-ilo. Zato je prav, da ob tem, ko se spominjamo uporni{tva na{ih prednikov v viharni zgodovini, hkrati izrazimo globoko hvale'nost za njihov pogum in 'rtve. Kajti z njimi smo se ohranili kot narod, se kot narod razvili in po vojni za Slovenijo in osamosvojitvi povezali z drugimi evropskimi narodi.

Dol'ni smo jim hvale'nost, kajti pred na{o in naslednjimi generacijami je dobra prihodnost.

Slovenci 'ivimo danes v -asu, ki si ga je 'elel in tudi prero{ko napovedal 'e na{ najve-ji pesnik France Pre{eren v svoji Zdravljici, ki je danes na{a dr'avna himna.

»Da rojak, prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak!«

Danes celoten slovenski narod, doma in po svetu, 'ivi v svobodi. In Slovenci prvi- v zgodovini nismo neposredno ogro'eni od svojega sosedskega in {ir{ega okolja. To {ir{e okolje nam {e nikoli doslej ni bilo tako naklonjeno. EU kot ne samo ekonomski in politi-ni, ampak tudi kot mirovni{ki in spravni projekt je tu. Smo njegov del in v tem duhu ravnajmo tudi doma.

Iskrene -estitke ob dr'avnem prazniku, dnevni slovenskega odporni{tva, dnevni upora proti fa{izmu in dnevni upora proti okupatorju.

Glede dogodkov med in po 2. svetovni vojni ne bi smelo biti te'av

Ljubljanske novice, 9. maj 2005

V Cankarjevem domu je bila 9. maja osrednja dr'avna slovesnost ob 60-letnici konca druge svetovne vojne, na kateri je kot slavnostni govornik nastopil predsednik vlade Janez Jan{a. Kot je opozoril, glede dogodkov med drugo svetovno vojno in takoj po njej obstajajo razli-na gledanja, vendar pa po njegovem mnenju glede tega v demokrati-ni dru'bi ne bi smelo biti te'av. Tako kot smo politi-no in idejno razli-ni, bodimo taki tudi glede razli-nih pogledov na preteklost, je dejal.

{e posebej glede dogodkov med in takoj po drugi svetovni vojni obstajajo in bodo obstajala razli-na gledanja, je dejal Jan{a. "Vendar pa glede tega v demokrati-ni dru'bi ne bi smelo biti te'av. Tako kot smo politi-no in idejno razli-ni, demokrati-ni, dopu{-amo razlike, bodimo taki tudi glede razli-nih pogledov na preteklost. Drugih re{itev ni. O-itno se bomo morali s tem navaditi `iveti. Tako kot {tevilni drugi narodi tudi mi ne bomo nikoli na{li enotnosti v tisti preteklosti, ki nas je delila, ampak kve-jemu v

tisti, ki nas je zdru`evala, predvsem pa v sedanjosti in prihodnosti," meni Jan{a.

"Ta vojna je zaznamovala svet, mo-no v vseh pogledih vplivala na `ivljenje v vseh 60 letih od svojega konca ter med ljudi vnesla delitve, ki marsikje {e vedno niso prese`ene," je omenil. "Na globalni ravni so bile stvari bolj ali manj jasno razdeljene, dobro in zlo bolj ali manj jasno opredeljeno," je dejal. "A na ravni posameznika in osebnih -love{kih usod vojna ni le delila, ampak je ponekod tudi pome{ala strani, pome{ala dobro in zlo do nerazpoznavnosti in mnogim posameznikom ni pustila nikakr{ne dobre izbire. Aroganca nekaterih, ki danes na obeh polih totalitarnih skrajnosti z veliko lahkoto govorijo o krutih usodah posameznikov ali celo opravi-ujejo zlo-ine proti -love{tvu, je zato cini-na in za prihodnost nevarna."

"Na{i sonarodnjaki so se fa{izmu in nacionalsocializmu povsem legitimno uprli z oro`jem. Prvi so se z oboro`enim bojem fa{isti-ni nasilni raznarodovalni politiki uprli pripadniki

narodnoobrambne organizacije TIGR," je poudaril Jan{a. Glavno te`o spopada z okupatorjem na na{ih tleh pa so nosili partizani, je dejal. "Neposredna dolgoro-na posledica tega odpora na na{ih tleh je osvoboditev ve-jega dela Primorske, ki je bil po kon-ani vojni ponovno vrnjen mati-ni domovini."

Po Jan{evih besedah smo bili zaradi dogodkov med drugo svetovno vojno in po njej Slovenci kljub uvrstitvi na zmagovalno stran zelo prizadeti in o{kodovani. Okupacija je prinesla mno'i-ne 'rtve, poru{en je bil velik del industrijskih zmogljivosti in infrastrukture, zaradi monopoli-zacije odpora s strani komunistov in prisege okupatorju na protikomunisti-ni strani pa je pri{lo do notranjih spopadov, usodnih delitev in mno'i-nih zlo-inov nad civilnim prebivalstvom in vojnimi ujetniki med vojno, predvsem pa po kon-ani vojni, je dejal Jan{a. "Ko so se po vojni razdelili zmagovalci oziroma medvojni zavezni{ki,

smo pristali v nedemokrati-nem, vzhodnem taboru", je omenil. Izgubili smo Trst, Gorico in Bene{ko Slovenijo, ker smo pri delitvi med zmagovalci pristali na napa-ni strani, je dejal in dodal, da o Koro{ki sploh ni bilo pogajanj. Demokrati-ni del zavezni{tva ni `elel prepustiti Trsta in Gorice komunisti-nemu bloku. Ponovno je preko sto tiso- na{ih sonarodnjakov ostalo lo-enih z dr`avno mejo, ki je bila dolgo -asa tudi meja `elezne zavese," je opozoril predsednik vlade.

Nekateri vzroki, ki so privedli do druge svetovne vojne, {e vedno niso povsem odpravljeni in verjetno {e dolgo ne bodo, kajti na 'alost so nekateri del -lovekove narave, je menil Jan{a. Po njegovi oceni moramo zato na Evropsko unijo gledati tudi kot na "najve-ji mirovni{ki projekt v zgodovini -love{tva, ki prepre-uje ponavljanje tragedije, kot je bila druga svetovna vojna".

Ob 9. maju, dnevu Evrope

Predsednik vlade, Janez Jan{a

"Drage dr`avljanke, dragi dr`avlani,

9. maj, dan Evrope, je za nas pomemben praznik. Je dan spomina, dan vizije in poguma, dan preseganja nekdanjih razlik in dan miroljubnega sodelovanja v Evropi. Spominja nas tudi na konec II. svetovne vojne, ki ga Evropa praznuje 8. maja. Opominja nas, da ne smemo nikoli dopustiti, da bi se mno'i-no teptanje -lovekovega dostojanstva {e kdaj ponovilo. Mir, ki je v Evropi zavladal 8. maja 1945, je bil krvavo prislu'en in visoko prepla-an z ne{tetimi -love{kimi 'ivljenji, med katerimi je bilo tudi mnogo slovenskih. Vse 'rtve vojne zaslu'ijo na{e spo{tovanje in trajen spomin.

Sporo-ilo dneva Evrope je ideja trajnega miru, svobode, varnosti in laginje v evropskem prostoru, ki so jo premogli vizionar zdru'ene Evrope Richard Coudenhove - Kalergi ter za-etniki evropskega integracijskega procesa Jean Monnet, Robert Schuman, Konrad Adenauer in Alcide de Gasperi. Slednji so se med II. svetovno vojno

uprli nacizmu in fa{izmu in vsem totalitarnim re'imom, po njej pa zmogli pogumno prese-i nakopi-eno sovra{tvo in rivalstvo med evropskimi narodi ter postaviti temelje za miroljubno so'itje in partnerstvo v Evropi, v kateri so enakopravno za mizo sedli tako nasledniki nekdanjih zmagovalcev kot pora'encev. Njihovim humanim zamislim in dejanjem je sledil nesluten razmah gospodarskega in politi-nega sodelovanja evropskih dr'av v Evropski skupnosti in poznej{i Evropski uniji, ki se je lani raz{irila tudi na dr'ave Srednje in Vzhodne Evrope.

Spo{tovane Slovenke, spo{tovani Slovenci,

Z osamosvojitvijo in vklju-itvijo v EU je del te Evrope, ki gradi na preseganju nekdanjih delitev ter medsebojnem povezovanju in spo{tovanju, postala tudi Slovenija. Medtem ko smo bili v preteklosti Slovenci 'rtev notranjih in evropskih delitev, smo danes eden od dejavnikov povezovanja in sodelovanja v Evropi. Na to smo lahko upravi-eno ponosni."

Jan{a: Brez enotnosti ne bi {lo

STA, 21. maj 2005

Veteranom se je zahvalil za pogum

Ob dnevu Zveze veteranov vojne za Slovenijo (ZVVS) in 15. obletnici ustanovitve manevrske strukture narodne za{-ite so dopoldne v Geometri-nem sredi{-u Slovenije (GEOSS) na Spodnji Slivni pri Va-ah pripravili slovesnost.

S l a v n o s t n i
govornik je bil predsednik vlade **Janez Jan{a**, ki je -as organiziranja m a n e v r s k e strukture narodne za{-ite ozna-il za temeljni korak, ki je vodil k nujni demokratizaciji in

samostojnosti slovenske dr'ave. Brez narodne za{-ite, ki je v osnovi temeljila na prostovoljnosti, ob tem pa je bila dobro organizirana, bi vojna v Sloveniji po njegovem mnenju trajala dlje in zahtevala veliko ve- 'rtev. V tistih dneh novo formiranega sekretariata za obrambo so bile pristojnosti v le tem deljene, ni se natan-no vedelo, kdo bo, ko bo {lo zares, odlo-al in zato tudi odgovarjal. Zato je bilo sprejemanje odlo-itev v tistih -asih zelo te'ko, je {e dejal Jan{a.

Ta -as vojne za Slovenijo in naslednjih {est mesecev, ko se je Slovenija borila za kon-anje mednarodne izolacije in priznanje samostojnosti s strani mednarodne skupnosti je predsednik vlade ozna-il za -as, o katerem imamo vsi Slovenci enotno mnenje in se ga spominjamo s ponosom. "Za sre-o je potrebna svoboda, za svobodo pogum," se je z besedami gr{kega filozofa Tukidita Jan{a zahvalil veteranom za njihov pogum, ki je omogo-il obstoj slovenske dr'ave "nam in generacijam, ki prihajajo".

ZVVS je bila ustanovljena 17. maja 1993, torej natanko tri leta po tem, ko je bila

ustanovljena Manevrska struktura narodne za{-ite. Zveza je organizirana v 13 pokrajinskih odborov in 53 obmo-nih zdru'enj, v katerih je vklju-eno 20.000 -lanic in -lanov. V zvezi so zdru'eni udele'enci in udele'enke vojne za Slovenijo, ki so v enotah teritorialne obrambe, organov za notranje zadeve, narodne in civilne za{-ite, enotah za zveze ter kot prostovoljke in prostovoljci aktivno sodelovali v pripravah na vojno oziroma v neposrednih aktivnostih v vojni za Slovenijo. Glavna naloga zdru'enja je ohranjanje spomina na osamosvojitveno vojno, krepitev domoljubja in pomo- svojcem padlih v vojni za Slovenijo.

Manevrska struktura narodne za{-ite, ena od najbolj organiziranih in najbolj skrivnih akcij v nove{fi slovenski zgodovini, je bila ustanovljena 17. maja 1990 kot odgovor na pobiranje oro'ja teritorialni obrambi. Prav iz tega spontanega odpora, ki ga je kasneje pokrilo tudi slovensko republi{ko predsedstvo, je bila oblikovana ve-kot 20.000-glava oboro'ena formacija, ki je bila sposobna slabe tri mesece po razoro'itvi teritorialne obrambe ob pomo-i specialne in posebne enote slovenske milice zavarovati Slovenijo pred oboro'enim napadom.

Po ocenah snovalcev manevrske strukture in udele'encev takratnih dogodkov je MSNZ "mejniki slovenske zgodovine, ki je 'e takrat pomenil, da se Slovenci postavljamo na svoje noge". Manevrsko strukturo je oblikovala skupina nacionalno osve{-enih, varnostno in voja{ko usposobljenih pripadnikov tedanje milice in teritorialne obrambe.

Ker se je Slovenija -utila ogro'eno zlasti od JLA, je skupina zaupnih ljudi pod vodstvom sekretarjev za obrambo in notranje zadeve **Janeza Jan{e** in **Igorja Bav-arja** ter z vednostjo predsednikov republike, skup{-ine in vlade na podlagi zakona o splo{ni ljudski obrambi in dru'beni samoza{-iti za-ela v tajnosti oblikovati in uriti manevrsko strukturo. Ta se je po oktobru 1990, ko so pripadniki JLA nasilno zasedli republi{ki {tab TO, vklju-ila v TO.

Peterle: Slovenija zaostaja v jasnem opredeljevanju do totalitarne preteklosti

Povzeto po STA, 6. maj 2005

Posebnost Slovenije je, da zaostaja v jasnem opredeljevanju odnosa do totalitarnega dela svoje preteklosti, je na novinarski konferenci v Ljubljani dejal slovenski poslanec v Evropskem parlamentu Alojz Peterle (EPP/NSi). Zaradi neraz-iz-enega odnosa do tega dela slovenske preteklosti po njegovem prepri-anju "prihaja do -ustvenih situacij, dejstev na terenu, ki vznemirjajo javnost in spro`ajo razli-ne komentarje". ^im bolj bo ta odnos raz-iz-en, tem manj bo pojavov, kot so se zgodili na Trnovem (*Drce v breznu*) ali drugod, je menil Peterle.

Kot je spomnil, je prej{nji teden v Evropskem parlamentu `e potekala `ivahna razprava, kaj se bo praznovalo 9. maja. Veliko je bilo razprav o totalitarizmi in o tem, kaj je svoboda. Znano je stali{-e baltskih dr`av, da zamenjava enega totalitarizma z drugim {e ne pomeni svobode. To velja tudi za slovensko zgodbo, je povedal slovenski evropski poslanec.

Evropski poslanci, ki se bodo teh vpra{anj dotaknili tudi v sredo, ko bodo v okviru rednega plenarnega zasedanja v Strasbourgu opravili razpravo o prihodnosti Evrope 60. let po koncu druge svetovne vojne, si zelo prizadevajo, da bi

bile kategorije jasne; kaj je zmaga nad okupatorji, kaj je zmaga nad nacifa{izmom in kaj nadaljevanje totalitarizma po komunisti-ni strani.

Peterle je bil po lastnih besedah pred leti prvi, ki je postavil fa{izem, nacizem in komunizem na isto raven. Ob tem je vse bolj prepri-an, da je narava vseh totalitarizmov v bistvu enaka. Je proti-love{ka in nedemokrati-na, je dejal. ^e je zgodovinska stroka uspela jasno formulirati odnos do nacifa{izma, bi bilo po njegovem mnenju prav, da po{teno, verodostojno in resnicoljubno formulira odnos tudi do komunisti-nega totalitarizma.

Peterle si `eli, da bi Slovenija sledila srednje- in vzhodnoevropskim dr`avam, ki so bile sposobne opredeliti jasen moralnopoliti-en in resnicoljuben odnos do totalitarnega dela svoje preteklosti. Kot je spomnil, je `e leta 1991 v Teharjah izjavil, da dela razliko med partizanom in revolucionarnimi nameni, kar pa je v-asih te`ko razdeliti. Kot je {e dejal, ni za to, da dr`ava prevzema vlogo zgodovinopisca, je pa za to, da omogo-i demokrati-ne razmere, ki jih sam sicer ni vedno -util, zato da bi zgodovinarji spro{-eno in brez te`av sledili resnici.

Proslavljanje konca vojne je pokazalo, kako potreben je praznik enotnosti

Ivan Puc, MAG, 10. maj 2005

^eprav smo minule dni velikokrat sli{ali besedo svoboda, je praznovanje obletnice konca druge svetovne vojne izzvenelo kot nova neizkori{-ena prilo`nost, s katero bi jasno lo-ili med osvobodilnim uporom in skoraj polstoletno komunisti-no diktaturo. Izjema je bil govor predsednika vlade v Cankarjevem domu.

Razen Janeza Jan{e tega dr`avni{kega dejanja, ki izpri-uje sprejetje zgodovine v lepih in pogumnih dejanjih pa tudi v krvavih in sramotnih, ni storil nih-e, -eprav je tudi to temelj zmanj{evanja nacionalne polarizacije. Predsednik vlade je naredil korak k opozicijskim socialnim

demokratom, ki menijo, da je dan enotnosti Slovencev dan plebiscita: »Dr`i trditev, da je trenutek najve-je slovenske enotnosti plebiscit za samostojno Slovenijo. V tem smislu bi veljalo ustrezno dopolniti ime dr`avnega praznika dneva samostojnosti. To je to-ka, ko se je za Slovence za-ela doba novega {tetja.«

V preteklih dneh smo lahko ve-krat sli{ali @upan-i-ev pozdrav osvoboditeljem, premier pa je naredil korak naprej in v nekak{nem nadaljevanju govora na Mali gori pri Ribnici v Cankarjevem domu spomnil, da je bil kmalu po maju 1945 omenjeni pesnik prisiljen napisati

pesem, v kateri pravi: *Svobode na{e jabolko se zlato / nam zakotalilo je v kri in blato,/ in preden spet zasije v -isti slavi,/ vsi bomo blatni, ah, in vsi krvavi.*

Spomenka Hribar, ki ni ravno njegova ljubiteljica, je premieru dala nedvoumno priznanje: »Janez Jan{a je prvi dr`avnik, ki je v svojem govoru na Mali gori sku{al – na kratko in nedore-eno sicer, a vendarle – podati strukturno sliko dogajanja pri nas med vojno in po njej, opredeliti odgovornost leveice in desnice.«

Tudi za zgodovinarja Bo`a Repeta so povojni poboji v Sloveniji velik made`, ki zdaj bremeni celo partizansko generacijo, »-eprav si njen ve-ji del tega ne zaslu`i«. Deveti maj je za nami. Zdaj je na vrsti vpra{anje, zakaj se je zgodil komunizem. Zakaj je bilo v dveh mesecih po

vojni pobitih ve- Slovencev kakor v domala zadnjih dveh letih nem{ke okupacije? Zakaj Slovenci po drugi svetovni vojni nismo dobili prilo`nosti za demokracijo tako kot Zahodna Nem-ija? Kaj smo se nau-ili iz lekcije komunizma? Smo se tisto, kar so se Nemci `e takoj po letu 1945, ko so dognali, da je njihovo mesto med zahodnimi demokracijami?

Navsezadnje je antifa{izem zgodovinsko vezan na komunizem, kot je bil prepri-an Aleksander Zorn, dr`avni sekretar v kabinetu predsednika vlade in idejni o-e proslav na vladni ravni. Pred desetimi leti se je Zorn ob »re`iserjih petelinjih bojov antifa{izma« spra{eval, ali se zavedajo, kak{nega hudi-a so spustili iz Pandorine skrinjice totalitarizmov, ko se bo treba spomniti vseh strahot in zablod njihove vere in njihove ideje...

Slovesno praznovanje "Dneva Dr`avnosti" v Ottawi

Povzeto po poro-ilu Barbare Su{nik iz Veleposlani{tva R. S.

Veleposlani{tvo Republike Slovenije v Ottawi je v -etrtek, 9. junija 2005, pripravilo sprejem ob Dnevu dr`avnosti.

Sprejema se je ude`ilo ve- kot 400 predstavnikov politi-nega in gospodarskega `ivljenja Kanade ter diplomatske skupnosti

Pri{el je tudi predstavnik Royal Montreal Regimenta, ki je pred kratkim organiziral komemoracijo za majorja Paula Barreja.

Sprejema so se udele`ili vsi veleposlaniki dr`av -lanic EU ter veleposlanik EU v Ottawi, ravno tako pa tudi vabljeni veleposlaniki in diplomati velikega {tevila drugih evropskih in izvenevropskih dr`av.

Slovenska skupnost v Kanadi je bila zelo {tevilno zastopana, saj so pri{li predstavniki iz Ottawe, Toronta in Montreala, na -elu s -astnim generalnim konzulom RS v Torontu Jo`etom Slobodnikom, predsednikom Vse-slovenskega kulturnega odbora Marjanom Kolari-em, predsednikom Kanadsko slovenskega zgodovinskega dru{tva Stanetom Kranjcem in predsednikom Kanadsko slovenske gospodarske

zbornice Jo`etom ^estnikom. Prisoten je bil tudi Herman Poklukar, director predstavni{tva Elana v Montrealu.

Veleposlani{tvo je bilo dobre udele`be zelo veselo, saj je to dokaz uspe{nega in aktivnega dela veleposlani{tva ter uspehov, ki jih je Slovenija dosegla v zadnjem -asu – uspe{no predsedovanje OVSE ter veliko pozornost, ki jo je bil dele`en uradni obisk ministra dr. Rupla prej{ni mesec.

Cenjeni gospod profesor dr. Repe

Prijatelj mi je poslal -lanek, ki ga je objavil Dnevnik 19. 4. 2005, z naslovom "Zgodovinarji so zaskrbljeni". Ta -lanek ste podpisali Vi in {e 15 drugih zgodovinarjev, ker vas skrbijo razmere med zgodovinarji in slovensko javnostjo. Med drugim ste zaskrbljeni, ker da se znova krepí kult Karantanije in pristajanje na venetsko teorijo, ki jo zagovarjajo slovenski avtohtonisti, za katero mislite da je to neznanstveno soo-anje s preteklostjo in oddaljevanje od sodobne miselnosti v Evropi in svetu.

Svetovno znani profesor lord Colin Renfrew arheolog, zgodovinar in ravnatelj The McDonald Institute for Archaeological Research v Cambridge, Angliji, je `e leta 1973 v njegovi knjigi Before Civilization: The Radiocarbon Revolution and Prehistoric Europe zapisal: »The study of prehistory today is in a state of crisis. Archaeologists all over the world have realized that much of prehistory, as written in existing textbooks, is inadequate, some of it is quite simply wrong. The chronology of prehistoric Europe betrays a serious flaw in archaeological theory... Most of us have been brought up to believe, for instance, that the Pyramids of Egypt are the oldest-stone built monuments in the world, and that the first temples built by man were situated in the Near East. There, it was thought metallurgy was invented. It comes, then, as a shock to learn that all this is wrong. The megalithic chamber tombs of Western Europe are now dated earlier than the Pyramids... Copper metallurgy appears to have been underway in the Balkans at an early date-earlier than in Greece... Today the second radiocarbon revolution... is bringing down the whole edifice of links and connections that were so laborously built up by scholars,.. to date and make intelligible our prehistoric past.« pp.15-17.

Znanstveniki so se morali 'e dostikrat, -prav v-asih zelo te'ko, spoprijeti s stvarnostjo in spremeniti ali celo zavre-i zastarele teorije, ker niso bile v skladu z bolj novimi dejstvi, ki jih odkriva sodobna znanost. Sodobna miselnost v

svetu je precej druga-na, kot si jo predstavljajo nekateri slovenski zgodovinarji, ki se naslanjajo na teorije ki so nastajale v dobi, ko je obstojala miselnost, tudi v znanosti, da je vesolje staro 6000 let. Najbolj viden prelom se je za-el pred 50 leti s C-14 datiranjem in se nadaljuje z izsledki genetskih in jezikoslovnih raziskav.

Svetovno znani genetiki, kot so dr. Martin Richards- U. of Oxford, dr. Hans-Jurgen Bandelt- U. Hamburg, dr. Bryan Sykes- U. of Oxford, dr. Toomas Kivisild-Tartu U., dr. Richard Villems-Tartu U., Antonio Torroni- U. di Pavia, dr. Ariella Oppenheim-Hebrew U. Jerusalem, dr. Dan Bradley- Trinity College, Dublin in {e drugi iz univerz in institutov v Italiji, Nem-iji, Rusiji, Angliji, Irski, Romuniji, ^e{ki, Gr-iji, Estoniji, Ameriki, Izraelu in Iraku, so zavrgli preseljevanje narodov v zgodovinski dobi; ugotovili so da so selitve ljudstev mnogo starej{e. V prostor okrog Alp je pri{lo po priseljencih samo 7% novih genetskih vrst od bronaste dobe pa do danes; ve-ino genetskih vrst so priseljenci prinesli 'e pred mlaj{o kameno dobo. ^etrtnina teh vrst je bila okrog Alp 'e pred ledeno dobo. Po ledeni dobi pa se je za-ela selitev iz ledenodobnih zato-i{-, ki so bila na Pirenejskem polotoku, ob Jadranu, severnem Balkanu in ozemlju do Ukrajine, proti severu Evrope, ko so dopu{-ale vremenske razmere. @e ve- let zasledujem genetske raziskave v evropskih in ameri{kih revijah in do sedaj {e nisem na{el, da bi kateri genetik uporabil in citiral kak{nega poklicnega slovenskega zgodovinarja. Do sedaj so citirali samo- [avli J, Bor M, Toma'i- I, trans. Skerbinc A (1996) VENETI: First Builders of European Community. Slovenski zgodovinarji morate pohiteti, ter iti na delo, da se ne oddaljite preve- od sodobne znanosti. Treba se bo soo-iti s stvarnostjo in za-eti pisati pred-zgodovino na novo,-e ho-ete da vas bo kdo upo{teval izven Slovenije.

Lep pozdrav,

J. [kulj P. Eng. (The Hindu Institute of Learning, Toronto, Canada)

Dragi gospod [kulj

Zelo sem bil vesel Vašega pisma, ki ste ga napisali dr. Repe-ju. Tudi jaz sem prebral tisti, nekam z ihto napisan, -lanek v Delu. Zelo sem razočaran nad takimi -lanki v Delu. Ne morem si misliti kaj se s takim -lankom ho-e dose-i pri naših bralcih v SLO. Zakaj ho-ejo tisti podpisani zgodovinarji prepri-evati -itljivega Slovenca. Naši ljudje doma so zelo razgledani in na-itani in seveda tudi znajo tuje jezike. Imam ob-utek da tisti Slovenci ki se zanimajo za našo odli-no staro zgodovino ne rabijo nekega prepri-evanja o "status quo" v slovenski zgodovini.

Tudi jaz sem prebral vse do sedaj kar mi je prišlo v roke o Slovenski zgodovini napisano doma in kar mi je bilo dosegljivo v angle{-ini. Nikakor se ne morem strinjati s tistim -lankom v Delu; v nobenem pogledu. Za mene bi bil njihov -lanek v Delu zanimiv -e bi ga strokovno podprli z nekimi dokazi tako, da ne bi sami bili tako amatersko politi s tem -lankom. Sami pa lahko o-itajo amatersko delo tistim izvirnim {tudijam, ki so nam ga dali Bor, [avli, Toma' i-, [kulj, Ambro' i-, Verbov{ek, Berlot, Rebec, Charles Bryant, itd....

Tudi jaz nisemm zasledil nobenga strokovnega -lanka v tuji literaturi od naših zgodovinarjev. Nekaj se dobi v nem{-ini vendar vsi se naslanjajo in citirajo avstrijske profesorje iz preteklosti, ki so bili naklonjeni Avstriji iz političnih razlogov. Moramo vedeti, da so v starih -asih tudi bili politični problemi in ni se dalo vse napisati kar bi bilo resni-no. Slovenci niso imeli pravice do pisanja svoje zgodovine pod Avstrijo. Poglejte, na primer pred 150 leti so Avstrijci zavra-ali Sloveniji Univerzo! Torej zakaj naj bi verjeli avstrijskim zgodovinarjem ko pišejo o Slovenji? Naši zgodovinarji pa jih citirajo kar naprej!

To ni prvi tak -lanek v Delu ki ho-e podreti v javnosti Venetsko poreklo skoraj vse Alpske Evrope. Mislim da je to prepozno in

tudi zelo zlobno. Predlagam, da vsi tisti podpisani skupaj napišejo vsaj en -lanek na to temo Venetov in Etru{-anov, ki naj v njem doka`ejo druga-no sliko Venetskih in Etru{-anskih prevodov. Naj nam povedo strokovno, in tudi linguisti-no doka`ejo, da je jezik Venetov in Etru{-anov neki drugi, morda {e 'ive-i, jezik v Evropi. Naj ga primerjajo s katerim drugim jezikom in doka`ejo ve-je podobnosti (podobnosti, sli-nosti?) kot je to dokazano v Sloven{-ini.

Ravno zadnji- sem razmišljal o naših vaških besedah, ki so menda {e v rabi v moji Beli Krajini in sem se spomnil, da so moji stari starši rabili izraz kot je: "pa kaj landras" (vpije{-, ren-i{.) To je beseda latinskega izvora. To besedo so pobrali naši ljudje v zakotnih vaseh od Rimljanov, kjer smo `iveli med njimi. Takih primerov je gotovo ve- ampak to razpravljanje ne spada v moj namen tega pisma. ^e bi mi prišli iz Zakarpatov, potem mi naj nekdo pove kje so tiste vasice, ki so pred 1400 leti govorili nare-ja vseh Ju`nih in Zahodnih Slovanov. Jaz bi zelo rad {el obiskati tiste kraje. Rad bi {el v tisto vas v Ukrajini, ali morda je to sedaj celo podro-je, in prisluhnil -e tam {e govorijo kak{ne besede, ki so jih naši predniki prinesli s seboj v govorici in so ostale med Slovenci do danes. Mnenja sem, da je ve- verjetnosti, da so govorice v vzhodni Evropi bolj podobne sloven{-ini, ker so ljudje be`ali pred Rimljani na vzhod. Sloven{-ina je mnogo bolj zahtevna gramati-no kot so ostali slovanski jeziki na vzhodu. Stari jeziki so bolj komplicirani gramati-no kot pa novejši jeziki. Poglejte si npr. angle{-ino. To je novejši jezik ki ima zelo enostavno gramatiko. Vsi ostali Slovani nimajo dvojine. Torej lahko sklepamo, da je morda sloven{-ina starej{a npr. od ru{-ine. Zanimivo je to, da je sloven{-ina v Bre`inskih spomenikih precej sli-na {e danes nekim nare-jem v vaseh po Dolenjski, [tajerski, Gorenjski itd. Spremembe v zadnjih 1000 letih

v Sloven{-ini res niso zelo velike. Torej od leta 625 (-e smo prišli tja od nekje drugod) do leta 1000, je manj kot 400 let, ko {e zelo dobro razumemo Bri`inske spomenike, so se razvila v

tistem kratkem -asu vsa nare-ja vseh Slovanov? Saj to bi bilo absurdno in tega ni mogo~ verjeti.

Lep pozdrav vsem, Anton Mavretic, Ph.D.
Professor, Boston University, Retired.

Hudi-eva stopinja

Martina Vertnik, MAG, 31. maj 2005

Doslej zasmehovani antropologi so imeli prav. V de~eli Majeve in Aztekov se je v vulkanskih kamninah ohranil 30 tiso~ let star odtis -love{kega stopala. Gre za presunljiv dokaz o prvih ameri{kkih priseljencih, ki so tja prišli veliko prej, kot so trdile dosedanje znanstvene teorije.

V Santo Tomasu Jaliezi temperatura poleti naraste na 45 stopinj. Mestece s tri tiso~ prebivalci le`i v Oaxaci, eni najrevnej{ih mehi{kkih pokrajin. Prebivalci se pre`ivljajo s pridelovanjem graha, koruze in agav, iz katerih kuhajo `ganje meskal.

Turisti le redko zaidejo v ta kraj bogu za hrbtom, kjer Indijanci niso pustili za seboj nikakr{nih slikovitih spomenikov. Monte Alban, kjer so osemsto let pred na{im {tetjem imeli glavno mesto Olmeki in nato Zapoteki, le`i 35 kilometrov zahodneje. Toda pred kratkim so antropologi tudi to mesto vidno ozna-ili na zemljevidu, saj so odkrili, da so pred Azteki in Maji tja prišli priseljenci, ki so pre-kali Beringovo o`ino. Trden dokaz je nedavno odkriti odtis pra-lovekovega stopala.

Hudi-eva noga. Tako so najdbo poimenovali doma-ini. Odtis, velik kot dana{nja {tevilka 34, se je ohranil v okamnelem vulkanskem pepelu. Vulkan je bil na tem obmo-ju aktiven pred 25 do 30 tiso~ leti. Odtis je eden najstarej{ih neposrednih dokazov o obstoju -loveka na ameri{ki celini, poudarja raziskovalec Josef Otto, direktor zasebne ustanove Stonewatch, ki se ukvarja z ohranjanjem prazgodovinskih spomenikov in ostankov po vsem svetu.

Hudi-eva noga v novi lu-i osvetljuje prazgodovino Srednje Amerike, ki so jo svetovni antropologi precej zanemarili. [e zlasti Mehika je bila pomemben koridor, skozi katerega so se

selili pri{leki s severa do najbolj odro`nega juga Ju`ne Amerike.

Razlog za slepo pego v svetovnih raziskavah je -love{ka doktrina, dogma, ki so jo poimenovali po arheolo{kem najdi{-u v Novi Mehiki. Raziskovalci so namre- `e pred kratkim menili, da se zaradi severnoameri{ke ledene ovire ljudje niso mogli priseliti v Severno Ameriko pred ve~ kot 12.500 leti. Severnoameri{ki znanstveniki so doslej zanikali verodostojnost domnevno starej{ih ostankov.

Dokazi se kopi-ijo. Brazijsko arheologinjo Niedee Guidon so celo zasmehovali zaradi prepri-anja, da so na obmo-je narodnega parka Sierra da Capivara na severu dr`ave prvi ljudje prišli `e pred 48 tiso~ leti. V Mehiki so strokovnjaki narodnega raziskovalnega in{tituta za arheologijo in zgodovino Inah pri izkopavanjih na ran-u pri mestu San Luis Potosi na{li orodje iz kamna in kosti, domnevno staro okoli 33 tiso~ let, v Chimalhuacanu pa lobanje ljudi iz tistega obdobja. Odkrili so, da so se tam prvi ljudje naselili mnogo prej, kot so domnevali antropologi *in zgodovinarji*...

“Pod njenim oknom” v Torontu

V Torontu je od 8. do 19. maja v “Goethe Institutue” potekal Filmski Festival EU, kjer je sodelovala tudi Slovenija s filmom “Pod njenim oknom” re`iserja Metoda Pevca.

Zgodovina slovenskih uporov

Dr. Peter Klop-i-, Toronto, april 2005

Ivan Cankar in {e nekateri drugi so poudarjali hlap-evski zna-aj Slovencev. Vendar -e pogledamo zgodovino slovenskega naroda zadnjih 1300 let, je v tej dobi kar lepo {tevalo uporov. Za-en{i z upori Karantancev v osmem stoletju zoper prisiljenem pokristjanjevanju in uporom Ljudovita Posavskega proti Frankom je bilo med leti 1478 in 1713 mnogo kme-kih uporov na Slovenskem. Vse te upore so organizirali, vodili in kon-no trpeli posledice kmetje sami. Uprli so se zlorabi fevdalnih gospodov. Ti so s svojimi valpeti izkori{-ali slovenskega kmeta s tako brezobzirnimi metodami, da spominjajo na terorizem. 1. marca 1848 so kmetje napadli grad na Igu, kar je bil za-etek manj{i(h) kme-kih uporov predzadnjega stoletja.

Zadnji veliki slovenski upor pa je bil leta 1991, ko se je Slovenija proglasila za neodvisno dr'avo kljub temu, da so bile vse velesile (razen Nem-ije) proti temu. *(Mnogo na{i(h) rojakov v Ontariju je imelo priliko letos koncem Februarja videti in sli{iati o tem nepozabnem in uspe{nem uporu v razstavah, ki so jih priredili predstavniki Voja{kega muzeja Slovenske vojske na pobudo Vseslovenskega Kulturnega Odbora.)*

Dr. Klop-i- je tudi dodal svojo ne nameravano izku{njo kot partizan med zadnjo svetovno vojno. »Junija 1942 so nas – be'igrajske {tudente – partizani 'osvobodili' iz vlaka pri Verdu in tako

sem postal – 17 let star – prisiljen partizan. Pre'ivel sem celo ro{ko ofenzivo v Ko-evskem Rogu in to ne v kakih tajnih skrivali{-ih, ki so jih imeli vodilni komunisti rezervirane za sebe. Nekaj dni pred za-etkom italijanske ofenzive, je bilo v Novem Logu zbranih pribli'no 200 be'igrajskih {tudentov. Med politi-no uro nam je polit-komisar med drugim zagrozil: *'Je -isto vseeno, -e polovica Slovencev pade, glavno je, da bo druga polovica komunisti-na'.* To je bilo tri dni pred Velikim [marnom. Ta izjava me je naredila protikomunista. Ko smo se skrivali pred Italijani v najve-jih go{-avah Ko-evskega Roga, brez municije, hrane, vode in zdravil skoraj 4 tedne, je bil med nami tudi politkomisar. Ta nas je sicer bodril, naj vztrajamo in da se bomo kon-no prebili iz obro-a (kar se je tudi zgodilo). Toda na 'alost je preve-krat poudaril, da partizan ki ne zna moriti (seveda se je nana{al na Slovence), ni pravi partizan. Kot dober komunist je striktno sledil navodilom Kardelja, da je treba pomoriti vse potencialne sovra'nike, kot trdi tudi zgodovinar Jo'e De'man.

K sre-i je evropski komunizem kon-no propadel zelo 'alostno. Angle{ki 'The Economist' je zapisal: »A MORE COMPREHENSIVE OR IGNOMINIOUS COLLAPSE OF COMMUNISM – MORAL, MATERIAL AND INTELLECTUAL – WOULD BE DIFFICULT TO IMAGINE«.

Predsedniki strank podpirajo kompromisno re{evanje vpra{anj iz preteklosti

Povzeto po LN, 19. maj 2005

Vodje poslanskih skupin in predsedniki parlamentarnih strank so se na delovnem pogovoru, ki ga je v dr'avnem zboru sklical predsednik parlamenta France Cukjati, dogovorili, da bodo za-asno, predvidoma do julija odlo'ili obravnavo t. i. vojnih zakonov, v tem -asu pa sku{ali poiskati re{itve, ki bi bile sprejemljive za {ir{i krog poslancev.

Vodje poslanskih skupin in predsedniki parlamentarnih strank so se na sestanku, ki je

potekal za pred javnostjo zaprtimi vrati, strinjali, da so vpra{anja preteklosti prepomembna, da bi jih urejali s preglasovanjem, zato so si vzeli {e nekaj tednov -asa za razmislek o vpra{anjih, ki so sedaj delila poslanske vrste.

Na podlagi dogovora bi do konca maja zbrali osnovne predloge in re{itve v zvezi s klju-nimi vpra{anji, zatem pa bi se znova se{li in preverili dogovorjeno. "e bo temu tako, potem bomo umaknili oba zakona z junijske

seje in jo predstavili na julijsko ali pa kdaj kasneje," je {e dejal Cukjati.

"V vladni koaliciji smo soglasni o tem, da nima smisla mrtvih pokopavati s preglasovanjem. V kolikor je le mo`no, je treba dose-i konsenz, ki bo odra`al neko resnico, se potruditi za to, da do tega pridemo in iz tega vidika je bil pogovor uspeh," je dejal predsednik vlade in SDS Janez Jan{a. Skraj{ani postopek za vladno koalicijo tudi ob napovedani obstrukciji DeSUS po Jan{evih besedah "ni vpra{ljiv, kar se ti-e mo`nosti za izglasovanje". "e smo si vzeli -as za to, da se vsebinsko sku{amo uskladiti, je postopek drugotnega pomena. Ve-insko strinjanje je, da ponovne dolge razprave o polpretekli zgodovini Sloveniji ne koristijo in da je treba to temo zapreti in s tega vidika bomo sku{ali dose-i soglasje in ob soglasju tudi postopki niso vpra{ljivi," je dejal Jan{a.

Ko gre za 'rtve vojnega nasilja, je treba zelo jasno povedati, da gre za civilne 'rtve, ki so bile doslej izpu{-ene in da problem 60 let ni bil re{en in da se -as za to, da se kon-no stvar postavi na svoje mesto, izteka, ampak tudi to vpra{anje je bistveno bolje re{iti s konsenzom kot pa s preglasovanjem, je {e dejal Jan{a.

"Dogovor gre v to smer, da se omenjena tema ne bo obravnavala na junijski seji, temve- na julijski, v vmesnem -asu pa bomo sku{ali dose-i popoln konsenz med vsemi politi-nimi strankami ter umakniti iz predlogov nesprejemljive re{itve glede `rtve vojnega nasilja, pri zakonu o grobi{-ih pa najti kompromisno re{itev. S strpnim dialogom in diskusijo, ki bo peljala v prihodnost in z ustreznim odnosom do preteklosti, lahko to dose`emo," pa je dejal predsednik LDS Anton Rop.

Zadovoljstvo z dose'kom skupnega sestanka predsednikov strank je izrazil tudi predsednik SD Borut Pahor, ki je spomnil, da so prav v tej stranki aprila predsedniku DZ predlagali tak{en posvet. Sicer pri-akuje, da bo do prvih odlo-itev v zvezi z zakonom lahko pri{lo 'e pred poletnimi po-itnicami. "Si predstavljate, da bi po 15 letih, ko smo se vedno znova raz{li s preglasovanjem,

dosegli soglasje o teh vpra{anjih. To bi bilo sijajno sporo-ilo za prihodnost," je {e poudaril Pahor.

Predsednik NSi Andrej Bajuk je dejal, da je na sestanku izrazil njihovo pripravljenost, da pride do nadaljnjih razprav o teh zadevah. Ko sta bila zakona sprejeta, je bil to morda eden od najbolj 'alostnih dogodkov v prej{nji parlamentarni sestavi, vendar pa ni nobene druge poti kot ustvarjanja konsenza, je dejal Bajuk. "Pripravljenost NSi je o-itna."

Kupili smo si nekaj pomembnih tednov -asa in dobili mandat, da vsaka parlamentarna stranka predlaga svoje poglede na ta vpra{anja in da predsednik DZ, ko bo koordiniral to delo, preprosto povzame predloge, nato pa bi skupaj sku{ali pripraviti oba zakona, je dejal predsednik SLS Janez Podobnik. "V tem smislu je sre-anje uspe{no," je {e strnil Podobnik in izrazil zadovoljstvo, da so na ta na-in pristopili k urejanju teh vpra{anj.

Dogovor je zelo pozitiven v tem smislu, da si vzamemo -as in posku{amo dose-i glede re{itev o teh dveh zakonih soglasje vseh strank v parlamentu, pa je poudaril vodja poslanske skupine DeSUS Franc @nidar{i-.

Da bo pot do kompromisne re{itve te'ka, pa napovedujejo tudi nekatere izjave o vsebinskih nesoglasij. Vsebinska vpra{anja sicer danes niso bila, po izjavah udele'encev sode-, osrednja tema pogovorov. Sicer pa po besedah Ropa v LDS in v drugih dveh opozicijskih strankah vztrajajo pri tem, da "tisti, ki so sodelovali z okupatorjem, ne morejo biti dele'ni od{kodnin slovenskih davkopla-evalcev".

"Poglavitni razlog na{e zahteve za odlo-anje o vrsti postopka je bil, da se omogo-i dovolj -asa za dogovor o primernih re{itvah. Menimo namre-, da vsi sledimo istemu cilju: zagotoviti zado{-enje in primerno od{kodnino `rtvam vojnega nasilja ter dostojanstvo mrtvim," {e poudarjajo v LDS.

Samo poslanska skupina SNS {e vedno nasprotuje kaker{nemkoli kompromisu.

Janča brez glasu proti ponovno izvoljen za predsednika SDS

STA, 14. maj 2005

Dosedanji predsednik SDS Janez Janča je bil na današnjem kongresu v Portoro' u ponovno izvoljen za predsednika Slovenske demokratske stranke. Janča, ki stranko vodi od leta 1993, je dobil 368 glasov delegatov, proti ni glasoval nih-e, tri glasovnice pa so bile neveljavne.

Na volitvah -lanov izvršilnega odbora je najve- glasov prejel {olski minister in dosedanji predsednik sveta SDS Milan Zver, ki so mu po {tevilu glasov sledili dosedanja podpredsednika SDS Miha Brejc in Andrej Bru-an, poslanec Branko Grims, dr'avni sekretar v kabinetu predsednika vlade Miroslav Luci, nekdanji poslanec Branko Kelemina, gospodarski minister v Bajukovi vladi Jo'e Zago'en, nekdanji poslanec in dr'avni sekretar v kabinetu predsednika vlade Franc Puk{i- ter poslanec Dimitrij Kova-i-.

^lani novega najo'jega vodstva stranke so {e poslanec Miro Petek, nekdanji poslanec Drago [iftar, dr'avni sekretar na notranjem ministrstvu Vinko Gorenak, med 18 izvoljenimi -lani pa so tudi Gregor Gomi{-ek, Anton [tihec, Elizabeta Horvat, Sergij Daolio, Ladka Furlan in Marjan Golav{ek.

Op. ur: Janez Janča ni samo popularen med -lani svoje stranke, ampak tudi {e vedno u'iva precej{no podporo med volilci.

Medtem ko je biv{i premier Anton Rop s svojo stranko odhajal v senco, je novi, Janez Janča, postal nesporni voditelj naroda. Po anketah

naj bi celo prehitel predsednika dr'ave, kateremu naj bi bil pred volitvami in po njih {e najbolj podoben. Volivci torej niso le na{li novega Drnov{ka, temve- njegovo zamenjavo. Drnov{kovi {kornji so bili za Ropa preveliki, a Janča jih niti ne potrebuje.

Najbolj ljudem v{e-na poteza novega premiera je vsekakor njegova dr'avotvornost, povezovalnost in za-etno izogibanje ideolo{kim konfliktom. Vro-ega kostanja se je lotil 'e v prvem letu vladanja, denimo spremembe vojnih zakonov in zakona o registraciji istospolnih skupnosti. Ni se pustil sprovcirati glede praznovanja obletnic (komunisti-ne) zmage nad nacifa{izmom. Podobno kot Drnov{ek pred desetimi leti se ni udele'il proslave ob 60. obletnici prve slovenske (komunisti-ne) vlade v Ajdov{-ini. Praznoval pa je dan upora, vendar ne na komunisti-ni na-in, ampak v spomin na tigrovcе, ki jim nih-e ne o-ita ideolo{kosti. Bo slavnostni govornik na po-astitvi konca druge svetovne vojne, medtem ko bo Drnov{ek govoril ob obletnici mno'i-nega pokola vojnih ujetnikov in civilistov. Jan{eva vlada je predlagala praznika v spomin na priklju-itev Primorske k matici in osvoboditev Maribora po prvi svetovni vojni: tolik{nega posluha za ponosne Primorce in [tajerce ni pokazala {e nobena doslej. (Povzeto po MAGvem -lanku Ivana Puca in Igorja Kr{inarja, 26. april 2005.)

Zanimiva majni{ka analiza Danila Slivnika

Red v zastavljalnici

MAG 11. maj 2005

Ne vem, kam je Janez Janča razporedil izgubljene (in zalo'ene) predmete, vendar nasploh najbr` dr'i, da so po petnajstih letih, kot se je izrazil na kongresu v Portoro' u, »stvari spet na svojem mestu«.

To je dokaj smela izjava zmagovalca na zmagovalnem kongresu, na katerem so se udele'enci zbrali predvsem zato, da bi proslavili, vendar mora po dolgih letih opozicijske dr'e najbr` vsaka stranka v-asih tudi nekoliko proslavljati. Pre{tevati nizke volilne odstotke ni prijetno (to br`-as po novem najbolje ve Anton

Rop, ki je tudi na svojem mestu), toda politika je nezanesljiv posel; in prav je tako.

Kongres je znova pokazal, da je stranka predvsem on, J. J., vsi preostali pa so njegovi sopotniki. Ne mislim, da so vsi drugi popolnoma nesposobni, vendar je dejstvo, da bi brez njega (v kakršnikoli drugi strankarski in politični kombinaciji) dobili veliko njihovo volilno podporo ali pa bili morda povsem izgubljeni. Zato je dobro, da je bil na kongresu tudi dr. Dimitrij Rupel, ki se je na svoje mesto prestavil 'e pred časom in ki je v zadnjih petnajstih letih veliko prispeval k temu, da se je na pravem mestu znašla tudi Slovenija (odcepljena od Juge, v Natu in EU). Tako zasukati stvari je velik politični dosežek in mnoge stranpote (in konflikti) iz preteklosti zaradi tega danes niti niso več pomembni. Naša država se je uvrstila tja, kamor sodi, in ni daleč od časa, ko bo konec tudi razprav o povojnih zmagovalcih in poražencih. Prvič, ker razprava o tem nikomur ne koristi in, drugič, ker se bodo stvari po logiki razmer predstavile tja, kamor sodijo, v zgodovino, in ker se bodo tudi najbolj nepopustljivi zaradi naravnih zakonov preselili na mesto, kjer se ne da več pritoževati in sitnariti (na absolutni kraj, ki se mu nihče ne more izogniti).

Stvari se seveda ne bi zlozile, če ne bi kontinuitetne stranke na zadnjih državnozborskih volitvah izgubile. Kdo je k temu največ prispeval, je tekoče, vendar so se nekateri politiki iz levega bloka zanesljivo znašli tam, kjer so si zaslužili. Predvsem je v opozicijski klopi pristal Anton Rop, ki ni razumel temeljnih političnih vprašanj in ki je dve leti hodil slep po dravi. Toda za napake ni bil kriv sam, ampak je bil odgovoren tudi njegov glavni politični (in vsakršni) mentor, nekdanji predsednik države Milan Kučan, ki je dve leti pred njim stopil na pot preurejanja in se nato preselil v pokoj. V tem pogledu so se stvari resnično postavile na svoje mesto, saj je bil Kučan kot nekdanji visok partijski funkcionar aktiven nosilec tranzicijske politike ter posledično tudi povzročitelj številnih protislovij

in nesporazumov, zaradi katerih se je postopek urejanja stvari vlekel petnajst let...

Krave na bencin

MAG, 24. maj 2005

Hitrost, s katero se v zadnjih tednih vrstijo kongresi političnih strank, potrjuje globoka protislovja, v katerih se je znašel del slovenske politike. Ne samo da je v krizi levi blok, ki je izgubil na volitvah, ampak je pred nadaljnjim preurejanjem tudi pomladni, ki se je po lanski jeseni ne strnil okrog Jančeve SDS.

Zaradi konca tranzicije se morajo na obeh straneh stvari postaviti na svoje mesto, na pomladni pa kljub vsemu manjka nekoliko močnejša socialno-križna komponenta, ki ima prostor med volivci in ki je svoj čas dosegala uspehe, dokler je niso njeni protagonisti uničili. Položaj je paradoksalen: prej je Milan Kučan poskušal po svoji meri oblikovati 'lahtno konservativno stranko, zdaj pa je ta naloga pred Jančo. Ali jo bo oblikoval on v skladu z interesi pomladnikov ali pa jo bodo drugi proti njemu.

Veliko zanimanje za domnevna nasprotja in nezadovoljstvo v Bajukovi Novi Sloveniji, ki naj bi se po opozarjanju nekaterih iz levega bloka kazala celo kot »konflikt v koaliciji«, je posledica priakovanj, da bo Bajuku prej ali slej spodrsnilo in da bo na njegovo mesto vsokoli nekdo drug. Tistim na levi bi najbolj ustrezal Lojze Peterle, ki je enkrat 'e vodil križnoko-demokratsko stranko in ki jim je bil takrat sprejemljiv zaradi dvojega: prvič, intelektualna moč njegovih političnih presoj ni presegala domačih razprav o narodnozabavni glasbi in, drugič, mnenje, da imajo katoliki po petdesetih letih komunističnih katakomb pravico do sovladanja, ga je naredilo za zadostnega oportunisto, da je bil pripravljen na vsakršno sodelovanje z levico. Toda razvoj dogodkov je pokazal, da Slovenci niso bili prepričani, da si katoliške stranke zaslužijo oblast, in čele vzpon Jančeve demokratske stranke je pripeljal do

zasuka. J. J. je bil na zadnjih volitvah o-itno uspešen predvsem zato, ker se je pravo-asno pomaknil v lai-no sredino (stranki vrnil naziv demokratska) ter volivce opozoril, da mu ni tuj niti zmerni liberalizem in da vidi prihodnost dr`ave v skladnejšem socialnem razvoju.

Drugo je seveda vprašanje, kako naj bi pomagal Bajuku obstati na vrhu stranke ali jo vsaj obnoviti. Morda se ti dve stvari povsem izklju-ujeta, vendar bi bila zanesljivo {e slabša Bajukova zamenjava s Peterletom, ki je enkrat `e dokazal, da je zelo ambiciozen, hkrati pa zelo nezanesljiv. Toda pomembnejša je ugotovitev, da povratniki v politiki ne rešujejo problemov, ampak jih le prelagajo v prihodnost. To bi bilo enako, kot da bi napadanega Antona Ropa v LDS dejansko zamenjal nekdanji predsednik dr`ave Milan Ku-an, kot nekateri napovedujejo (in ugibajo), potem ko so vsi skupaj v levem bloku zašli v slepo ulico in ne vedo, kako iz nje. [ele zadnji dogodki so pokazali, kakšno prednost si je pridobil J. J., ko je prvi našel novo mesto za svojo stranko v posttranzicijskem obdobju, drugi pa so obti-ali v spremenjenih razmerah in ne vedo, ne kod ne kam...

Zajtrk opoldne

MAG. 31. maj 2005

Kriza leveice in spori v LDS so povzro-ili vnovi-no zanimanje za dr. Janeza Drnovčka, ki je ve- kot desetletje vodil blok in njegove koalicijske vlade in ki se je pred tremi leti preselil v predsedničko pala-o. Od takrat je {lo v bloku vse narobe, Slovenija pa je na lanskih volitvah naposled dobila pomladno vlado.

Realiste je sicer `e ob njegovem odhodu skrbelo, ali ne delajo morda narobe, vendar so jih radikalci z zahtevami po ostrejši levi-arški politiki preglasili in pomagali spraviti nekdanjega premiera na politi-no obrobje. Toda kaj pa zdaj? Vse ve- se jih sprašuje, ali so morebiti z njim izgubili zadnjega igralca, ki bi jih lahko ohranjal na oblasti. -e je bil seveda to on? Premier, ki je malo govoril, vstajal ob devetih

dopoldne, opravil dva ali tri pogovore na dan in preostali -as po Brdu sprehajal svojega psa?

Vladati se da na razli-ne na-ine, toda predsednik Drnovček je izoblikoval domala kultno obliko: nekoliko se je odmaknil od dogajanja, svoje poglede stla-il v nekaj redkobesednih izjav o previdnem ravnanju in ve-ji del poslov prepustil namestnikom. Previdnost in neodlo-nost sta postali zna-ilni zanj in mnogi so za-eli verjeti, da mora biti tak kot on, -e ho-e{ uspeti v slovenski politiki: nedostopen, brezvoljen, samski in zamerljiv. Njegov vpliv je bil tako mo-an, da ga je na za-etku mandata {e Janez Janča nekoliko oponašal, -eprav je povsem druga-en: vstaja ob {estih zjutraj, ve-ino dela opravi sam, ne dovoli me-kanja, ima jasne na-rte in se po Brdu sprehaja (-e se) {ele pozno zve-er. Toda kriza v LDS je pripeljala tako dale~, da so nekateri pomislili, ali ne bi Drnovčka spet pritegnili v strankarsko politiko. Po Ropovem neuspehu in vsebinskem tavanju stranke jim je postalo jasno, da levi blok pravzaprav nima osebnosti, ki bi se v bli`nji prihodnosti lahko uprla Jančevim politi-nim sposobnostim. Zato so se na tehtnici nenadoma znašla stara imena: Milan Ku-an, Igor Bav-ar in dr. Janez Drnovček.

Vendar je Ku-an hitro odpadel. Ne samo zato, ker je bil zmeraj bolj naklonjen zdru`eni listi, ampak ker se je tudi pri njegovih simpatizerjih utrdilo prepri-anje, da se stranka po svojo o`ivitev ne more zate-i v stare partijske -ase. Poleg tega so bili njegovi zadnji politi-ni projekti (predvsem Forum 21) dokaj neuspešni in so bloku povzro-ili ve- {kode kot koristi. Nekdanja leva stran se je znašla v precejnjih te'avah, skrbnikom v ozadju pa so prihajale na misel zgolj stereotipne rešitve: vrnitev Bav-arja, vrnitev Drnovčka, vrnitev Golobi-a ali pa vsaj vpoklic kakšnega tehnokrata, kakšen je dr. Janez Poto-nik, ki je pred letom dni veljal za uspešnega politika, -eprav je bilo jasno, da se bo zaradi svoje brezbarvnosti prej ali slej izgubil v labirintih evropske birokracije...

Ime tedna: Janez Stanovnik

Miha Plementa{, 24ur, 7. junij 2005

Prav v dneh, ko praznujemo obletnico dogodkov, povezanih z drugo svetovno vojno, poteka v javnosti vro-a polemika o vlogah partizanov in pripadnikov organizacije TIGR. Najbolj je 'erjavico razpihal predsednik Zveze

borcev Janez Stanovnik, ki je TIGRovce ozna-il za teroriste. Publicist Pavel Ferluga, ki preu-uje vlogo TIGRa, pa je Stanovnika oklical za agenta Kominterne.

Nekaj pripomb k -lanku »60 let potem«

Marjan Dragozet

Ta -lanek pravilno prikazuje glavna dogajanja med vojno in po njej, vendar upam, da bodo slede-e zgodovinske pripombe sku{ale razjasniti tedanje razmere.

Oboro'en upor na Primorskem

Z zahrbtnim dogovorom leta 1915 je Italiji bilo obljubljeno ozemeljsko darilo za pristop v prvo svetovno vojno na strani antantnih sil, kar je Italija tudi dobila. Vsebovalo je veliki del slovenskega narodnega ozemlja s slovenskim prebivalstvom. Za-elo se je uni-evanje slovenstva na njegovem narodnostnem ozemlju. Italijanski fa{izem je z vsemi mo'nimi sredstvi sku{al zbrisati slovenske rodoljubne Primorce z njihove zemlje.

Prepovedan je bil slovenski jezik v uradih na njihovi zemlji kot tudi branje slovenske literature. Slovenska imena so bila prisilno preimenovana v italijanska. Slovensko mladino so silili v italijanske fa{isti-ne organizacije. Prepovedali so slovenske narodne simbole. Spremenili so imena slovenskih vasi, trgov in mest v italijanske. Ukinili ali uni-ili so vsa slovenska gospodarska zdru'enja. Nasilja kot po'igi, pretepanje, zapiranje, mu-enje, preseljevanje in ubijanje primorskih Slovencev je bil med fa{izmom naravni pojav. Slovenski primorski rodoljubi so bili zakonsko ilegalni. Leta 1927 je italijanski fa{izem prepovedal vse prosvetne in njim podobne organizacije.

Vsako nasilje ustvari proti-nasilje, ki kon-no preide v upor, kar se je tudi zgodilo. Odporni{ko gibanje se je za-elo z raznimi akcijami proti potuj-evalskim ustanovam in dozorelo v oboro'en upor, ki je bil ustanovljen leta 1927 na Nanosu

z imenom TIGR (Trst, Istra, Gorica, Reka). TIGR je bilo **prvo slovensko organizirano uporni{ko gibanje** primorskih rodoljubov, brez politi-nih ideologij. V takratni fa{isti-ni Italiji je to bil **prvi organiziran oboro'eni upor** proti fa{izmu v Evropi. Po letu 1938 se je pod vodstvom TIGRa pripravljala narodna vstaja Primorcev proti fa{isti-ni Italiji.

»V za-etku napada na kraljevino Jugoslavijo se je v Novem Mestu zbralo okoli 3000 prostovoljcev za obrambo Jugoslavije in med njimi je bilo okoli 2000 Primorcev.

*Tovari{ Janez Stanovnik, predsednik Zveze borcev, tebe in tvojih borcev ni bilo, zakaj ne? Tovari{ Stanovnik, med jugoslovansko voja{ko mobilizacijo je tvoja komunisti-na partija izdala lepak s katerim je pozivala rezervne podoficirja in oficirje, naj se **ne odzovejo** mobilizaciji za obrambo Jugoslavije. Kaj pa to pomeni – je to obramba ali izdajstvo? Manj ko mesec dni po kapitulaciji Jugoslavije je bil 13. maja 1941 izveden oboro'eni spopad v takratni Ljubljanski pokrajini na Mali gori med italijanskimi okupatorji in skupino treh TIGRovcev, kar je bil **prvi oboro'eni spopad**, kjer je tudi en TIGRovec zgubil 'ivljenje. Tovari{ Stanovnik, ti imenuje{ TIGRovce teroriste, kot so jih fa{isti. Tako se lahko izjavlja le oseba, ki je na moralni ravni enaka fa{istom. Osebno nisem presene-en s tvojo izjavo, saj vem, da si bil aktivni sodelavec najve-je zlo-inske organizacije 20. stoletja, ki je povzro-ila preko 100 milijonov -love{kih 'rtev in Slovenijo posula z masovnimi grobi{-i.«*

Osvobodilna fronta

Leninova okrvavljena komunisti-na revolucija in ideologija se je hitro širila po Evropi.

Pod imenom tretje internacionale, imenovana tudi komunisti-na internacionala (kominterna) je dosegla tudi Slovenijo, v kateri je imela močan vpliv pri takratnih "jugoslovanskih socialisti-nih in delavskih strankah". Leta 1920 je bilo na Vukovarskem kongresu JSDS (dejansko KP Jugoslavije) sklenjeno, da je dolžnost jugoslovanskih komunistov boriti se za Jugoslovansko sovjetsko republiko. Istega leta je bil tudi Koroški plebiscit, ki se je po zaslugi agresivnih srbskih vojakov in slovenskih komunistov 'alostno končal za Slovenijo. Leta 1937 je tovariš Kardelj s svojimi somišljeniki ustanovil KP Slovenije. Leta 1939 se pojavi medsebojna iskrena ljubezen dveh največjih krvolokov v zgodovini 20. stoletja, med Stalinom in Hitlerjem, ki podpisata nenapadalen pakt in začetno osvajati Evropo. V času napada na

Jugoslavijo je bila KP Slovenija zvesta Stalin-Hitlerjevemu paktu in kominformi, saj KP Slovenija ni organizirala niti enega protesta. Spomnimo se tudi leta 1941, ko naj bi bila 26. ali/ina 27. aprila 1941 v Vidmarjevi vili v Ljubljani ustanovljena Osvobodilna fronta, kar je zgodovinska laž. Na zahtevo KP Slovenije naj bi to bil ustanovni sestanek, ki ga je vodil Kidrič kot pripadnik KPS, levi sokoli, nekateri kulturni delavci ter krški socialisti. Na tem sestanku ni bila ustanovljena OF ampak PIF – Proti Imperialisti-na Fronta, naperjena v glavnem proti Veliki Britaniji. [e dva meseca po okupaciji in razkosanju Jugoslavije, KPS s KPJ nista niti s prstom mignili – bili sta zvesti Stalinu.

Naj končam z izjavami dveh tedanjih vodilnih komunistov:

Djilas: »Mi smo pozvali narod na upor, ko je Nemčija napadla Sovjetsko zvezo«

Kardelj: »To-no je, prvi upor se je začel po 22. juniju 1941.«

Prikrito in o-tem zakrito

Andrej Cufer

Razstava z naslovom 'Prikrito in o-tem zakrito' – prikrita grobična 60 let po koncu druge svetovne vojne avtorja **Mitje Ferenc**, ki jo je 31. maja v celjskem muzeju novejša zgodovine odprla **Spomenka Hribar**, (širši javnosti prvič predstavlja tudi depešo takratnega podpredsednika zvezne vlade **Edvarda Kardelja** s 25. junija 1945 takratnemu predsedniku slovenske vlade **Borisu Kidriču**.

"Nimate torej nobenega razloga biti tako po-asni v -ič-enju kot doslej," je zadnji stavek depeše, ki po mnenju Ferenc dokazuje, da je povojna jugoslovanska oblast vedela za "-ič-enja" oz. pomore in tudi druge ukrepe, slovenska oblast pa je v njih aktivno sodelovala in v nekaterih primerih vodila natančne evidence.

Na otvoritvi razstave, ki je potekala pred vhodom v muzej, se je zbralo skoraj 100 obiskovalcev. Med njimi je bilo tudi nekaj uglednih predstavnikov javnega in družbenega življenja,

vključno z bivšim predsednikom republike Milanom Kučanom. V nagovoru zbranim je Hribarjeva poudarila, da je celjska razstava "najbolj pretresljiva, kar jih je kdajkoli bilo odprtih na Slovenskem". Ob tem je izrazila upanje, da bo razstava pripomogla k temu, da bodo Slovenci vzeli nase svojo polpreteklo zgodovino brez sovražstva ter da bodo pripravljeni na sodelovanje in toleranco.

"Predmeti, ki so razstavljeni, so sveti predmeti, so osebni predmeti, so zgolj predmeti, s katerimi so se poslavljali ljudje, ki so bili nekoč del naše skupnosti. Naj zbudijo v nas so-utje, so-utje pa je pravzaprav čele za-etek močnosti sprave in katarze," je med drugim dejala Hribarjeva ter izrekla pohvalo avtorju razstave in njegovim sodelavcem.

Dokument, ki so ga našli v Arhivu Slovenije, naj bi potrjeval, da je povojna politična oblast vedela za poboje in bila vanje močno vpletena, je poročal Radio Slovenija. Avtor razstave je

profesor za sodobno zgodovino na Filozofski fakulteti v Ljubljani Mitja Ferenc.

"Doslej zbrane {tevilke o prikritih grobi{-ih so {okantne. Ve- kot 400 jih je `e evidentiranih, opravljene so bile sonda`e in ponekod tudi izkopi - ekshumacije. [estdesetletnica konca druge svetovne vojne je pomemben mejnik, ob katerem velja spomniti tudi na to razse`nost vojne na na{ih tleh, ki je v marsi-em izjemna in specifi-na in je drugi narodi v tak{nem obsegu in v tak{ni obliki ne poznajo," meni Ferenc.

Prikrita grobi{-a so bila in so {e danes o-em javnosti zakrita in razli-no (ne)urejena. Razstava naj bi obiskovalca podrobneje seznanila z razse`nostmi in podrobnostmi tega pojava na Slovenskem, ponudila tudi predloge o bodo-i urejenosti oziroma zaznamovanosti tovrstnih krajev in predvsem spomnila na krvavo in prikrto plat posledic 2. svetovne vojne na slovenskih tleh, so zapisali v Muzeju novej{e zgodovine Celje.

Z razse`nostjo grobi{- in najdenih ostankov `eli avtor vzbuditi v narodu zavest in zavedanje pravice do groba in do ureditve tega vpra{anja. Razstava nima namena vnovi- obujati travm pretekle zgodovine in razdvajati naroda, temve- prikazati tiste vsebine narodove biti, ki jo nosi s seboj v svojem spominu in koreninah. Organizatorji razstave so prepri-ani, da se je treba z zgodovino soo-iti na dostojen, civiliziran in pieteten na-in.

Obravnavana tematika prikritih grobi{- doslej {e nikjer v Sloveniji ni bila prikazana, pa -eprav je bilo nasilje sestavni del ve-ine muzejskih razstavnih konceptov, ki pa so zaradi nepoznavanja tematike in drugih razlogov ponujali le enopomenski pogled, saj so prikazovali le zlo-ine okupatorja in njegovih sodelavcev.

V zelo majhnem obsegu so se prikritih grobi{- dotaknile le razstave Temna stran meseca (1998), Med kljukastim kri'em in rde-o zvezdo (2002) ter Kolo nasilja (2004).

Z razstavnim projektom Prikrito in o-em zakrito se je ob 60-letnici tragi-nih dogodkov v slovenski zgodovini ponudila prilo`nost, da se

na enem mestu predstavi ve- kot pol stoletja zamol-ano temo. @rtve so bile v ve-ini pomorjene brez sodb in sodnih procesov, njihovo natan-no {tevilo je {e vedno neznano. [estdeset let po tragi-nih dogodkih se je treba soo-iti z zgodovino, ki ni bila vselej tak{na, kot smo jo spoznavali, je zapisano v sporo-ilu za javnost.

Po besedah Ferenca se s pri-ujo-o razstavo odkriva sicer ob{iren, a vendarle dokaj ozek segment nasilja, ki je bilo storjeno v vojni in po njej in da bi celovitej{o podobo o trpljenju nekega naroda gotovo dal enoten in skupen memorialno-informativni center.

V sodelovanju s poznavalci posameznih grobi{-, kriminalisti in drugimi sta avtor razstave in Mateja Bavda' z ministrstva za kulturo v obdobju od marca 2002 do februarja leta 2003 in od septembra leta 2003 do decembra leta 2004 obdelala 410 lokacij grobi{-. Ob opisih je bilo pripravljenih 1095 digitalnih topografskih in ortofoto kart, narejenih je bilo okoli 3400 fotografij, od katerih jih je 1658 del ra-unalni{ke aplikacije. Zbranih, prenesenih in urejenih je bilo tudi okoli 2800 skic, zemljevidov, fotografij in druge dokumentacije, pripravljenih 632 kart s parcelnimi {tevilkami, 199 zemljevidov, zabele`eni so bili {tevilni avdio in videozapisi.

Glede statusa in narodnosti `rtev avtor razstave upo{teva zgolj neposredne in posredne ustne vire in literaturo. Podatki so zato bolj orientacijski, saj izkopavanj do sedaj skoraj ni bilo. Tudi tam, kjer so izkopavanja bila, so v-asih te`ave pri ugotavljanju, ali gre za vojake ali civiliste. Vendarle je najve-, 134, prikritih grobi{- voja{kih. V 79-ih grobi{-ih so civilisti, v 72-ih vojaki in civilisti skupaj, medtem ko za -etrtno, 109, ni podatkov.

V Sloveniji so izvensodno usmrtili tudi pripadnike drugih narodov, najve- pripadnikov oboro`enih sil Neodvisne dr`ave Hrva{ke, pripadnikov Srbskega dobrovoljskega korpusa, -rnogorskih in drugih -etnikov ter tudi civilistov, ki so se umikali z oboro`enimi enotami -ez Slovenijo na Koro{ko. Po Feren-evih raziskavah je grobi{-, v katerih so osebe neslovenske

narodnosti, ve- kot "slovenskih". Kljub številnim "maršem smrti" po nekdanjih jugoslovanskih pokrajinah, kjer so konali vrnjeni in zajeti vojaki in tudi civilisti, jih ve-ji del le'i na slovenskem ozemlju. Med evidentiranimi grobi-i jih je 108

s Slovenci, 84 s hrva{kimi 'rtvami in 61 nem{kih. V 59 grobi{-ih so skupaj 'rtve razli-nih narodnosti, za 62 pa podatki o narodnosti ne obstajajo, je {e zapisano v sporo-ilu za javnost MNZ Celje.

Dr. Mitja Ferenc - intervju

Igor Kr{inar, MAG, 7. junij 2005

Doslej je v okviru vladne komisije za re{evanje vpra{anj prikritih grobi{- evidentiral 410 prikritih grobi{- iz obdobja med drugo svetovno vojno in po njej. Toda dela so se za-asno ustavila, ker ni prejel nobenega odgovora pristojnih ministrov, kako naprej. Podatkov o tem, kdo je naro-il mno'i-ne povojne pomore, je sicer malo. Gotovo pa se niso mogli zgoditi brez ukaza takratnega jugoslovanskega vodstva, v katerem so bili tudi Slovenci.

Rodil se je leta 1960 v Ljubljani. Na Filozofski fakulteti je {tudiral zgodovino in leta 1999 doktoriral s temo Nem{ko jezikovno obmo-je na Ko-evskem po odselitvi ko-evskih Nemcev (1942-1956). Od leta 2001 predava zgodovino jugovzhodne Evrope v 20. stoletju prav tako na Filozofski fakulteti, kjer je docent za sodobno zgodovino. Samostojno ali v soavtorstvu je napisal sedem monografij in okoli 130 razprav in -lankov. Za svojo prvo razstavo z naslovom Izgubljena kulturna dedi{-ina ko-evskih Nemcev je prejel Steletovo priznanje. Predseduje Zvezi zgodovinskih dru{tev Slovenije. @ivi v Ljubljani in je o-e dveh otrok. Je sin priznanega, leta 2003 umrlega zgodovinarja dr. Toneta Ferenca.

V celjskem Muzeju novej{e zgodovine ste pripravili razstavo in knjigo z naslovom Prikrto in o-em zakrito - Prikrta grobi{-a {estdeset let po koncu druge svetovne vojne. Ali dr'i, da ste jo najprej 'eleli predstaviti v Ljubljani, vendar tamkaj{njega muzeja ni zanimala?

Ker sem svojo prvo razstavo pred dvanajstimi leti pripravil v Muzeju novej{e zgodovine Slovenije, sem si 'elel, da bi bila tam tudi ta, vendar ni bilo zanimanja, niti za gostovanje. Nasprotno pa so v celjskem muzeju, ki je znan po dobri organiziranosti in predstavitvah, projekt takoj

podprli. Tudi sicer je Celje za to razstavo zelo primerno mesto, saj so vanj pripeljali vsaj polovico slovenskih domobrancev, ob-ina pa je na gosto posejana z grobi{-i.

Razstava prikazuje kraje po Sloveniji, kjer le'ijo mno'i-na in posami-na prikrta grobi{-a, in tiste redke raziskave, ki so bile opravljene na posameznih grobi{-ih. Razstavljeni so tudi osebni predmeti oseb, ki so bili najdeni ob izkopih v Slovenski Bistrici, Teznem, Zgornji Hudinji, Ko-evskem rogu, Ko-ni in kra{kih breznih. Nekateri predmeti, na primer prstani z vgraviranimi imeni in datumi, omogo-ajo celo osebno identifikacijo. Ker je bilo doslej opravljenih zelo malo ekshumacij, je njihova predstavitev in analiza {e toliko pomembnej{a in prikazuje, kaj vse bi lahko izvedeli, pa tudi s kak{nimi te'avami bi se spoprijemali, -e bi bila dr'ava pri raziskavah pogumnej{a. ^e bi {e kon-no od besed pre{la k dejanjem. Tako pa za zdaj na podlagi sporazumov kontinuirano poteka le izkopavanje nem{kih in italijanskih vojakov, medtem ko za na{e dr'avljane ne moremo, ne znamo ali no-emo poskrbeti. Odkar je bil sprejet zakon o vojnih grobi{-ih, ki naj bi urejal zamol-ana grobi{-a, sta minili 'e skoraj dve leti, a v tem -asu ni bilo urejeno skoraj nobeno grobi{-e, -e ne upo{tevamo postavitve petih spominskih valjev.

Na odprtje razstave so pri{li nekdanji predsednik Milan Ku-an, nekdanja ministrica za kulturo Andreja Rihter, predsednik in podpredsednica vladne komisije za prikrta grobi{-a Peter Kova-i- Per{in in dr. Spomenka Hribar, ni pa bilo nobenega ministra zdaj{nje vlade. Kako to komentirate?

No, povabljeni so bili. Sicer je pa zgovorno sosedje dogodkov. Prej{nja oblast se je zganila {ele po medijsko odmevnem odkritju pri Slovenski Bistrici leta 2001. Podprla je projekt, katerega rezultat je bil po enem letu 198 prikritih grobi{~, konec prej{njegga leta pa sva se s kolegico Matejo Bavda', s katero sva ga izvajala, ustavila pri {tevilki 410 evidentiranih grobi{~. Po zamenjavi oblasti sem nova ministra za kulturo in za delo pisno povpra{al o interesu za nadaljnje evidentiranje, saj je na seznamu {e najmanj 160

lokacij za obdelavo, koliko jih je v resnici, pa {e vedno te' ko presodim, saj se vse ve- prizadetih ogla{a z novimi podatki. Kakorkoli, do danes nisem dobil nobenega odgovora, tako da je evidentiranje in za-asno ozna-evanje prikritih grobi{~ ustavljeno. Spra{ujem se, ali to pomeni, da tematika nove oblasti ne zanima. Ne glede na to, ali se bo evidentiranje nadaljevalo ali ne, pa 'e ti zbrani podatki omogo-ajo za-etek sistemati-nega, kontinuiranega urejanja grobi{~...

To'ilstvo: Tudi poveljni poboji so genocid

Vrhovno dr'avno to'ilstvo je v zvezi z ovadbo proti Mitji Rib-i-i-u sporo-ilo, da Slovenija kot naslednica mednarodnih konvencij

preganja zlo-ine zoper -love-nost.

Vrhovno dr'avno to'ilstvo je glede nejasnosti v zvezi z ovadbo za kaznivo dejanje genocida proti nekdanjemu vodilnemu komunisti-nemu funkcionarju **Mitji Rib-i-i-u** sporo-ilo, da je v -asu kaznivih dejanj pobojev ujetnikov in civilnega prebivalstva, ki so jih zagre{ile partizanske voja{ke formacije po uradnem koncu druge svetovne vojne, veljala 4. haa{ka konvencija iz leta 1907.

Nekateri pravni strokovnjaki v zvezi s pregonom Rib-i-i-a izra'ajo dvom, ali ga je mogo-e obto'iti genocida, saj naj bi tovrstno kaznivo dejanje proti -love-nosti postalo del mednarodnega prava {ele po 9. septembru 1948, ko je bila podpisana Konvencija o prepre-evanju zlo-inov genocida, poveljni poboji pa so se zgodili pred tem datumom.

Kaznivo dejanje genocida je "uvr{eno v poglavje o kaznivih dejanjih zoper -love-nost in

mednarodno pravo, zanj pa v mednarodnem pravu velja naziv hudodelstvo proti -love-nosti", zato po mnenju vrhovnega to'ilstva ni "nobenega razloga, da razlage, po kateri je dovoljeno za nazaj uporabljati dolo-be kaznivih dejanj, ki dolo-ajo vojna hudodelstva v drugi svetovni vojni, ne bi veljale tudi za poboje takoj po drugi svetovni vojni".

Londonski sporazum je sprejela tudi nekdanja Jugoslavija, z Aktom o nasledstvu pa tudi Slovenija.

Londonski sporazum je vzpostavil kaznivost za nazaj, -etrta haa{ka konvencija in njeno sklicevanje na na-ela mednarodnega in humanitarnega prava ter na-ela, ki veljajo med civiliziranimi narodi, pa so bila pravni vir tudi v letih 1945 in 1946, torej v -asu poveljnih pobojev, za katere je osumljen Rib-i-i-.

Sicer pa o vsebini konkretnih kazenskih zadev, v katerih to'ilec {e ni sprejel odlo-itve, ne bodo "diskutirali v javnosti", so {e sporo-ili z Vrhovnega dr'avnega to'ilstva.

Peter ^eferin, odvetnik ovadenega Rib-i-i-a je za *24ur.com* povedal, da se bosta z vsebino ovadbe seznanila, "ko bova prejela vabilo od preiskovalnega sodnika." To se bo zgodilo v primeru, -e bo to'ilstvo podalo zahtevo za preiskavo.

Nadaljevanje postopka proti 86- letnemu Rib-i-i-u, katerega zdravje naj bi bilo na-eto, bo

po mnenju poznavalcev dolgotrajno, zato se pojavljajo dvomi, ali bo osumljenec sploh do-akal razplet.

“Klju-ni dokaz policije, na podlagi katere je sestavila ovadbo, je knjiga {tevilka 7 oziroma t. i. register pripornikov 1945 –1946, v katerega

je od 12 tiso- oseb polovica vpisanih, “z glasom tovari{a majorja Mitje.” Pri nekaterih zapornikih je na koncu spisa napisano izpu{-en, pri nekaterih so prazna mesta, vsaj 234 od njih pa naj bi bilo, po oceni kriminalista Pavla Jamnika, `rtev povojnih pobojev.”

Ribi-i- {e brez komentarja

Dnevnik, 25. maj 2005

Nekdajni pomo-nik organizacije OZNA za Slovenijo Mitja Ribi-i- ni ‘elel komentirati kazenske ovadbe policije v zvezi s povojnimi poboji, po kateri je osumljen storitve kaznivega dejanja genocide. Ribi-i- je prek zagovornika Petra ^eferina sporo-il, da ovadbe ne more

komentirati, ker je {e ni videl, ^eferin pa je ob tem kritiziral medije in policijo zaradi objave Ribi-i-evega imena. Z vrhovnega dr’avnega to’ilstva pa so sporo-ili, da bo ovadba odstopljena ljubljanskemu okro’nemu to’ilstvu v Dom’alah.

Tine Hribar za TVS glede povojnih pobojev

STA, 29. maj 2005

Ni zlo-ina brez zlo-incev

Akademik Tine Hribar, sicer tudi -lan uredni{kega odbora nedavno predstavljenega zbornika @rtve vojne in revolucije, je v pogovoru za Dnevnik na TV Slovenija glede povojnih pobojev dejal, da ni zlo-ina brez zlo-incev in da je slednje potrebno poiskati. Kar se je dogajalo 60 let, se je dogajalo na podlagi “zarote molka”, ko se o tem ni smelo govoriti.

Sedaj dokumenti polagoma prihajajo na dan, je dejal in dodal, da bo kmalu “pri{el na dan pomemben dokument, ki razkriva to, da je neposredne ukaze glede teh pomorov dajal Edvard Kardelj”.

Na vpra{anje, kak{no je njegovo osebno mnenje o ovadbi zoper nekdanjega pomo-nika na-elnika organizacije OZNA za Slovenijo Mitje Ribi-i-a, Hribar navaja besede novinarke -asnika

Dnevnik Ranke lvelja, da to pomeni na simbolni ravni prelom brez primere in da obenem pomeni tudi najgloblje spravno dejanje, “kajti temelj sprav je pa- resnica in brez tega, da povemo, kdo so zakrivili zlo-in, ne pridemo do resnice in tako se potem sre-ujemo z zaprtim krogom”. Da so seznam - policijska akcija Sprava traja {tiri leta -, po njegovem prepri-anju ni v neposredni povezavi z zamenjavo oblasti.

Hribar meni, da ni mogo-e postavljati nobenega interesa pred resnico in pravico, tudi -e se pri tem sklicujemo na nacionalni interes. “Najprej moramo odkriti resnico in na podlagi tega braniti svoj nacionalni interes. To, da poka`emo, da morilci in zlo-inci niso bili Slovenci kot taki, ampak je bila to bolj{evi{ka partija in je {lo za revolucionarno po-etje, ne pa za po-etje slovenskega naroda kot takega.”

Uran v Ko-evskem Rogu: Ura sprave in o-i{-enega spomina

STA, 5. junij, 2005

Ob 60-letnici pobojev v Ko-evskem Rogu je danes potekala 16. spominska slovesnost za pobite domobrnce in druge ‘rtve revoluci-

onarnega nasilja pri breznu Pod Krenom. Ma{o ob slovesnosti je vodil ljubljanski nad{kof in metropolit Alojz Uran, ki je v svoji pridigi poudaril,

da je ob spominu na pobite -as za poglobljen razmislek, molitev, spravo in o-i{-en spomin.

Ob spominski slovesnosti nas nasilna smrt 'rtev povojnega nasilja globoko prizadene, je dejal Uran, ki meni, da sta bili med drugo svetovno vojno ljubezen do naroda in vere domobrancev hudo zlorabljeni. Opozoril je, da je treba prese-i razmi{ljanje o zmagovalcih in pora'encih, saj nosi krivdo vsak, ki je pobijal, ne glede na to, na kateri strani je bil.

Nad{kof Uran je v okviru slovesnosti blagoslovil mozaik, delo patra Marka Rupnika, ter bronasti kri' - odlitek lesenega znamenitega Ro{kega kri'a, ki od leta 1990 stoji ob poti h grobi{-u in je delo kiparja Metoda Frlica. Mozaik patra Rupnika, ki krasi lani zgrajeno spominsko kapelico, po Uranovih besedah predstavlja "velikono-ni pogled na tragi-ne dogodke, ki so se zgodili na tem mestu".

Po besedah Antona Drobni-a z Nove slovenske zaveze so Slovenci {e vedno razdvojen narod, saj so pogledi na dogodke med drugo svetovno vojno in po njej povsem razli-ni. Slovenija pa se po njegovem mnenju nahaja v -asu nestrpnosti in ni sposobna niti sprave z mrtvimi. Pobiti domobranci {e vedno nimajo grobov, dolgo zamol-ana grobi{-a so {e vedno neurejena, mrtvi vojaki pa le'ijo po brezni in grapah. Po njegovih besedah domobranci niso prisegli zvestobe okupatorju, njihova prisega je bila posledica komunisti-nega nasilja. Dokler druga stran tega ne bo priznala, med Slovenci ne bo sprave, je poudaril Drobni-.

Drobni- je spregovoril tudi o t. i. vojnih zakonih, ki so po njegovem mnenju diskriminatorni. Tako zakon o 'rtvah vojnega nasilja dela razliko med otroci partizanov in domobrancev, zakon o vojnih grobi{-ih pa povzro-a zakonsko segregacijo med mrtvimi. "Ko so sprejeli vojne zakone, so na{e mrtve ponovno umorili. Prej so bili zamol-ani, sedaj so zanikani z zakonom." Kot je dejal Drobni-, si nova oblast sedaj s spremembami zakonov prizadeva popraviti nekaj krivic, "druga stran pa vztraja pri la'eh".

Po poro-anju Radia Slovenija se je dana{nje slovesnosti udele'ilo okrog 4000 ljudi, v imenu dr'ave pa je venec v spomin na neznano {tevilo pobitih k Ko-evskem Rogu polo'il minister za finance Andrej Bajuk. Kot je znano, je lani predsednik vladne komisije za re{evanje vpra{anj prikritih grobi{- Peter Kova-i- Per{in v imenu vlade izro-il klju-e 'upnji Ko-evje, ki bo skrbela za namembnost in uporabo spominske kapelice. Kapela je zasnovana izrazito minimalisti{no, saj je tudi osnovno sporo-ilo preprostost, ki se navezuje na naravnost in tragi-nost kraja. Kapela bo za manj{e skupine do 40 ljudi lahko slu'ila tudi kot manj{a cerkev. V kra{ki jami pod Krenom in {e nekaterih v Ko-evskem Rogu (Macesnova Gorica, U{ive jame) naj bi 'ivljenje izgubil velik del slovenskih domobrancev, ki jih je zavezni{ka britanska vojska med 27. in 31. majem 1945 iz zbirnega tabori{-a v Vetrinju vrnila v Slovenijo in predala partizanskim enotam oziroma takratni Jugoslovanski armadi. Po nekaterih podatkih je bilo v omenjenem -asu vrnjenih 11.100 oficirjev in vojakov ter od 500 do 600 civilistov. V za-etku druge svetovne vojne naj bi bilo Slovencev pribli'no 1,6 milijona. Skupno {tevilo 'rtev druge svetovne vojne se je gibalo med 65.000 in 75.000 oziroma med {tiri in 4,5 odstotka vsega takratnega prebivalstva. Od omenjenega {tevila naj bi bilo padlih partizanov in njihovih sodelavcev ter drugih civilnih 'rtev na partizanski strani od 40.000 do 50.000. Po istem viru pa naj bi bilo v vrstah nasprotnikov partizanskega gibanja ve-kot 15.000 'rtev.

Spominska ma{a za 'rtve vojne

Sobota 28. maj 2005

Svet svobodno je zadihal,
ko bilo je konec vojne!
A na Cankarjevem klancu
znanec ni zaupal znancu.
Veter groze je zapihal,
ko so grele so osojne
r{ebri, ko za plug dr'ati
morale bi kme-ke roke.
Se re{ili so nekateri,
razpr{ili se po svetu!
Zdaj 'iveti v dobri veri,
(ko so vnuki nam v cvetu)
da takrat ste prav ravnali,
ko dom svoj ste varovali!
Ve se danes za resnico,
ve za mnoge se grobove,
za sirote in vdove.
Padali zvezani z 'ico
ste v brezna brez vrnitve.
Bo'ja volja neizmerna
z{abila ni srca verna;
jih uvr{-a med svetnike.
Ti bedijo zdaj nad nami
kjer 'ivimo: naj bo stara
domovina, al'ob rami
tujcev na Ognjeni zemlji,
dol na Rtu dobre nade,
al'na severu Kanade.
Vsaka p{omlad nam pri-ara
volje do 'ivljenja nove,
zimske razpusti okove.
[estdeset je let minilo
od procesije v izgnanstvo.
So spomini nam bogastvo,
da se ne bi ponovilo!
Sli{i nas in bol odjemi.

Bernarda ^emas

Spominsko ma{o je daroval dr. Alojzij kardinal Ambro{i-

Bog, Narod, Domovina

... bele'ijo posebni dogodki in spomini, ki jih 'elimo ohraniti svojim potomcem. Eden takih spominov je knjiga ob petdesetletnici 'upnije Marije Pomagaj, kjer je zbrana zgodovina 'upnije in slike mnogih 'upljanov, ki so se v marcu in aprilu priglasili za fotografiranje.

Pevke skupine Plamen so nas v nedeljo 24. aprila razveselile s pomladanskim koncertom v dvorani Brezmade'ne. Pod spretnim vodstvom Marije Aha-i- Pollak so prepevale ljudske, umetne in duhovne pesmi. Kristina Kri'an, {tudentka operne glazbe, se je poslu{alcem predstavila z italijansko in nem{ko operno arijo. S klavirjem jo je spremljala Tanja Kro{el.

V okviru prvega filmskega in glasbenega festivala Zdru'ene Evrope v dvorani Goethe Institute v Torontu smo 15. in 16. maja imeli priliko gledati slovenski film *Pod njenim oknom*.

8. maja je bila na Slovenskem letovi{-u otvoritev poletne sezone s prvo sveto ma{o na prostem in kosilom v dvorani, kjer v dru'inskem razpolo'enju praznujemo Materinski dan. Odborniki s kuharicami Marico Komavli in Marijo Sor{ak so imeli polne roke dela.

28. maja v cerkvi Brezmade'ne je za {estdesetletnico 'alostnega spomina vrnitve dvanajst tiso-domobrancev iz Vetrinja v Slovenijo in mnogih civilnih 'rtev komunisti-ne revolucije kardinal Ambro'i- daroval sveto ma{o ob asistenci 'upnika Ivana Plazarja in nekdanjega domobranca Franca Turka. Polna cerkev nekdanjih beguncev, sorodnikov in prijateljev takratnih 'rtev je ob petju mo{kega zbora {e globlje molila za mir in spravo na{em narodu.

Nedelja 29. maja je bila na Slovenskem letovi{-u namenjena

procesiji Svetega Re{nega Telesa. Vreme ni bilo ugodno. Sredi ma{e je za-elo mo-no de'evati. Samo par kapelic je obiskal Jezus v mon{tranci. Zapomnili si bomo, da je po 'elji pokojnega pape'a Janeza Pavla II leto 2005, leto Evharistije ter Gospoda ve-krat obiskali in v podobi svete hostije prejemali.

V soboto 4. junija so -lani plesnih skupin Mladi glas in Planika v dvorani Brezmade'ne priredili pomladanski banket s plesom.

Nedelja 5. junija je na Slovenskem letovi{-u potekala v znamenju Walkathona za Dom Lipa. Za to akcijo je bilo vreme sijajno in udele'ba imenitna. Spet je okrog 140 mladih, otrok in starej{ih {lo na kraj{o ali dalj{o pot po krasni pokrajini za letovi{-em. Dosedaj je zbranega in obljubljenega -ez {estdeset tiso- dolarjev. Blagajna pa je {e vedno odprta. Po sveti ma{i ob enih popoldne se je predsednik odbora za Dom Lipa Tony Klemen-i- vsem udele'encem pohoda in sponsorjem iskreno zahvalil.

PETDESETLETNICA DUHOVNI[KEGA POSVE^ENJA KARDINALA ALOJZIJA AMBRO@I^A

Anica Resnik

Prenovljeni prostori prve slovenske cerkve v Kanadi so v soboto 4. junija zasijali v prazni-ni svetlobi posebnega jubileja – zlate maše na{ega rojaka kardinala Alojzija Ambro'i-a.

Marija Pomagaj je v novi stilizirani podobi kapelic, kakr{ne krase na{o doma-o zemljo, obdana v ozadju z Gor{etovimi reliefi Kristusa Kralja in dveh angelov, ob strani pa s kipom 'alostne Matere Bo'je in sv. Terezije Deteta Jezusa. S temnim lesom pokriti robovi sten v prezbiteriju kot visoki stebri dvigajo duha k Bogu in molitvi.

Pred petdesetimi leti, 4. junija 1955 pri isti -astitljivi podobi Marije Pomagaj je torontski kardinal James McGuigan podelil ma{nico posve-enje Alojziju Ambro'i-u, ki je v slu'bi Cerkve po bo'jih na-rtih in lastnih zmo'nostih postal ponos slovenskega vernega ljudstva doma in po svetu.

4. junija 2005 je nekdanji novoma{nik spet pri{el k Mariji Pomagaj, da se v svoji zlati ma{i zahvali za vsa bo'ja dela v svojem 'ivljenju. Njegovo {kofovsko geslo *Jezus je Gospod*

izpoveduje globoko vero in zvesto slu'bo bo'ji Cerkvi.

K slovesni ma{i so se zbrali 'upljani obeh slovenskih torontskih 'upnij in {tevilna Ambro'i-eva dru'ina {tirih bratov in dveh sester. Mogo-no petje zdru'enih pevcev, s sve'im cvetjem okra{ena cerkev so spremenili soboto popoldne v veli-asten praznik.

Pri sveti daritvi so z zlatoma{nikom sodelovali --. gg. Tine Bati-, Ivan Plazar, Franc Turk in Jo'e Pegan, stolni 'upnik v Kopru, Ivan Gregorc, dekan in 'upnik v Bre'nici, bratranca na{ega 'upnika Valentina ter ne-ak Lojze Furlan, 'upnik v Marezigah - vsi iz slovenskega Primorja.

Nad{kof kardinal je v svojem ma{nem nagovoru

opisal svojo duhovni{ko pot, pomen in vrednote duhovni{ke slu'be, ki naj zdru'ujejo verno ljudstvo.

Pri doma-em sre-anju v dvorani smo osebno -estitali na{emu odli-nemu slavljenju, ki je {e vedno zaveden Slovenec. Ob pozdravni pesmi zdru'enih pevcev in nastopu pevske skupine Silvije Kolari-z glasbeno spremljavo, ob polni mizi dobrot je mineval ta edinstveni dan v na{i torontski skupnosti. Za vse Bogu hvala!

Poleg prvega doma-ega praznovanja pri Mariji Pomagaj je nadškof kardinal Ambrožič v sredo 8. junija v torontski stolnici sv. Mihaela uradno praznoval petdesetletnico duhovništva. Okrog 1200 ljudi je pri sveti maši sodelovalo s pesmijo in molitvijo.

EMINENCA ALOYSIUS KARDINAL AMBROŽIČ - zlati jubilej

[tefka Pavlin

V katedrali sv. Mihaela v Torontu, je osmega junija praznoval petdesetletnico mašniškega posve-enja Alojzija kardinal Ambrožič, nadškof Toronta.

Sveti maši se je pridružil dvaindvajset škofov in nad dvesto duhovnikov. Zbor srednje šole Sv. Mihaela je spremljal slovesno sveto mašo.

Med svojim nagovorom je kardinal opisal svoj beg iz svoje družine v maju 1945 iz rodne Slovenije v Avstrijo. V begunskem taborišču je dokončal srednjo šolo. Po prihodu v Kanado se je odločil za duhovniški poklic. Stopil je v semenišče sv. Avguština v Torontu, in bil posve-en v duhovnika 4. junija 1955. Namestnik je bil za kaplana v manjšem mestu blizu Toronta. Kmalu pa je bil poklican nazaj v semenišče sv. Avguština, kjer je poučeval latinščino. Po nadaljnjem študiju na Angeliku v Rimu se je vrnil v semenišče kot profesor Svetega pisma. Par let pozneje je nadaljeval študije na Wuerzburg univerzi in doktoriral v teologiji, z disertacijo o evangeliju

Javna obila, časopisi, TV so prinačala daljša ali krajša poročila o duhovniškem jubileju kardinala Ambrožiča. Sekcija 24 strani torontskega škofijskega tednika Catholic Register je posve-ena kardinalovi petdesetletnici duhovništva. Prinača celotni življenjepis slovenskega naseljence v Kanadi... od davnih idilnih časov v vni družini v vasi Gaberje v dobrovški občini blizu Ljubljane, preko viharjev in strahu komunistične revolucije, izgube doma in mladih let v begunstvu... do začetka novega življenja v Kanadi, kjer je mladi slovenski študent odkril svojo bodočo pot in se daroval Bogu v službo njegovega ljudstva...

Danes je nadškof kardinal Alojzije Ambrožič član zbora kardinalov rimsko-katoliške Cerkve v vašni službi svetovalca in pomočnika vrhovnemu vodstvu Cerkve.

sv. Marka. Velet je nato poučeval na Teološki fakulteti v Torontu. Sledilo je imenovanje za pomočnega škofa tedanjemu kardinalu Emetu Carterju in deset let pozneje za pomočnega nadškofa. Po upokojitvi Emet Carterja pa je bil povišan v nadškofa Torontske nadškofije. 21. februarja, 1998 je bil umeščen v Kolegij Kardinalov. Ta pozicija je prinesla večje odgovornosti in dolžnosti v njegovem življenju. Kardinal je hvalečen za svoj duhovniški poklic, v katerega je stopil "z jasno idejo v kaj grem in nikdar nisem ob-util, da sem naredil napako". Svojo vstrajnost pripisuje "svoji naravni vstrajnosti, dnevni molitvi, prijateljstvu z duhovniki in podpori svoje družine".

Med povabljenimi, ki so napolnili katedralo, je bila skupina rojakov, ki so ostali v prijateljskem stiku še iz begunskih let in mnogi še danes podpirajo njegovo delo. Sledil je sprejem v bližnjem hotelu, kjer smo kardinalu lhakho osebno preleli vse najboljše in še na mnoga leta!

SREBRNI JUBILEJ @UPNIKA VALENTINA BATI^A

Anica Resnik

Nedelja 12. junija je bila v cerkvi Marije Pomagaj spet velik praznik. Polna cerkev je pozdravila srebrnomažnika, ki je v spremstvu sorodnikov duhovnikov Jo'eta Pegana, Ivana Gregorca in Lojzeta Furlana ter 'upnika pri Brezmade'ni Ivana Plazarja prihajal k oltarju. Spet je s kora donela mogo-na pesem in v pisanih oknih je sijalo junijsko sonce.

Bratranec Jo'e Pegan, stolni 'upnik v Kopru, je v pridigi govoril o poslanstvu duhovnika, srednika med Bogom in ljudmi, posebnoma danes, ko je v materializiranem svetu tako malo -asa in prostora za Boga in molitev. Zato zdaj skupaj z duhovnikom, našim 'upnikom Valentinom vsi, ki nam je bilo dano po doma-i vzgoji in milosti bo'ji ohraniti vero, molimo, da bi mnogi znani

in neznani, ki so pozabili Boga in cerkev, spet za-utili potrebo po Gospodovi molitvi O-e naš.

Srebrnomažnik Valentin se je zahvalil Ivanu Plazarju, ki mu je pred tridesetimi leti pomagal v -asu odlo-itve za duhovniški stan.

Franc Pajk je po maži v cerkvi v imenu farnega ob-estva -estital jubilantu in se mu zahvalil za {estnajt let dela v naši 'upniji.

V veselem doma-em razpolo'enju smo nadaljevali slavje v dvorani. Spet so zapeli pevci in dekleta iz Zrn-evega mladinskega zbora. ^akala je miza polna dobrot in hladna pija-a. Skupaj smo zapeli priljubljeno pesem Marija Pomagaj nam sleherni -as in se kot velika slovenska dru'ina zahvalili Bogu za naše duhovnike in vse zemske in duhovne dobrote.

Romanje v Mission, Britanska Kolumbija

Silva Plut

Leto{nje romanje v Mission, 24. po vrsti, je bilo bolj slavnostno kot navadno, saj smo na poseben na-in proslavili 25. obletnico mažniškega posve-enja g. Tineta Bati-a. Gospod Tine hodi k nam v Vancouver `e od za-etka svoje du{nopastirske poti. Po njegovih besedah se pride semkaj spo-iti in prenoviti, saj mu prija ne samo sprememba okolja, pa-pa tudi naravne lepote našega kraja, tako podobnega domovini, pa tudi ljudje, ob katerih se prijetno po-uti. Tu gre {e posebej za zakonca Doro in Janeza Rutar, ki sta se spet potrudila, da sta vrata svojega doma odprla tokrat kar petim obiskovalcem.

Z g. Tinetom so namre- prišli {e njegovi so-
bratje duhovniki, bratranca g. Jo'e Pegan in g.
Ivan Gregorc ter ne-ak g. Lojze Furlan, in pa
{e sorodnica Alenka Furlan.

Slavje se je za-elo z nagovorom g. Tineta v
opatijski kapeli, kamor smo se morali zate-
zaradi de`ja. Nadaljevalo se je z Lavretanskimi
litanijami Matere bo`je, ki so jih duhovniki v
zadovoljstvo vseh peli {tiriglasno. Nanje je zbrano
odgovarjal na{ 21 -lanski pevski zbor, pod
vodstvom Silve Plut. Procesija okoli 140 romarjev
se je potem vila po hodnikih dobrih 40 let
starega samostana, njih oboke pa sta
pre`emala molitev ro`nega venca in petje
Marijinih pesmi. Ob koncu litanij smo se spomnili
vseh na{ih rajnjih rojakov, ki so od{li pred
nami.

S pesmijo Srebrnoma{nik bod' pozdravljen
se je na za-etku bogoslu`ja g. Tine oblekel

v nov srebrnoma{ni{ki pla{- s simboli Britanske
Kolumbije in Slovenije, ki mu ga je v imenu
na{e skupnosti podaril gospod Ivo Bergant. V
svojem nagovoru se mu je zahvalil za vsa leta
njegovega pastirskega dela med tukaj{njimi
Slovenci ter mu iskerno -estital.

Sveto ma{o je potem {e naprej bogatilo
petje na{ega zbora, ki ga je na orglah spremljala
Alenka Rener. Melodije na{ih bogoslu`nih pesmi
so segle v srca romarjem, da so lahko bolj
do`iveto sodelovali pri bogoslu`ju. Glavni

govornik, g. Jo'e Pegan, je v svoji pridigi prikazal,
kako se v `ivljenju prepletata svetno in bo`je,
in kako le s prisotnostjo bo`jega dobi -love{ko
delo svoj smisel. Tako so na primer betonski
zidovi westminsterskega sveti{-a mrtvi dokler
ne posije skozi obarvana okna svetloba, bo`ji
dar -loveku. Srebrnoma{nik je potem v angle{-ini
opisal svojo `ivljenjsko pot, ki ga je vodila do
ma{ni{tva. Poudaril je posebno vlogo svojega
o-eta, ki ga je bolj z zgledom kot pa z besedami
navdihnil za duhovni{ki poklic.

Bogoslu`je se je kon-alo z izpostavitvijo
Najsvetej{ega in blagoslovom, nazadnje pa se je
oglasila {e pesem Marija skoz' `ivljenje. Romarji
so se nato zbrali okoli slike Marije Pomagaj, ki
jo je mojstersko okrasila gospa Silva Casoli, da
se slikajo s slavlencem in njegovimi tremi so-
ma{niki.

V jedilnici nas je -akala oblo`ena miza
dobrot, ki so jih romarji sami prinesli in jih
je g. Bati- najprej blagoslovil. Pod nadzorom
Janeza Rutarja smo si vsi do dobra pote{ili
lakoto, hrane pa je ostalo {e za semeni{-nike.
Po kosilu je besedo spet prevzel g. Ivo Bergant
in naznanil zdravico, ki smo jo najprej zapeli,
potem pa izpili na zdravje slavlencu. Nato pa
se je pojavila {e torta in -estitka (ro-no jo je
izdelala gospa Vera Ur{nik) s podpisi
in dobrimi `eljami vseh navzo-ih. Gospod
Bergant se je tudi zahvalil predstavniku opatiije,
g. Mainradu za vsakoletno gostoljubje, ki ga
Slovenci u`ivamo na tem lepem kraju.

Sledila je zahvala gospoda Bati-a, ki je
izrazil svojo hvale`nost za darove, potem
pa je pohvalil na{o vstrajnost pri vzdr`evanju
tako dolge tradicije romanj in pri njihovih
vsakoletnih pripravah. V splo{nem veselem
razpolo`enju smo si potem dali du{ka s petjem
slovenskih narodnih (pod vodstvom g. Pegana),
pridru`ile pa so se nam {e citre Janeza Desmana
in harmoniki Karla ^repnjaka in Staneta Hre{-aka.

Po besedah g. Berganta je na{a skupnost
edina, ki ji je dovoljeno prirejati romanja v
westminsterski opatiji nad mestom Mission. To
pa prav gotovo zato, ker je bil njen prvi opat,

pokojni Evgenij Medved, slovenskega porekla in smo mu bili Slovenci posebno pri srcu. Kakor znamo biti zadržani in zbrani med bogoslužjem, pa znamo biti tudi razigrani in povzdigniti svoje

glasove v druženem delu svojega slavja. Menihi, ki so vajeni tišine, pa najbrž zatisnejo svoja ušesa za tiseh nekaj ur in hvaležni smo jim za to.

Slovenska društva po Kanadi

Društvo Slovenski Dom

Oscar Koren, Predsednik

Poročilo Predsednika podano na obnem zboru 24. aprila 2005

Dragi člani in članice Slovenskega Doma

Najprej se spomnimo naše pokojne članice Marjane Dolenc ki nas je zapustila v zadnjem letu. Marjana je bila članica Slovenskega doma od vsega začetka in njen mož, Lojze Dolenc je bil prvi predsednik društva Slovenski Dom. Odbor Slovenskega doma je poslal naše članice Dolenčevi druženini in daroval denarno pomoč Domu Lipa v njenem imenu. Pokojna Dolenčeva mama nam je zapustila lep vzgled in spomin in mi jo ne bomo pozabili. Naj počiva v miru.

V zadnjem letu je naš odbor opravil veliko ur prostovoljnega dela za Slovenski dom. Imeli smo redne seje odbora. Praznovali smo 40. banket v dvorani Marije Pomagaj na Manning Ave. Med gosti, ki jih je bilo okoli 200, so bili člani in članice društva Slovenski Dom kakor tudi predstavniki drugih slovenskih organizacij kot so društvo Sava iz Kitchenerja, Slovensko Kanadski Svet, Slovenska župa, Dom Lipa, Slovenska Telovadna Zveza, VSKO in slovenski radijo. Kuharice pod vodstvom Minke Hace so pripravile okusno slovensko pojedino. Igrali so Veseli Pomurci. Program ki ga je vodila Majda Resnik se je začel z razdelitvijo priznanj in nagrad. Priznanja za uspešno diplomu iz York University so dobile Nellie Bavdek in Jennifer Gormek. [tipendije so dobile Kristina Krizan in Amanda Stefanyk. Finančno nagrado sta dobila Slovenska župa in Dom Lipa. Glavna točka večera je bila igra Povodni Mož ki so jo predvajali študentje Slovenske župe pod vodstvom Sonje

Kolenko. Kot vsako leto je tudi letos dohodek banketa in srečanja bil namenjen podpori Domu Lipa, Slovenski župi in študentom za slovenske študente. Rad bi se zahvalil vsem ki ste se udeležili banketa kakor tudi našim sponzorjem ki so pripomogli da je banket tako lepo uspel.

Pod vodstvom Jožice Sajnovič smo organizirali avtobusni izlet v Trenton kjer smo si ogledali muzej kanadske vojne aviacije in pa znamenito skalo Bleasdel Boulder iz ledene dobe. Nato smo bili povabljeni na farmo Rolling Acres, ki jo lastujeta Stan in Paula Klemenčič. Stan nam je pokazal svoje dirkalne konje, ki osvajajo prva mesta na dirkah po Kanadi in Ameriki. Gospa Paula in njeni otroci in vnuki pa so nas pogostili pod velikim šotorom z večerjo in vinom. Sin Tony Klemenčič, ki je advokat v Torontu, pa nam je zaigral nekaj slovenskih melodij na svojo harmoniko.

Pod vodstvom Franka Gormeka smo skupaj z STZ organizirali Environmental Day v Bancroftu, ktereга so se udeležili naši mladi člani in s tem pripomogli k varovanju okolja.

Pod vodstvom Margarete Franc smo imeli kulturno razstavo na Slovenskem dnevu pri Boltonu. To leto bo Margareta Franc vodila loterijo Slovenskega doma. Denar iz loterije pa je namenjen Slovenski župi, ki vsako leto udeleženi na slovensko-kanadski razstavi in s tem ohranja slovenski jezik v naši novi domovini. Dokončali smo tudi zgodovino Slovenskega doma in napravili CD za mladino. Zbiramo še knjige Slovenskih pisateljev

v Kanadi, ki predstavljajo našo kulturno dediščino. Letos planiramo Environmental Day na koncu aprila, autobusni izlet v oktobru in lanski banket v decembru in še nekaj drugih aktivnosti. Vsi ste prisrčno vabljeni da se udeležite teh prireditev in s tem podprete medsebojno povezovanje in ohranitev naše kulturne identitete.

Rabimo prostovoljce za naše aktivnosti zato prosimo, da se pridružite in pomagajte ko je potreba.

Prilagam vam formular za nominacijo v odbor. Radi bi pomladili odbor zato prosimo da nominirate nekaj mladih. Radi bi pridobili več članov zato prosimo da vložite svoje potomce v Slovenski dom. S tem boste zagotovili da bo Slovenski dom ostal v slovenskih rokah.

Velika dvorana na Pape Ave. je dana v najem Grkom, ki pridno plačujejo najemnino. V mali dvorani imamo redne sestanke odbora in pa našo pisarno. Tam je tudi v oknu slovenska zastava. V zadnjem letu smo imeli več popravil

ki so se opravila pod vodstvom Franka Bohneca s pomočnikom Randy Dresar in Janez Smrekar.

Kot veste smo predlansko leto dobili dvoletno podporo od Ontario Trillium Foundation za delovno mesto koordinatorja Slovenskega doma. Naš koordinator, Mark Dresar, je pridno delal pri administraciji Slovenskega doma. Po posvetovanju z odvetnikom je odbor Slovenskega doma odobril da se lahko stare "shares" zamenjajo v nove "debentures" tako da je denar ki ste ga vložili v Slovenski dom garantiran. Tudi novi člani dobijo "debenture" ko postanejo člani Slovenskega doma. Vsi ste prisrčno vabljeni k akciji da predlagate nove članice.

Pogovarjali smo se tudi o prihodnosti društva. Sedanje mišljenje je, da še nimamo dovolj denarja, da bi lahko kaj pametnega kupili. Še pa se prikaže kakšna prilagoditev, pa se bomo posvetovali s člani.

Vaša navzočnost na obnem zboru ja prisrčno zaželjena... Dobrodošli.

Poročilo koordinacijskega odbora

Frank Novak

Slovenski koordinacijski odbor Niagara je imel preteklo nedeljo redni polletni sestanek, ki so se ga udeležili predstavniki slovenskih organizacij: Triglav, Sava, Slovenski park, Lipa park in predstavniki upnijskih organizacij z upnikom. Srečanje je bilo pri društvu Lipa park, ki bo letošnji gostitelj slovenskega dne 2005. Prijazne kuharice društva Lipa park so predstavnike organizacij postregle odličnim domačim kosilom. Po kosilu so zbrani posedli za okroglo mizo in najprej pregledali in obnovili letošnji program prireditev. Sledilo je načrtovanje programa za Slovenski dan 2005, ki bo v nedeljo 26. junija. Predsednik društva Lipa park Tony Kračovec je predstavil osnutek dogodkov dneva: Mačica bo ob 11:30, nakar bo kosilo ob 12:30. Kulturni program se bo začel ob 14. uri in drušveno popoldne ob 16. uri. Letos je potekel dvoletni mandat koordinatorice Magde Razpotnik.

Navzoči so Magdo soglasno ponovno izvolili še za naslednje dve leti. Enako tudi Franka Novaka kot posebnega svetovalca koordinacijskega odbora.

Zanimivost tega srečanja je bila v tem, da so predstavniki organizacij soglasno sprejeli v to meddruštveno članstvo mlajšo generacijo, ki je postala aktivna pri upnijski sv. Gregorja Velikega v Hamiltonu.

Na koncu so si navzoči izmenjali razmere in izkušnje s katerimi se domala vse organizacije srečujejo v sedanjem obdobju delovanja, to je prehod iz prve generacije Slovencev v novo obdobje tukaj rojenih potomcev. Naslednji polletni redni sestanek bo v nedeljo 30. oktobra v upnijskih prostorih. Na to srečanje je vabljen tudi predsednik Vsesloveskega Kulturnega Odbora Marjan Kolarič.

Kanadaski slovenski kongres je na svojem ob-nem zboru 13. marca 2005 sprejel resolucijo, ki zadeva italijanski film "SRCE V BREZNU". Bila je soglasno sprejeta in se glasi:

RESOLUCIJA KANADSKEGA SLOVENSKEGA KONGRESA O KRA[KIH BREZNIH (FOJBAH) IN ITALIJANSKI IZZIV

Televizijski italijanski film "SRCE V BREZNU" je v februarju spro`il silovite polemike in vznemirje med Italijo in Slovenijo, predvsem na podro-ju slovensko italijanskega sosedstva, o kra{kkih brezni - fojbah v Istri in Trnovskem gozdu. Zgodovinsko dejstvo je, da so kra{kka brezna nastajala ob koncu druge svetovne vojne, ko je nova jugoslovanska oblast zasedla slovensko Primorje in brez sodnih postopkov obra-unala z ideolo{kimi nasprotniki. V ta brezna so bili vr`eni ne samo Italijani ampak tudi Slovenci, Hrvati in nem{ki vojni ujetniki. Zato zbrani na ob-nem zboru Kanadskega slovenskega kongresa sodimo, da ob dnevu razglasitve dneva spomina, ima vsaka dr`ava pravico do spo{tljivega spominjanja svojih sorojakov.

Vendar pa je film "SRCE V BREZNU" kot uvod v praznovanje dneva spomina povsem propagandna provokacija, ki nameroma `ali in poni`uje Slovence ter vznemirja javno mnenje na obeh straneh dr`avne meje. S tem filmom je italijanska televizija pokazala na nek na-in prikrite te`nje Italije in `eljo po vrnitvi v Istro. Italija pa se pri vsem tem na drugi strani ne zaveda njene genocidne politike pod fa{izmom, ki je povzro-ila neizmerno 27-letno trpljenje primorskim Slovincem, ter bila odgovorna za grozodejstva v okupirani Sloveniji od leta 1941-43. Menimo pa tudi, da se Italija {e ni dosedaj moralno o-istila za dejanja, ki jih je povzro-ila Slovincem in Hrvatom med drugo svetovno vojno.

Ko bo zgodovina spregovorila in izpri-ala zgodovinsko resnico o krivicah, ki so se dogajale na tem delu Evrope, potem smemo pri-akovati bolj{ih sosedskih odnosov, morda celo pravega so`itja med Slovenijo in Italijo.

Ogla{a se prihodnost, ki se spravlja z minulostjo

Dr. France Habjan

V slovenskem politi-nem `ivljenju se zopet obilo govori, pi{e in razpravlja o slovenski spravi v zvezi z predlogi o spremembah t.i. vojnih zakonov, katere sku{a Dr`avni zbor tokrat politi-no uskladiti in jih posodobiti. Skratka s tem razpravljanjem vstaja zopet vpra{anje slovenske sprave, ki je bila v miselnosti slovenskega -loveka nerazdru'no povezana z nastajanjem nove slovenske dr`ave. Ideja sprave pa se zaradi slovenskega politi-no ideolo{kega "plota" ni utegnila uresni-iti.

Leta 1990 je posijal `arek upanja, ki naj bi Slovence privedel k dialogu ali vsaj priklical

potrebo po narodni spravi. Poudariti pa je treba, da se je vseskozi 15 let pri narodni spravi zatikalo v pripravljenosti na so`itje dveh nekdanjih sprtih ideolo{kkih gledanj. V kratki zgodovini slovenske sprave moramo zabele`iti pomembnost ankete, ki jo je organiziral mag. Boris Mlakar leta 1990 in h kateri so povabili nad 70 uglednih zgodovinarjev, dru'boslovnih strokovnjakov, publicistov, teologov in udele`encev medvojnega dogajanja. Udele`ba je bila presenetljiva. Izstopala sta pa pisatelj in zgodovinar "kriti-ni levi-ar" prof. Vlado Habjan ter jezuit Miha @u`ek DJ, ki sta utemeljevala potrebo po narodni spravi.

Osrednja tema ankete je bila "Z narodno spravo - konec dr'avljsanske vojne".

Vlado Habjan je okvirnost Svetovnega slovenskega kongresa nakazal v zelo skr-eni obliki 'e 1986 v Novi Gorici, leta 1988 pa je raz{iril na plenomu kulturnih delavcev v Cankarjevem domu z motivacijo: "Dovolj stara je 'e neuresni-ena zamisel o vse slovenskem kulturnem parlamentu". Na tej izpostavi kongresne ideje je bil potem 2. septembra ustanovljen iniciativni odbor v katerega so bili vklju-eni predstavniki iz Slovenije, slovenskih skupnosti iz zamejstva in iz sveta s sede'em v Celovcu. Pripravljalni odbor je marljivo pripravljaj osrednji organizacijski dokument "Statut SSK", ki je v prvem -lenu nakazal: "SSK je vseslovenska organizacijska skupnost, ki zdru'uje Slovence doma in po svetu, ne glede na nazorske, strankarske in druge razlike. V -lenu 2. pa je nakazal med glavnimi cilji slovensko narodno spravo. Prvi kongres SSK je bil 26. in 27. junija v Cankarjevem domu in je soupadal s proklamacijo slovenske narodne neodvisnosti. Kongres SSK je bil edinstven zgodovinski dogodek, ko so se prvi- Slovenci sre-ali iz domovine in iz sveta, navkljub nev{e-ni preteklosti. Prof. Vlado Habjan pa je v kongresu videl {e nekaj ve-. Izven Slovenije obstoja Tretja slovenska univerza, veliko {tevilo slovenskih izobra'encev, ki delujejo po razli-nih svetovnih univerzah in kot strokovnjaki po svetovnih industrijah. V povezovanju Slovencev, to se pravi v spravi in v Tretji univerzi je videl glavni smisel kongresa. Pomembnost "Tretje univerze" je omenil tudi predsednik SAZU prof dr. Bo{tjan @ek{ v svojem slavnostnem govoru na kulturni prireditvi KSK 13. marca 2005.

Po kratki vojni je SSK pri{el z uveljavljanjem sprejetih sklepov in sicer, da je SSK civilna organizacija, zunaj strankarska in sleherni Slovenec se more v njo vklju-iti. Resnici na ljubo pa je bilo tudi kar hitro opaziti, da so se skozi -as ustvarila razli-na gledanja na vlogo in cilje kongresa. Ob nastajanju kongresne organizacije je bila izredno delavna -lanica slovenskega parlamenta ga. Spomenka Hribar, ki je kongresu

marsikaj oskrbela in se tudi navdu{ila za spravo ob "Obelisku". Tudi v Mariboru je bilo za-utiti `eljo po kongresnem gibanju. Mariborska `upanja, sedaj veleposlanica ga. Magda Tovornik je `e pred kongresom v Ljubljani povabila KSK na javni sprejem v Maribor za 28 junij 1991, vendar je vojna to sre-anje prepre-ila.

Ko se je podpisani leta 1992 mudil v Ljubljani, sem se ve-krat tudi sre-al s prof. Vladom Habjanom, (ne-sorodnikom), ki mi je pogosto ves zaskrbljen ve-krat dejal: 'dragi prijatelj spravno se v kongresu ne premika in podoba je, da so spravo potisnili bolj v pozabo'. Ve-krat sem se tudi sre-al z njegovimi skupinskimi prijatelji (sodnik F. Miklav-i-, sodnik vrhovnega sodi{-a dr. Jurani-, ing. I. Gregora-) in pri vseh sem opazil precej(no malodu{nost glede prihodnosti kongresa. Nekega jutra me telefonsko pokli-e Vlado in me povabi na dalj{i sprehod ob Grada{-ici, kjer naj bi govorila o kongresnih zadevah. Ko je v Trnovem pri Svetemu Janezu zazvonilo poldan, sva se napotila v gostinsko {olo Ur{ko na kosilo. Tam mi je Vlado razkril svoj na-rt. Takole mi je dejal: "V Celju je na glavnem trgu kne`ja pala-a, ki je sicer zapu{-ena in poleg nje pa je {e dobro ohranjena grajska kapela bogata fresk, ki pa so delno okru{ene. Ali ne bi bilo idealno, da bi ta zapu{-ena kne`ja pala-a celjskih grofov postala glavni sede` Svetovnega slovenskega kongresa? [e ve-, kapela z grobnico pa naj bi slu`ila kot simboli-en slovenski narodni mavzolej, kjer bi bila pokopana nekdanja sovra`nika in bi s tem tudi dejansko uresni-ili spravo, vsaj med mrtvimi. Kon-al pa: "France ogla{a se prihodnost, ki se spravlja z minulostjo, podrimo `e vendar to slovensko pregrajo".

Kdo naj bi kril stro{ke za obnovo poslopja, sem ga vpra{al? Odgovor se je glasil: "Slovenci doma in po svetu s pomo-jo slovenske dr`ave bi to mogli uresni-iti. V kratkem -asu je tudi organiziral razgovor s predsedstvom republike. Po nekaj dneh sva bila sprejeta pri predsedniku predsedstva Milanu Ku-anu, prisoten je bil tudi -lan predsedstva univ. prof. dr Matja` Kmeclj.

Razgovor je stekel zelo sproščeno in na koncu razgovora sva jima tudi izpostavila predlog v zvezi s kneževino palačo. Zavzeto sta poslušala in predsednik je sklenil resiti razgovor rekoč: 'gospoda, to je odlična ideja'.

Ta lepa in za Slovence idealna ideja pa ni našla tedaj razumevanja niti v kongresnih članicah, manj pa v političnih krogih. 60 let je preteklo od konca slovenske državljanske vojne in v slovenskem prostoru se ni opaziti resnejše želje po narodni spravi. Z vsoto odločnosti pa lahko zatrdimo, spravo je do danes uresničevala samo

slovenska Cerkev. Nadškof Alojzij Uran je 5. junija v Kočevskem Rogu ob priliki spominke svečanosti nagovoril prisotne, naj vendar resno razmislijo o nujnosti slovenske sprave.

Ob koncu pa je treba poudariti, da SSK-RS dejansko uresničuje "Tretjo univerzo" s tem, da vsako leto organizira konference slovenskih znanstvenikov, zdravnikov, gospodarstvenikov in arhitektov iz domovine, zamejstva in iz sveta.

OBVESTILO:

Svetovni slovenski kongres 8. in 9. septembra 2005 v Hotelu Kokra na **Brdu pri Kranju** prireja **4. konferenco slovenskih znanstvenikov in gospodarstvenikov iz sveta in Slovenije**, na kateri prikažemo tudi predsednika Vlade RS, gospoda Janeza Janšo.

Svetovni slovenski kongres s to, vsakoletno konferenco, ki jo organizira v sklopu svetovnih srečanj slovenskih strokovnjakov, izboljšuje povezavo med Slovenci, ki delujejo doma in po svetu. Glavni namen teh konferenc pa je izmenjava znanja, poznanstev in idej med Slovenci iz vsega sveta. Z njimi želimo doseči večjo povezanost med znanstvenimi institucijami, posameznimi slovenskimi znanstveniki iz tujine, fakultetami in gospodarstvom. Konferenci bosta predsedovala prof. dr. Boris Pleskovič, direktor raziskovalno-svetovalnega oddelka pri Svetovni banki, ZDA in prof. dr. Anton Mavretič,

Boston University, Centre for Space Research, ZDA.

Na konferenci bomo obravnavali naslednje tematske sklope:

- *Stanje in perspektive znanosti v Sloveniji in tehnološki razvoj v EZ*
 - *Znanost in etika*
 - *Kaj Slovenija in njeno gospodarstvo lahko prikažeta od znanosti?*
 - *Vključitev slovenskih znanstvenikov iz diaspore v slovensko znanost*
 - *Slovenska Univerza v pogojih evropskega in svetovnega trga*
 - *Povezava med univerzo, raziskovalnimi instituti in industrijo*
 - *Predstavitev znanstvenega dela slovenskih strokovnjakov iz sveta in domovine*
- Ve informacij pri Kanadsko slovenskem kongresu, telefon: 1-905-544-1471.

KANADSKA SLOVENSKA SKUPNOST

(Slovensko letovišče, Slovenske skupnosti v Torontu, Kanadski slovenski kongres, Vseslovenski kulturni odbor, Slovensko kanadski svet, gostni generalni konzul R.S. in Kanadsko slovensko zgodovinsko društvo.)

PRIREJAJO 46. SLOVENSKI DAN, 14. DAN SLOVENSKE DRŽAVNOSTI IN 150. OBLETNICA [KOFOVANJA FRIDERIKA BARAGE V KANADI

V nedeljo 3. julija, 2005, na Slovenskem letovišču pri Boltonu, Ontario
Sv. maša ob 11h - Kulturni program ob 2h popoldne

VSI VABLJENI!

Naše smu-anje v [vici

Sergej Delak

Mislim, da ni resnega smu-arja, ki si ne bi 'elel smu-ati v [vici vsaj enkrat v 'ivljenju. Letos sem te sanje uresni-il. Konec februarja 2005 smo se tokrat ameri{ki Slovenci, ljubitelji tega {porta odpravili v {vicarski Grindelwald. Poleg Slovencev iz New Yorka, Toronta (Dr.

Tone Ka-inik, Jo'e [kof in Vinko Resnik) in Bostona je pri{lo z nami {e nekaj neslovencev, ki so se imeli z nami izvrstno, kajti vsi skupaj smo se po-utili kot ena velika dru'ina.

Grindelwald je naselje, mestece razstreseno po istoimenski dolini. Po svetu je znano predvsem kot turisti-ni kraj in kraj visokih gora. Te gore so zelo visoke in doline med njimi ozke in strme. Tudi rokavi ledenikov se nahajajo nedale-. Na {ir{ih in prisojnih pobo-jih doline je razpr{eno na stotine hi{, hlevov in staj, ki dajejo kraju svoj edinstveni videz. Pri tem je poleg gor Jungfrau in Moncha tu {e legendarni in misti-ni Eiger. Njegova severna stena ni samo navpi-na in visoka ampak tudi previsna, zato je ta gora strah in trepet vseh alpinistov sveta, a obenem velika trofeja za tistega, ki jo prepleza. Koliko smrti, dram in tragedij se je dogajalo na tej gori je znano po vsem alpinisti-nem svetu.

Pa vendar, ravno pod to "stra{no" goro smo najve- smu-ali. V-asih se je zdelo, da nam bo cela gora padla na glavo. Iz mesteca smo se z elektri-nim vlakom odpeljali do zadnje postaje

Kleine Scheidegg, od koder smo se kar iz perona lahko pognali v dolino ali na kak{no stransko pobo-je, kjer ni bilo sence mogo-nega Eigerja, kajti zrak v senci je bil oster in mrzel.

Ta de' ela pod Eigerjem je v grobem lahko primerljiva kaki visoki planoti. Vendar gori na tej planoti kot so Lauberhorn in Tschugenn delita to planoto na svoj vzhodni in zahodni del. Vso to planoto prekriva prometna infrastruktura, ki je edinstvena na svetu. Tu najde{ poleg modernih elektri-nih vlakov, ki se strmo vzpenjajo po pobo-jih, {e lepo {tevilno nihalnic, sede'nic, vle-nic in avtobusov. Vse je povezano v en prometni sistem tako, da z nakupom smu-arske karte lahko uporablja{ zastonj vso to prometno infrastrukturo. Izjema pri temu je le potovanje z vlakom na Jungfrau za katerega mora{ {e nekaj dopla-ati.

Vas Wengen je na zahodnem delu te planote. Za slovensko smu-anje je to pravlji-ni kraj. Tu je Bojan Kri'aj, slovenski smu-ar prvi v zgodovini slovenskega smu-anja slavil svojo prvo zmago na svetovnem prvenstvu. Ta zmaga ni le presenetila smu-arski svet temve- tudi Kri'ajevega trenerja Toneta Vogrinca, ki se je zaradi izgubljene stave zve-er po tekmi vrgel oble-en v ledeno mrzlo vodo va{kega vodnjaka. Od tedaj smo se v svetovnem smu-anju Slovenci ve-krat zna{li na vrhu.

Osebnostno sem bolj u'ival na smu-i{ih na nasprotni strani doline. Kraji so poznani z imeni First in Oberjoch. Oberjoch je kraj belih poljan na samem vrhu gore. Pod vrhom se odpira {iroka plitva kadunja, ki je odprta proti jugu. Po njej sem se podil do zadnje minute. Te poljane so se raztezale na {iroko in vabile na smu-anje zaradi kontrasta beline snega in modrine neba. Nikjer ni bilo videti obla-ka pa vendar je bil kljub soncu zrak oster in sne'ni kristali so se lesketali v zraku. Nikjer ni bilo opaziti ledu. Tudi kucljev ni bilo. Sneg je bil teptan in nikjer se ni udiralo. Pri vsem tem pa se veli-asten in enkratni pogled na vse te znane in neznane

gore Bernskih Alp. Vse ob enem samem pogledu. Smu-arji, ki so po-ivali v gorski ko-i so te gore ob-udovali na odprtem v le'alnikih in stolih. Zraven so se podpirali s hrano in u'ivali za nas Amerikance enkratno lepoto.

Tekmovali nismo... Najbr' nas je bilo premalo, pa -eprav je bila na samem vrhu Oberjocha pripravljena veleslalomska proga z nastavljenimi napravami za merjenje -asa.

Vendar primerov kjer se je stopnja adrenalina zagotovo zvičevala je bilo kar nekaj. Nekdo od naših se je zapeljal v stran, da bi se nekje spodaj zopet značel na pravem spustu. S smu-mi je presko-il ograjo z bode-o 'ico (toliko je bilo snega) in se značel na dvorič-u hiče nekega kmeta. V nelagodju, da ga ne bi kmet nadrl je ta zasmu-al po splu'eni poti in se naenkrat značel pred stajo, kjer so ga pozdravile koze z glasnim meketanjem. Iz ve-je zagate se je značel tako, da je presmu-al -ez ograjo na cesto in kolikor se je dalo hitro in nončalantno zginil. Naj 'ivi mladost. Saj se je kmet samo ozrl za njim. Drugemu, ki sploh ni poznal terena, saj je bil prvi- tam se je ob izstopu iz nihalnice značel sam v gosti, gosti megli. Ameri-ani pravijo temu "pea soup". [e tal ni videl in ni videl naprej. Samo -util je da na ne-emu stoji. Zaneslo ga je in hitrost smu-anja se je sama stopnjevala. Naenkrat ni -util ve- tal in se je značel na tleh brez smu- in palic zarit v sneg do pasu. Vzelo mu je vsaj dvajset minut, da se je z muko skobacal iz te nerodne situacije. [ele po gotovem -asu se je za-el zavedati, da pri taki vidljivosti in nepoznanja terena bi lako padel -ez kak prepad in zmrznil. Spreletel ga je srh.

Zve-er, -e si čel po mestecu na promenado, je bilo videti skupine ljudi vseh let, ki so za sabo vlekli sanke. Z avtobusom so se sankai odpravljali na za sanke pripravljene terene in se spuč-ali v mesto. Pa tudi lesene naprave kolesom (biciklom) podobne so nekateri uporabljali za spust po klancih. Zgleda, da so te re-i tu zelo popularne. Za doma-ine sem odkril, da se ob trenutku ko se odlo-ijo da kon-ajo z dnevnim smu-anjem spustijo v dolino s smu-mi v enem

samem naletu mimo hič, staj in hlevov. Prav mimo teh spustov v dolino so nekateri podjetni kmetje odprli pivnice in kavarne. Ljudje se tu ustavljajo, son-ijo, lenarijo, pri kmetu kupijo nekaj doma-ega sira ali skute in {e kaj drugega.

Nekateki smo se sre-ali tudi s sorodniki iz [vice, drugi so prišli za nekaj ur celo iz Alzacije. Tretji se niso videli tudi trideset let. Prišli so tudi predstavniki dručtva slovenskih managerjev iz Ljubljane. Vsi ti obiski so dodajali izletu ve-jo pestrino.

Povedati moram, da so [vicarji odli-ni gostitelji in to {e od takrat ko so trgovci in romarji iz nemčkih de'el potovali -ez drn in strn v Rim in Severno Italijo. Ob prelazih v gorah so se samostani razvili v zavetič-a za potnike in menihi v mojstre sirarje, kuharje, poznavalce zdravilnih rastlin, farmacevte in kuharje `ganja. Vse to pa je postalo osnova za turizem kakor ga poznamo danes.

Gospodu Ivanu Kaminu in njegovi h-erki Viki gre priznanje in zahvala za tako lep in uspel izlet. Izkazal se je pri skrbi za tiste, ki so zaostali po letalič-ih zaradi nepredvidljivih razmer in se oddahnil {ele takrat, ko smo se vsi sre-no naselili v hotelu. Gospod Kamin pripravlja nov izlet za tiste, ki niso mogli v [vico. Ta izlet bo od drugega do devetega aprila letos v Vail, Colorado.

Vinko Resnik

Rad odhajam gor' v planine

Mira Kosem

@e od malega me je izredno mikalo smu-anje; na 'alost ni bilo denarja za tak 'luksus'. Ker pa sem 'precej' vztrajna pri mojih zamislih, sem osemletna, nagovorila starega ata Miheli, da jih skupaj 'scimprava'. Rekel je, da morajo biti iz jesena. Spominjam se kako sem potem vedno ob poti iskala jesene. Nekega dne se mi je zdelo, da sem nad potjo v go{-i zagledala prav primerno drevo. Hitro ga poka'em o-etu in, seveda ker je vedel, da ne bom dala miru, se je vdal, saj me je imel grozno rad. Klical me je '-eperi-ka'. Ne vem kaj to pomeni, vem pa, da je ta {-eperi-ka pri njemu dosti dosegla.

No, in tako so nastale moje prve smu-i. Drevo se je po' agalo, nastale so deske primerno debele, in potem sva te deske oblikovala; kuhala sprednje konce, da se zakrivi; natezala in su{ila. Kon-no sem imela svoje smu-i. Vpra{anje je bilo kako narediti natezalke. Pogruntala sva, da bi kar dobro slu'ile stare gume od kolesa. Te sva odrezala kake 3 cm {iroko in pribila na vsako stran smu-k, da sem lahko nasadila svoje -evlje. Problem je bil le to, da kadar sem se na koncu proge ustavila, se je guma strgala. K sre-i sem si kladivo kar pod kozolc pripravila in sem ostala vztrajna.

Marjan pravi, da sem vztrajna {e danes. K sre-i je tehnologija napredovala in ker je on tehnolo{ko nagnjen, se tudi njega hitro nagovori za najbolj{a sredstva. Sedaj {vigamo po hribih na paraboli-nih smu-eh. Te so tehnolo{ko tako dopolnjene, da skoro same obra-ajo. To pot nas je na progi 'Avanti' Matej Branc u-il, da mora migati samo spodnji del telesa. Pater Krizolog je temu te'ko sledil, ker je bil v 'klo{tru' druga-e u-en. Malo te'av imam tudi jaz, ker mi je Ivan Kamin povedal, da ramo narobe me-em. Res sem se trudila, da je miroval vrhni del telesa, ko sem {vigala po hribu za Marjanom. Njegovo telo se vije po pravih principih, zato je za nas res dober vzgled.

Leto{nji smu-arski izlet je bil v Vail, Colorado. V soboto 2. aprila smo odleteli v sne'nem

viharju iz Clevelanda. V Denver se nam je pridru'ila vzhodna ekipa in skupaj smo z avtobusom potovali 2 uri v Vail.

@e pred ciljem v Vail, smo na avtobusu zvedeli za smrt pape'a Janeza Pavla II. Velikokrat imamo sre-o, da z nami smu-a tudi kak duhovnik. To pot je bil zopet z nami Pater Krizolog iz New Yorka. Pri sv. Ma{i v nedeljo smo se posebej spominjali pape'a. Med tednom je bila ma{a na voljo vsaki dan kar v stanovanju Bran-eve dru'ine, kjer je pater stanoval. V ponedeljek smo imeli spominsko ma{o za pok. Marka Fajfer, ne-aka na{ega smu-arja Zdravka Novak. Mark je pred veliko no-jo nanadoma umrl pri 46 letih. Zapu{-a 'eno, 5 letno h-erko, mamu Magdo in druge drage. Naj po-iva v miru!

V ponedeljek je bil tudi dan ko smo kot skupina smu-ali na smu-i{-u Beaver Creek blizu Vail. Tam sta naju sprejela in vodila brata Pavle in Jo'e Ko{ir. Pavle je tam bolj doma in pozna smu-i{-e. Z vso vnemo nas je vodil. Za-utila sem, da pred seboj vidim strmo proggo, zato sem vpra{ala: »Ali se tudi razdelimo med nore in zmerne?« Kot vedno, me je Marjan prepri-al, da ni ni- hudega in sem mu slepo sledila navzdol. Moram priznati, da je prav Marjanov optimizem vzrok, da danes smu-am bolje kot kdaj preje; toda ta ledena strmina me je kar prepla{ila, -eprav sem po-asi brez padca prispela v dolino. Kmalu sem zagledala Mijo in Toneta Branc; smatram ju za zelo dobra, zmerna smu-arja in sem se jima pridru'ila. To je bila dobra odlo-itev. Vse izzivne strmine sem zdelala brez padca, toda parkrat sem na 'lepem' padla in k sre-i sta bila v bli'ini Tone in Mija. Oba sta imela polne roke, da sta mi pomagala pokonci. ^lovek kar pozabi, da je telo, ki je pod oskrbo Medicare v-asih bolj trdo.

V torek je sne'ilo, vzela sem si prosto, ker se nerada mu-im z novo zapadlim snegom. Tisti, ki so smu-ali so mi rekli, da je bila to dobra odlo-itev.

Popoldan nas je skupina (midva, Ko{irjeva dva in Ivan Kamin) od{la proti Carbondale, na obisk Staneta Gerdin-a, ki je Ivanov sorodnik in na{ stari znanec. @ena Frieda nas je povabila. Odkar hodimo na zahod smu-ati se na kak na-in poskusimo sre-ati. @e zadnji- je bilo opaziti, da je Stane pozabljev, sedaj pa nas je Frieda opozorila da nas verjetno sploh ne bo spoznal ker ima Alzheimer bolezen. Povedala mu je kdo vse pride in on re-e: »Ali so to Slovenci? Ja, ja, seveda!« Potem se je celi dan pripravljaj, da nas sprejme. Ko smo pri{li, je bil zelo vesel in vlijuden, toda vzelo je nekaj -asa predno si -util, da se mu je v spominu kaj zabliskalo. Prinesli smo mu {opek, potico in vino, s katerim smo pili na zdravje. (Ivan je upal, da bo prinesel slovensko vino, pa se je steklenica ob praznovanju smu-arskega osvajanja ve-er preje -ude`no izpraznila.) Ob son-nem zatonu smo se vsi slikali za hi{o na terasi, ko so zadnji 'arki oblivali Mount Sopris, 14000 ft. visoko goro. To goro Stane {e vedno ob-uduje in mu daje vsaj malo orientacije; rad jo vedno gleda od kuhinjske mize. [e malo smo pri mizi pojedli, popili in zapeli nekaj doma-ih. Ne vem kako je pri{el pogovor na Korotan in zopet se mu je zabliskalo: »O ja, Korotan, kako sem Vas rad poslu{al.« ^ez nekaj -asa pa pravi: »No veste, zdaj sva pa s Friedo zaspana in greva spat.« Res, saj je kratek obisk ve- vreden. Bil je -as slovesa. Z melanholi-nim ob-utkom smo odhajali; kdo ve, -e bomo {e kdaj videli tega dobrega -loveka.

V sredo - NASTAR tekme. Lep son-ni dan, povaljan nov sneg; slalomska proga krasna. Adrenalin pozitivno poganja po na{ih 'ilah. Z zaupanjem se spu{-amo preko za-etnih vrat in se -im bli'e in -im hitreje ogibamo slalomskih palic, da bomo najhitreje na cilju. Pri tem gre telesna dr'a v ko{, ni -asa misliti, da bi migal samo spodnji del telesa. Da sem se zasigurala, da nisem prehitro ustavila, sem z vso zagonanostjo letela prav do ograje. Ko prvi-pridem na cilj, zasli{im 'e Avsenikove pesmi. Sedaj je navdu{enje {e ve-je. Z Marjanom se z vle-nico peljeva gori in se zasidrava pri za-etnih

vratcih; isto-asno odrineva in ko vsporedno {vigava med palicami sli{iva: »Bila sva mlada oba«. Bilo je -udovito. Res sva se po-utila mlada!

Zve-er smo praznovali z nagradno ve-erjo in razdelitvijo medalj. Teh je bilo na pretek saj smo vsi tako dobri smu-arji.

^etrtek je bil zopet prekrasen dan - son-en, jasen; gore -udovite. Kot drugi-, se nama je zjutraj prisedel na vle-nico Peter Osenar. Peter za-ne spontano molitev - nas vse priporo-i v bo'je varstvo. Bil je globok trenutek, saj ljubitelj gora najbolj s hvale`nostjo ob-uduje to bo'je stvarstvo. Hvala Peter za tako pomemben poziv.

Naslednji dan smo {e odkrivali nove dele Vail smu-i{-a in tudi mesteca. Mnogi od nas smo pogre{ali Alpen Rose restavracijo. K sre-i sta Andreja Novak in Sue Osenar vestno odkrivali zanimive trgovine in restavracije in pri eni sta na{li sla{-ice, ki so jih preje prodajali pri Alpen Rose.

Prehitro je pri{el konec na{ega tedna. Kanadski 'fantje' so odpotovali `e ob 3h zjutraj; New Yor-ani in mi pa smo imeli {e soboto dopoldan na razpolago ali za hribe, ali za trgovine. Izrabili smo oboje. Marjan je bil v nebesih; {e nikdar ni smu-al sedem dni v enem tednu. Ivan nas je 'podil' na avtobus, ker so prerokovali velik sne`ni vihar. No, v Clevelandu smo be`ali pred enim viharjem, zdaj nas podi `e drugi. Sre-no smo mu u{li in prispeli domov v polno pomlad.

Prva hvala gre Bogu, da smo brez nesre-veseli pre`iveli teden v prekrasni naravi. Druga pa gre Ivanu Kaminu, organizatorju tega letnega izleta ki neumorno skrbi za vse in vso na{o oskrbo. Hvala, Ivan!

Upam, da Vas je ta opis kaj navdu{il, da se nam pridru'ite v bodo-e. Drugo leto se nam obeta Austrija in tudi bolj doma- Park City, Utah.

Odlo-ite se 'e jeseni.

Pokli-ite nas.

Uspešen zaključek sezone na slovenskih smučih

STA, 15. maj 2005

V minuli smučarski sezoni je po podatkih Združenja slovenskih smučarjev slovenska smučarica obiskala nekaj nad 1,592 milijona rekreativnih smučarjev, kar je dobrih 100.000 več kot v lanski sezoni. Kot je za STA pojasnil sekretar združenja Dušan Božič, so njihovi rezultati o obisku "kar malo presenetili", saj so zabeležili 2101 smučarskih dni oz. 244 manj kot v sezoni 2003/2004.

"Sezona je bila vremensko ugodna, rezultati pa bi bili še boljše, če bi bila razporeditev prostih dni med božičnimi in novoletnimi prazniki ugodnejša in bi bile vremenske razmere v prvi polovici zimskih tednov boljše," pojasnjuje Božič.

Na letošnji uspeh je po mnenju Božiča vplivalo več dejavnikov. V prvi vrsti številni dogodki v samih smučarskih centrih, ki so privabili več število obiskovalcev, med drugim urne vozovnice, družinski paketi, pestri programi smučarskih šol in otroških vrtcev. Sicer pa igrajo pomembno vlogo pri uspešni sezoni tudi dobre vremenske razmere in cenovna politika, saj so slovenska smučarica še vedno cenejša in ugodnejša kot smučarica v sosednjih državah.

V letošnji poletni in naslednji zimski sezoni na Krvavcu načrtujejo investicijo v novo sedišnico; na Mariborsko Pohorje v poletno sankališče iz Trikotne jase do Snežnega stadiona; v Kranjski Gori prav tako poletno sankališče, in sicer ob progi Vitranc 1, ter izgradnjo sedišnice Vitranc 1. Poletno sankališče bodo naredili tudi na Straži pri Bledu, na Kaninu pa načrtujejo novo sedišnico Prevala, ki bo povezovala Kanin z italijansko stranjo.

Kot pravi generalni sekretar združenja smučarjev, je zmogljivost slovenskih smučaric tesno povezana z zmogljivostjo oz. s propustnostjo smučarskih prog. Tako je urna zmogljivost smučarskih naprav prepeljati med 45.000 in 60.000 smučarjev."

Božič vidi nadaljnji uspeh slovenskih smučaric v povezovanju med njimi, v spremembi strategije slovenskega turizma v smislu agresivnejše vključitve v zimski program in v realizaciji programa razvoja do leta 2010, v katerega je zajeta obnova smučarskih naprav, gradnja nekaterih novih ter nadaljnje dobro sodelovanje s strokovnimi službami ministrstva za promet.

Na slovenskih smučih se je po podatkih združenja lani zgodilo 937 nesreč, kar je sicer 43 manj kot v sezoni prej, vendar gre za drugo največje število v zadnjih petih letih. Po Božičevih besedah so na združenju pripravili podrobno analizo vseh dogodkov, ki vplivajo na varnost na smučih in ob njih ter delo nadzornikov na smučih. Na podlagi tega so se v minulem tednu na Gospodarski zbornici Slovenije posvetovali z resornimi ministri in pripravili predloge za spremembo posameznih členov zakona o varnosti na smučih. Usklajevanje naj bi končali v tem mesecu.

Foto: Robert Balen

Tina Maze, ki je izpolnila priakovanje in zmagala na prvem veleslalomu.

Events Calendar For 2005

- Julij 2 Slovenski Park – Odbojka tekmovanje
Julij 3 Slovensko Lovsko in Ribi{ko Dru{tvo – Prvi piknik – Strelsko tekmovanje
Slovenska skupnost – Slovenski Dan – Slovensko Letovi{-e
Lipa Park – Sausage Festival piknik
Julij 9 Slovensko Letovi{-e – Odbojka za mlade
Julij 10 Dru{tvo Ve-erni zvon – Tombola
Triglav - piknik
Julij 16 Slovensko Letovi{-e – T-ball turnament
Julij 17 Holiday Gardens - Drugi piknik
Julij 23-24 Slovensko Letovi{-e – Baseball za srednje{olce
Julij 24 Bled-Planica – Piknik – Pro{-enje – Igra “Ekhart” iz Slovenije
Slovensko Lovsko in Ribi{ko Dru{tvo – Drugi piknik –
Bled - @egnanje
SAVA – Mladinski piknik
Julij 30 Slovensko Letovi{-e – Poletni ve-er
Julij 31 Slovenski Park – Mladinski piknik
Julij 30 do
Avgusta 1 Planica – Letni piknik – Planica pri Bancroftu
Avgust 6-7 Slovensko Letovi{-e – Nogomet – Mladinski
Avgust 7 Lipa Park – Music in the Park – piknik
Holiday Gardens – Tretji piknik
Triglav – Civic Bowling Tournament
Avgust 13 Slovensko Letovi{-e – Odbojka – Odrasli
Avgust 14 Dru{tvo Ve-erni zvon – Pro{-enje
Bled-Planica – [portni piknik
Avgust 20-21 Slovensko Letovi{-e – Odbojka - Srednje{olci
Avgust 27 Holiday Gardens - ^lanski piknik
Avgust 28 Bled – piknik
September 3 Slovenski Park - Baseball Tournament
September 4 Slovenski Park - Baseball Tournament - piknik
Slovensko Lovsko in Ribi{sko Dru{tvo – Tretji piknik - Oktoberfest
Dru{tvo Ve-erni zvon – Vinska Trgatev
September 5 Bled-Planica – Piknik – igrajo Slapovi iz Slovenije
September 10 Triglav – Golf Tournament
September 11 Vseslovensko romanje v Midland
Lipa Park – Oktoberfest
SAVA – piknik
Triglav - piknik
September 18 Holiday Gardens – Peti piknik
Sv. Gregorij Veliki - ‘upnijski banket
Oktober 8 Bled-Planica – Vinska Trgatev Festival

Mama Reminisces

Dr. Anne Urban-i-

Are Slovenians not born storytellers? Mama and Ata Slak, whose life in Canada I described in my column in the previous issue, were no different. On long, northern Ontario winter evenings the children eagerly listened for their favourites. Mama loved to tell them about her life as a young girl in Slovenia, painting wonderful pictures in their imaginations of grandparents and aunts and uncles they had never known, and of an older sister who still lived there and a baby brother who had died there.

As the years flew by, and as Mama became older, more stooped and more white-haired, her stories lost some of their vivid details. Some of her sparkling descriptions became fuzzier. Some of the facts were changed. And although a delightful conversationalist and an incredibly energetic grandmother and great-grandmother, the stories of her life faded quickly into the past. One of Mama's children, Eda, collected a few of the tales, but lost them when a pesky computer gremlin crashed her hard-drive.

Mama died in 2002, at the age of 102. Her memories, it seemed, had passed away with her. Then, a few months ago, Eda decided to move house, and began to pack. To her surprise, among the items that she hadn't realized she had, were a neat little stack of green notebook papers that had been torn from a coil-ring stenographers' pad. Mama's large generous European handwriting filled every line of the sheets. Eda started to read. She quickly realized that Mama had written a brief autobiography

of her life in Slovenia, before her arrival in Canada in 1929. The pages are translated below. They are the work of an elderly lady who, unbeknownst even to herself, did exactly what our Canadian Slovenian Historical Society aims to do: preserve Canadian Slovenian immigration history. Here is Mama's story. Perhaps it will inspire others to follow her example.

Older mama

"Golobinjek is a beautiful village near Mirna Pe-. When the weather is clear, you can almost see the entire Kamni{ka Planina of the Dolenska. The view can even extend as far as Triglav.

Our neighbour Janez received a prize for his Orchard. He borrowed a large amount of money from the bank. My father guaranteed the loan. When Janez died, the bank recalled its loan

and my father had to repay it since Janez had no other capital. So my father had to sell the brick factory that my mother owned in Dolna Stra'a in order to buy the property in Golobinjek near Mirna Pe-. The year was 1910. My father took over the property. We came to Golobinjek, all nine children, 3 boys and 6 girls.

My older brother Lojze attended high school in Novo Mesto. The rest of us stayed to work on the farm. Later in the same year, a hailstorm killed off many trees and grapevines. We started badly. We ate the same food every day: sauerkraut, *zgance*, potatoes, and porridge and ka{a (buckwheat) with milk. On Sundays we ate *strukle* with lettuce or cabbage, cucumber gravy, horseradish or other things, such as string bean salad. We were nine children and Mati and

O-e. We all ate from one single bowl. After we finished eating, we always said a prayer of thanksgiving.

Every year before Christmas we butchered a pig. At least for Christmas we had various cuts of pork, gravy, soup, and blood sausage. Mati baked white bread and *kola-*. The bread was called *poga-a*. It was so huge that Mati cut nine enormous slices for us. O-e put the bread slices on a large plate. Then he lined us up from the oldest to the youngest. He said: "Now you will each get your piece of bread." He raised the plate up. "Next year at Christmas you will grow as tall as the height you jump today". Each one of us jumped as high as possible, because we all wanted to grow tall. For holidays, such as Christmas and Easter, we had somewhat better food, and each one of us had a separate plate. O-e was the one who always divided up the food. I saw that he often had tears in his eyes as he did.

In the fall we would fill two large barrels with cabbages and turnips. The boys stomped the cabbages and turnips with their bare feet. We added salt, water and some caraway. We covered the barrels with planks and placed heavy stones on top. After it had fermented we would clean the mixture weekly (to get rid of the inedible top layer). We ate what we produced on the farm: wheat for bread, potatoes, beans, and different kinds of fruit. We did not lack for food.

This changed in 1914, when the First World War began. Farmers had to give their produce to the military effort: wheat, potatoes, lard, everything they grew and also cattle and horses for the "*rako*" (collection) for the army. Italy entered the war on May 23. People from the Primorska region were forced to seek refuge in our parts.

We made *kafa* at home. The *stopenca* (a churn-like barrel) was cut from cherry wood.

They put *preso* or barley into it. From the barley we got *je{pren* (husked barley). They put the dry *preso* or barley into the *stopenca*. We used an axe handle or whatever was around and we pounded it until we had *kafa*. *Ka{za* was our staple: "*Ka{a je otro{ka pa{a / Mo-nik je steber kranske de`ele.*" (Buckwheat is what children eat to grow / porridge is the pillar of Kranj.)

In 1918, the Spanish flu, diarrhea, and pneumonia spread throughout the region. Thirty-three people in our area died from it in 1918. Just as the epidemic was almost over, my father also died. He had been sick in bed only two days. Two of my brothers were still in the army so they couldn't even attend the funeral. When O-e died, Mati, my little brother and I became the farmhands, but Mati could not look after us all. That's how our family broke apart and we all went our

Young mama

separate ways. I married in 1920 and began my own life. My husband was a woodcutter. In 1927 he left for Canada. He did heavy work in the mines (in northern Ontario). In 1929, I followed him to Canada with our 5-yr. old son."

Mama's simple story is the legacy she has left to Slovenians in Canada. Her words and sentences, written *po doma-e*, portray and record a lifestyle that no longer exists. They are valuable for the precise fact that they represent an ethnographic testament to traditions long gone. They also serve as a linguistic text describing how her contemporaries spoke.

The CSHS gives all Canadian Slovenians an opportunity to cherish their stories forever. We invite you send us your family documents, or pictures or artifacts or your stories. Originals or copies are acceptable and will be placed in a special box identified by your family or organization name.

Anna Evans

@ivela je tiho in skromno, a plemenito in notranje bogato 'ivljenje. Vsak nov dan je sprejela kot dar in tisti, ki smo jo poznali, smo se -udili njeni 'ivljenjski vitalnosti in mo-i za sprejemanje svojega stanja brez prito`evanja. Njene o-i so iz`arevale neverjetno gotovost in obenem predanost. Od nje smo se poslovili v ponedeljek, 18. aprila 2005. Nabito polna cerkev je pri-evala, kolikih src se je v svojem 'ivljenju dotaknila. Po pogrebni ma`i je spregovorila njena h-erka Alicia.

Milena Sor`ak

Eulogy for Anna Evans - Written and delivered by: Alicia Evans

Anna Evans

When I think of my mom, the first thing I can picture is her great, big, warm smile. That smile could light up a room, and I know it has made many feel comfortable and at ease around her. Next I can hear her generous laugh. There was nothing fake about that laugh. Her wacky sense of humour and her goofiness would make others laugh, sometimes at her, but mostly with her. Not only was she wacky and goofy, but she knew how to have some serious fun! Anyone who spent time with her would know how much she loved her music and loved to dance. Anytime a song she liked came on the radio, no matter where she was, she would start to dance. I can't even tell you how many times we were in the grocery store and there mom would be, pushing her cart and dancing down the aisle, much to the embarrassment of my sister and I.

Now I can remember her compassion for others and her unending spirit of giving. Mom always said that as long as she had something to give, then she would give it. One time on the subway, a young woman asked her for some money. My mom didn't have any money in her wallet so instead, she gave the woman the gloves from her hands and the hat off her head. She told the woman that she would love to give her her scarf as well, but couldn't because it had been a gift.

Not only would she give to others, but she was always thinking of others too. She never wanted to inconvenience anyone or put anyone out, so much so that she had planned much of her own funeral so it would be easier for the people left behind. Now I remember her incredible strength and courage. I think everyone has seen this. When she was diagnosed with cancer seven years ago, she made a conscious decision that her life was not over. She was going to fight it. And she fought it, to her very last breath. Not only did she fight, but never once did she complain. When you'd ask her how she was feeling, she'd just smile and say, "fine", even though you knew that she was feeling it!

Her strength and determination also allowed her to work up until the very last week before she passed. Even when she wasn't feeling good, she would still head to work every morning, determined that she would remain productive.

Another quality that was so evident in my mom was her faith in God and her love for Jesus. My mom had always been a firm believer in the power of prayer and credits the Lord for getting our family through some pretty tough times. It was this faith that gave mom the strength to live with her cancer and to face the inevitability of her death. I once asked mom if she was afraid to die. She said, "I'm sad that I have to leave you and Sarah behind, but I'm not afraid to die".

Now after saying all that about mom, about her warmth, her sense of humour, her compassion and giving, her strength and courage and her strong faith, I'd like to say that it's really difficult for my words to do her any justice! Yes, she was all these things, but she was also so much more. She was a great provider. We never had much money, but we would never know it. She was creative and had a passion for decorating. She knew how to decorate a house to make it a cozy home. And if you ever saw our place at Christmas time, you'd know how much she loved her Christmas decorations (which, by the way, would come out right after Halloween).

She meant something different to each one of us. To me, she was my mom, and she was the best mom that anyone could have. But she was also a daughter, a sister, an aunt and a friend. I think that there are many things that mom's life has taught us, but the most important is that we must LIVE. Mom really knew how to live her life. She truly appreciated the small things, such as spending an hour with her best friend, walking around the mall and drinking coffee, and she tried hard never to take anything for granted. She never wasted a moment by holding a grudge and always made sure to tell you how much she loved and appreciated you. Mom knew that life is short and she really did demonstrate that philosophy throughout her life. I think we all have a lot to learn from this. I know that we're all grieving right now. Not only is mom's death a loss for me, I think that anyone she has met would feel the loss. But I know for a fact that mom does not want us to sit here and cry. She wants us to stand up and celebrate that she's gone to be with her Lord.

KREK MOURNS THE LOSS OF ANNA EVANS

Krek Slovenian Credit Union Ltd. deeply mourns the loss of long-time employee and dear friend Anna Evans, who passed away on

April 14 after a long and courageous battle with cancer.

Anna Evans, who joined the credit union in 1986 as a teller and secretary, then moved on as loans administrator in 1990, was a remarkable person who never wilted under the burden of many personal hardships. She was never one to complain even during her last days when she became frail and too weak to walk from the ravaging disease.

She will be dearly missed but she will always remain in our hearts and in our minds.

Na ribolov pri 93-tih letih! s. Kristina U., M.S.

Marija Po'gaj, rojena Kreja-i- se je rodila 29. septembra 1911 leta v Bre'icah kot prvi od petih otrok.

Leta 1931 se je poro-ila in z mo'em sta vzgojila 4 otroke. Sinovi so od{li po svetu in si na{li novi dom tukaj v Kanadi. Mo', 'e dokaj mlad, je zbolel in kmalu potem umrl. Zato se je leta 1955 na povabilo sinov priselila v Toronto, kjer je 'ivela, vse dokler se ni preselila v dom Lipa.

»Prvi dnevi v novem domu Lipa so bili te'ki, a -lovek se vsega privadi. Sedaj sem vesela, da sem tukaj, saj sem spoznala veliko novih prijateljic in prijateljev.

Kljub svojim letom pa {e vedno rada do'ivim kaj zanimivega. Tako sta me sinova Ivan in Tone leto{njega februarja povabila na ribolov na ledu v Barrie. Ga. doktor ni imela kaj proti, zato sem se kljub svojim 93-tim letom odzvala na njuno povabilo. Imela sem sre-o in edina ujela ribo, ki pa ni bila prav majhna. Bogu in obema sinovoma sem hvale'na za dva do'iveta dneva«.

Gospa Marija si svoj prosti -as, ki ga ima v Domu {e posebej veliko, kraj{a s pletenjem copatov, ki jih podari svojim prijateljem. Rada tudi moli skupni ro'ni venec in veselo prepeva. Je vedno vesela in vedra, polna optimizma in navdu{enja, kljub ka{nemu skritemu trpljenju.

Na Telovo, 31. maj 1945

Franc Leben

In -as se -asu odmikuje, da pozabljam na -ase groze in trpljenja, katere smo prestali v letu 1945. Pozabljam, kdo je bil glavni krivec vsega gorja, kar je prestala Slovenija med leti 1940 in 1950.

Zadnji domobranski bataljon, ki je bil poslan na Telovo v Jugoslavijo je bila tudi 42. -eta Polhov Gradec in Korena. Sami so{olci in znanci. Oblo'eni z voja{ko opremo so v koloni prihajali proti celov{i cesti. Tu so 'e -akali angle{ki kamijoni. Mladostni ogenj je gorel iz njihovih o-i - za vero, za Slovenijo, za svobodo brez komunizma. "V Italijo gremo" so bili klici in vzkliki mladih borcev, ki so neustra{eno stopali na kamijone. "Juhu, juhu" je zavriskal Hlip-ev Janez, "za mano fantje", in prvi sko-il na kamijon. Rokoval sem se z enim, izmenjavali smo par besed in angle{ki vojak je priganjal. Tako so odhajali - mrki obrazi Angle'ev pa so skrivali njihovo surovost, krutost in zahrbtnost.

Ob 10 uri sem se odpravil v Vetrinjsko cerkev. Cerkev je bila nabito polna samih beguncev. Na pri'nico je stopil duhovnik (mislim, da je bil pater Odilo), ki je potrdil, da so vrnili na{e fante v Jugoslavijo. Molimo zanje. Vsa cerkev je zajokala, jok se je sprevrgel v pravi histeri-ni obup. Objokani in obupani so ljudje za-eli zapu{-ati cerkev. Vra-ali smo se pod bivake narejene iz ljubja, smrekovih vej in starih konjskih odej. Nekaj ljudi je imelo celo vozove. Te vozove so delno prikrili, da je bilo le nekaj strehe kjer smo se stiskali. Po tabori{-u je vladala panika in prepla{enost.

Proti ve-eru nekdo potrka na moj {otor, kjer sva delila prostor z Antonom Ceponom. Pri{lec je bil na{ 'upan g. Filip Stanovnik. "Jutri

ob sedmi uri morata biti pripravljena da gremo na kamijone. Kdo ne bo {el sam ga bodo Angle'i prisilno primorali". [e pred {esto uro sva s Tonetom podrla {otor, Vinko Ro'manec je skuhal nekajno kavo katero smo srebali iz voja{kih porocij in -akali smo na odhod. Prav sredi Vetrinjskega tabori{-a je bila zidana stavba, {ola. Ta je bila za domobrance glavna komanda in prav tu je bila pisarna, ambulanca in vodstvo tabori{-a. Tu so se zbirali 'upani in duhovniki; tu so tudi delili razne informacije, najve-krat kar na prostem za {olsko ograjo.

@upan Stanovnik se je vrnil iz prisarne (iz {ole) po sedmi uri ter dejal: "Kamijoni so `e na poti iz Celovca, samo

po-akajmo" in se je vrnil v pisarno. Naredil sem par korakov po tabori{-u. Pred vsako ob-ino so bili ljudje pripravljene no odhod na kamijone. Okrog devete ure se je `upan zopet vrnil, vse o-i se obrnejo nanj - "ja, kaj pa je" pravi g. Zidar. "Pogajajo se, govorijo samo angle{ko". Med pogajalci so bili tudi France in Janez Kri{tof, dr. Mer{ol in {e neki Ljublj-an. Okrog desetih se je Stanovnik zopet vrnil med nas -akajo-e. Zaskrbljeno je ponavljal "po-akajmo". Od{el je med pogajalce in prosilce. @deli smo na bisagah in -akali. Kmalu po enajsti uri se je `upan zopet vrnil. Ostanemo je zaklical, postavite {otore na prej{nja mesta (po zaslugi dr. Mer{ola in majorja Barreja).

Naslednji dan sem sprejel slu'bo farov{kega pastirja. Oddali smo konje in vozove avstrijski komisiji. Postal sem tabori{ki policaj. Oboro'eni s palicami smo vpili nad pijanimi Angle'i, ki so pono-i sku{ali ugrabiti slovenska dekleta. Na{ komandir je bil dr. Hacin, komandir biv{e ljubljanske policije.

Vetrinjska cerkev

V Kanadi obele'ili spomin na re{itelja slovenskih beguncev

Ljubljanske novice STA, 8. maj 2005

Slovenska veleposlanica v Kanadi Veronika Stabej in obrambni ata{e iz Washingtona Andrej Lipar sta se 7. maja v Montrealu udele'ila 'alne slovesnosti za umrlim majorjem kanadske vojske Paulom Barrejem, ki je po drugi svetovni vojni re{il 'ivljenja tiso-em Slovincem v begunskem tabori{-u Vetrinju na avstrisjkem Koro{kem, ko je zavrnil izpolnitev ukaza o deportaciji beguncev nazaj na ozemlje nekdanje Jugoslavije. Spominsko slovesnost je vodila Barrejeva enota Kraljevi regiment iz Montreala, ki je pripravila tudi sprejem in voja{ko paradu.

Spominske slovesnosti se je udele'ilo tudi ve-je {tevilno kanadskih Slovencev in Lipar je ob tej prilo'nosti kanadskemu regimentu izro-il spominsko darilo slovenske dr'ave. Lipar je dejal, da je bil Barre izjemno spo{tovan v Kraljevem regimentu, kjer ima tudi svojo posebno spominsko sobo.

Major Paul Herbert Barre je ostal za vedno zapisan v spominu kakih 6.000 Slovencev in njihovih potomcev, ker se je sprl z nadrejenimi in zavrnil izpraznitev tabori{-a s civilnimi begunci v Vetrinju. Po pisanju kanadskega -asopisa Globe and Mail, je bil med njimi tudi 15-letni fant, ki je danes torontski nad{kof, kardinal Alojz Ambro'i-. Zaradi tega dejanja je imel te'ave znotraj britanske vojske, a si je pridobil hvale'nost jugoslovanskih, predvsem slovenskih beguncev in izseljencev. Leta 1988 mu je tako jugoslovanski prestolonaslednik Aleksander podelil tudi odlikovanje svetega Save.

Barre se je rodil 22. februarja 1906 v Montrealu, umrl pa v 99 letu starosti 2. februarja letos, prav tako v Montrealu. Pri 17. letih je vstopil v vrste kraljevega regimenta kot navaden vojak. [tiri leta kasneje je 'e nosil -in stotnika. Na za-etku druge svetovne vojne leta 1939 je {el kot prostovoljec v Veliko Britanijo, kjer je bil s -inom majorja od septembra leta 1943 do maja leta 1945 voja{ki guverner italijanske province Ferrara. Maja leta 1945 pa je bil v

vrstah 5. korpusa 8. britanske armade poslan v Celovec, kjer je dobil nalogo organizacije begunskega tabori{-a v Vetrinju.

Tam pa se je zna{el v sredi{-u dogodkov, ki so {e danes sporni za angle{ko vojno zgodovino. Kanadski Globe and Mail v prispevku o Barreju navaja, da je o njem v sklopu povojnih vra-anj beguncev v Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo v svojih knjigah pisal tudi Nikolaj Tolstoj. Spomine pa je izdalo tudi nekaj drugih Slovencev in njihovih potomcev iz Vetrinja.

38-letni major Barre je 31. maja 1945 dobil ustni ukaz, naj civilno begunsko tabori{-e izprazni, a ga je zavrnil, ker je od vodje tabori{-nega odbora zdravnika Valentina Mer{ola in drugih beguncev dobil informacijo, da begunce ne bodo prepeljali v Italijo, ampak nazaj v Jugoslavijo, kjer jih -aka smrt. Med begunci so kro'ile informacije, da je tak{na usoda doletela begunce v bli'njem voja{kem tabori{-u, ki so ga izpraznili nekaj dni pred tem.

Barre se je zato skupaj z Mer{olom odpravil v Celovec in tam posredoval v uradu zavezni{ke vojske pristojnem za vojne begunce ter izposloval obljubo, da ne bo repatriacij. [tiri dni kasneje je v Vetrinje pri{el zavezni{ki vrhovni poveljnik za Sredozemlje, mar{al Harold Alexander, ki je izdal pisni ukaz, da ne bo nobenega vra-anja beguncev proti njihovi volji. Globe and Mail navaja pisanje Nikolaja Tolstoja, da naj bi ukaz o vra-anju beguncev brez vednosti Alexandra izdal vodja politi-nih operacij zavezni{kih enot v Sredozemlju in bodo-i britanski premier Harold Macmillan.

Komentar radia Ognji{-e

"Verjetno bi se spodobilo, da bi majorja Barre-ja Republika Slovenija posmrtno uvrstila v seznam za odlikovanje, -e so ga dozdej izpu{-ali. Dobro bi bilo, da bi pri{el tudi v u-benike".

Govori ob `alni slovesnosti pokojnega Majorja Paula Barre

[tefka Pavlin je v svojem kratkem nagovoru poudarila, da je imel Major Barre zelo "so-utno in hrabro srce" in nato prebrala slede-i zahvalni dopis kardinala Alojzija Ambro`i-a:

"How fortunate we were that Major Barre happened to be assigned to the part of southern Austria to which we had fled in the month of May of 1945.

What did he know about us? Nothing, in fact, apart from the clear evidence that we did not to return to Yugoslavia and be handed over to its recently installed murderous masters, allies of the British. The many years of war did not, thank God, deprive him of clear sight and

instinctive respect for the rights of people with whom he would tend to have little sympathy.

Major Barre, the six thousand Slovenians whom you saved from death or decades-long humiliation thank you and we pray for you. Your strong independence of mind insured our living in freedom".

Archbishop of Toronto

Eulogy delivered by Anthony Natla-en

Sixty years ago a river of desperate people was on the move up the Ljubel Pass to escape the flood of the most tyrannical ideology in the history of mankind.

On descending into Carinthia they settled in improvised shelters on open fields in two encampments: a military one that held 12,000 soldiers and a civilian one with 6,000 souls including 3,000 women and 550 children.

It was here on the 19th of May that the Slovenians first met major Barre who was assigned the command of the civilian camp. He organized a camp committee and did his best to help the

poor people under almost impossible circumstances.

By this alone he would have earned our undying gratitude. But he did a lot more than that.

In the last week of May the military camp was being evacuated. The soldiers were told that they are being moved to Italy. On the day of the last military transport major Barre received the order to have the first 2,700 civilians ready for departure the next morning. By then the fact that the soldiers did not go to Italy but were being returned to Tito's Yugoslavia was

well known. The Vetrinje church was packed with crying and praying relatives and friends who had no doubt of what was awaiting the returned. Barre was horrified by the treachery and cruelty implicit in the order and so he refused to blindly carry it out and went to plead with his superiors in the Military Government.

Eulogy delivered by H. F. Hall, Royal Montreal Regiment

I have been asked on behalf of the Regiment say a few words about the life and legacy of Major Paul Herbert Barre. It seems appropriate that today, almost exactly 60 years after the end of the war in Europe, that the Regiment would be saying goodbye to one of its true hero's who was also so representative of a generation of Canadians to whom we owe so much. There is so much to say about Paul, but having been asked to be brief, I will focus on only a couple of aspects of Paul's Legacy.

Paul was a true reservist who joined the Regiment in 1923 as a soldier, took his commission in 1927 was mobilized in 1939 and went overseas with the Regiment, not returning until November 1945 when he took 1 months vacation before returning to his civilian job. When I first met Paul in the early 1970's he had just retired and was, once again, becoming active in the Regiment. As we all know, Paul was a gentleman and was a great role model for my generation of RMR officers. He epitomized the noble concept of giving something to the country to the community and to his regiment, that sense of volunteerism that characterized so many of his generation. He didn't talk about his personal bravery or his courage of conviction. He rarely spoke about his actions during the war. In particular when Paul was part of the British 8th Army Staff and was ordered to the small town of VIKTRING in Austria to, ill Paul's own words, "find out about these refugees and ensure they're taken care of." Working with a

And so 6,000 Slovenians were saved from the cruel fate, thanks to the big heart of major Barre, a heart of compassion and a heart of courage. Thank you our friend! You have touched our lives and we are better for it. God give you the reward you so rightly deserve.

Red Cross nurse, Jane Balding, they organized clean water and sleeping quarters for the refugees. A Quaker volunteer, John Corsellis, who visited the camp wrote home about how impressed he was with Paul: "The major is charming and self-effacing man who is very patient with the refugees, does his best for them and certainly does not try to 'manage' his staff.

"Paul was soon in discussions with the camp Slovenian leaders, who convinced him that most of the refugees who had already been sent south had been killed. Some groups of men, women and children had been shot soon after leaving the camp at Viktring. On May 31, 1945, Major Barre received orders to send 6,000 Slovenian refugees back to Tito's forces in Yugoslavia. He challenged the order, which resulted in a heated eight-minute discussion with a British staff officer. Since the orders appeared illegal, the staff officer withdrew and Major Barre prevailed. "Unless they were Communist, they ran the risk of getting their throats cut if I sent them back," Major Barre once told the Montreal Gazette. "Had we still been at war, and my superior tells me to charge the enemy, I can't refuse that. But the war was over with. Why kill more people? That was my stand."

Rest well Paul, "you have fought the good fight, you finished the course, you have kept the faith" 2 Timothy 4 1:7.

Ambassador R.S. Veronika Stabej, Anthony Natla-en and Stephanie Pavlin eulogize the late major Paul Barre for his "heart of compassion and courage", who jeopardized his military career by defying orders to forcefully send some 6,000 Slovenian refugees to their probable death.

Red carnations and placement of a large wreath of pale pink roses and chrysanthemums by Veronika Stabej bore a satin ribbon identifying the embassy of the Republic of Slovenia.

